

■ SLUŽBENE

VIJESTI

HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE

GODIŠTE XXIII. ▣ ZAGREB 2024.

BROJ 1 (35)

DOKUMENTI
PORUKE · IZJAVE · PISMA
PRIOPĆENJA
IMENOVANJA
VIJESTI

SLUŽBENE VIJESTI
HRVATSKE BISKUPSKE
KONFERENCIJE

BROJ 1 (35)

GODIŠTE XXIII.

ZAGREB 2024.

SADRŽAJ

DOKUMENTI

Spes non confundit – Bula proglašenja Redovnog jubileja godine 2025. 3

PORUKE • IZJAVE • PISMA

Poruka svetoga oca Franje za 32. svjetski dan bolesnika.....	12
Poruka svetoga oca Franje za korizmu 2024. godine.....	13
Poruka svetoga oca Franje za 58. svjetski dan sredstava društvenih komunikacija.....	15
Poruka svetoga oca Franje za 61. svjetski dan molitve za zvanja.....	17
Poruka za Dan života 2024. godine Vijeća HBK-a za život i obitelj.....	19
Poruka za Dan posvećenoga života 2024. godine predsjednika Vijeća HBK-a za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života i predsjednice Hrvatske redovničke konferencije.....	21
Poslanica predsjednika Hrvatskog Caritasa za 18. tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u BiH.....	23
Izjava Komisije HBK-a <i>Iustitia et pax</i> u povodu predstojećih parlamentarnih izbora.....	24
Izjava Komisije HBK-a <i>Iustitia et pax</i> u povodu predstojećih izbora za Europski parlament.....	27

PRIOPĆENJA

Priopćenje s Izvanrednog zasjedanja HBK-a.....	30
Priopćenje sa 26. zajedničkog zasjedanja HBK-a i BK BiH.....	30
Priopćenje sa 68. zasjedanja Sabora HBK-a.....	32
Priopćenje s Izvanrednog zasjedanja Sabora HBK-a.....	33
Prvi susret Stalnog vijeća Hrvatske biskupske konferencije s biskupima u miru.....	34
Priopćenje sa sjednice Pododbora za osobe s invaliditetom pri Vijeću HBK-a za laike.....	35
Priopćenje s <i>team buildinga</i> i sjednice Odbora HBK-a za mlade.....	35
Priopćenje sa sjednice Vijeća HBK-a za laike u novom sazivu.....	36
Priopćenje sa sastanka Biskupske komisije HBK-a za Hrvatski Caritas.....	37
Priopćenje sa sjednice Vijeća HBK-a za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života.....	37
Priopćenje sa sjednice Upravnog vijeća Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve.....	37
Priopćenje sa sastanka biskupa Ivana Šaška s novoimenovanim hrvatskim članovima komisija COMECE-a.....	38
Priopćenje sa sjednice Vijeća HBK-a za nauk vjere.....	38
Priopćenje sa sjednice Vijeća HBK-a za sjemeništa i duhovna zvanja.....	39
Priopćenje sa sjednice Odbora HBK-a za sredstva društvenih komunikacija.....	39
Priopćenje s godišnje sjednice Vijeća HBK-a i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu.....	39
Priopćenje sa sjednice Vijeća HBK-a za život i obitelj.....	40
Priopćenje sa sastanka Odbora HBK-a za mlade.....	41
Priopćenje sa sjednice Vijeća HBK-a za laike.....	41
Priopćenje sa sjednice Pododbora za osobe s invaliditetom pri Vijeću HBK-a za laike.....	41
Priopćenje sa sjednice Odbora HBK-a za bračna i obiteljska savjetovališta i sastanka povjerenika za obiteljski pastoral.....	42

IZDAJE

HRVATSKA BISKUPSKA
KONFERENCIJA

Ksaverska cesta 12A

Tel. 01 5635 001

e-mail: info@hbk.hr

UREDNIK

KRUNOSLAV NOVAK

GRAFIČKA PRIPREMA

SINIŠA KOLAR, HILP

TISAK

DENONA, ZAGREB

ISSN 1332-2354

IMENOVANJA

Fra Ivo Martinović imenovan novim požeškim biskupom	43
Vlč. Tomislav Markić izabran na nov mandat nacionalnog ravnatelja Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu.....	44
Prof. dr. Stjepan Baloban izabran na nov mandat pročelnika Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve HBK-a	44
Zvonimir Ancić imenovan v. d. ravnateljem Hrvatske katoličke mreže.....	44

VIJESTI

Ređenje požeškog biskupa Ive Martinovića	45
Mons. Željko Majić zaređen za banjolučkog biskupa	46
Biskup Željko Majić u zajedništvu s biskupom Božom Radošem predvodio misno slavlje u sklopu Tjedna solidarnosti.....	48
Jedanaesti pastoralno-katehetski kolokvij za svećenike.....	48
Susret hrvatske katoličke mladeži u Gospiću	49
Predstavljena izjava Komisije HBK-a <i>Iustitia et pax</i> u povodu parlamentarnih izbora	51
Predstavljena izjava Komisije HBK-a <i>Iustitia et pax</i> u povodu izbora za europski parlament.....	52
Objavljen hrvatski prijevod sažetog izvješća sinodalne skupštine <i>Sinodalna Crkva u poslanju</i>	53
Biskup Ivan Šaško slavio euharistiju za sinodu te za žrtve ratova u Ukrajini i Svetoj zemlji.....	54
Hrvatski Caritas i Zagreb domaćini regionalne konferencije Caritasa Europa 2026.....	55

DOKUMENTI

SPES NON CONFUNDIT

Bula proglašenja Redovnog jubileja godine 2025.

FRANJO
RIMSKI BISKUP
SLUGA SLUGU BOŽJIH

Neka onima koji će čitati ovo pismo Nada ispuni srce

1. *Spes non confundit*, »Nada ne razočarava« (Rim 5,5). U znaku nade, apostol Pavao hrabri kršćansku zajednicu u Rimu. Nada je ujedno središnja poruka predstojećega jubileja koji Papa, prema drevnoj tradiciji, proglašava svakih dvadeset i pet godina. Mislim na sve *hodočasnike nade* koji će doći u Rim proslaviti tu Svetu godinu i na one koji, s obzirom na to da neće moći posjetiti grad apostolâ Petra i Pavla, proslavit će je u partikularnim crkvama. Neka to bude trenutak živog i osobnog susreta s našim Gospodinom Isusom Kristom, *vratima spasenja* (usp. Iv 10,7.9); s njim, kojega Crkva uvijek, posvuda i svima mora naviještati kao *nadu našu* (usp. 1 Tim 1,1).

Svi se nadaju. U srcu svakoga čovjeka prebiva nada kao želja i očekivanje dobra, iako ne zna što mu sutra nosi. Međutim, nepredvidljivost budućnosti katkad izaziva proturječne osjećaje: od povjerenja do straha, od smirenosti do očajja, od sigurnosti do sumnje. Često susrećemo obeshrabrene ljude koji u budućnost gledaju sa skepsom i pesimizmom, kao da im ništa ne može donijeti sreću. Neka ovaj jubilej bude svima prilika za oživljavanje nade. Riječ Božja pomaže nam pronaći razloge za to. Neka nam u tome bude vodilja ono što je apostol Pavao pisao kršćanima u Rimu.

Riječ nade

2. »Opravdani dakle vjerom, u miru smo s Bogom po Gospodinu našem Isusu Kristu. Po njemu imamo u vjeri i pristup u ovu milost u kojoj stojimo i dičimo se

nadom slave Božje. [...] Nada pak ne postiđuje. Ta ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan!« (Rim 5,1-2.5). Mnogo je poticaja za razmišljanje koje ovdje daje sveti Pavao. Znamo da Poslanica Rimljanima označuje prijelomni trenutak u njegovu navjestiteljskom djelovanju. Dotad je naviještao u istočnom dijelu Carstva, a sada ga čeka Rim, sa svime što taj grad predstavlja u očima svijeta: veliki izazov s kojim se valja suočiti u cilju naviještanja evanđelja koje ne zna za prepreke i ne poznaje granice. Pavao nije utemeljio Crkvu u Rimu i on osjeća žarku želju posjetiti je uskoro kako bi svima donio evanđelje Isusa Krista, umrlog i uskrsllog, kao navještaj nade koji ispunjava obećanja, uvodi u slavu i, utemeljen na ljubavi, ne razočarava.

3. Nada se, naime, rađa iz ljubavi i temelji se na ljubavi koja izvire iz Srca Isusova probodena na križu: »Doista, ako se s Bogom pomirismo po smrti Sina njegova dok još bijasmo neprijatelji, mnogo ćemo se više, pomireni, spasiti životom njegovim« (Rim 5,10). A njegov se život očituje u našem životu vjere, koji počinje krštenjem, razvija se u poučljivosti Božje milosti i stoga je oduhovljen nadom koja se neprestano obnavlja i koja po djelovanju Duha Svetoga postaje nepokolebljiva.

Duh Sveti je, naime, taj koji svojom trajnom prisutnošću u Crkvi putnici širi svjetlo nade u vjernicima: On ga održava poput goruće baklje koja se nikada ne gasi kako bi davao potporu i snagu našem životu. Naime,

kršćanska nada ne vara i ne razočarava, jer se temelji na sigurnosti da nas ništa i nitko nikada ne može rastaviti od Božje ljubavi: »Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Nevolja? Tjeskoba? Progonstvo? Glad? Golotinja? Pogibao? Mač? [...] U svemu tome nadmoćno pobjeđujemo po onome koji nas uzljubi. Uvjeren sam doista: ni smrt ni život, ni anđeli ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, ni dubina, ni visina, ni ikoji drugi stvor neće nas moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našem« (Rim 8,35.37-39). Zato se ta nada ne slama pred teškoćama: ona se temelji na vjeri i hrani ljubavlju, te nam tako omogućuje ići naprijed kroz život. Sveti Augustin piše u vezi s tim: »Nemoguće je živjeti u ikojem stanju bez ove tri sklonosti duše: vjerovati, nadati se i ljubiti«¹.

4. Sveti Pavao stoji čvrsto s nogama na zemlji. On zna da se život sastoji i od radosti i od tuge, da je ljubav stavljena na kušnju kad navale teškoće, i da se čini da se nada raspada pred patnjama. Ipak, on piše: »Mi se dičimo i u nevoljama jer znamo: nevolja rađa postojanoću, postojanost prokušanoću, prokušanoću nadom« (Rim 5,3-4). Za apostola su nevolja i patnja tipična stanja onih koji navješćuju evanđelje u okolnostima nerazumijevanja i progona (usp. 2 Kor 6,3-10). Ali u tim situacijama svjetlo svijetli kroz tamu: otkrivamo kako evangelizaciju podržava snaga koja proizlazi iz Kristova križa i uskrsnuća. A to dovodi do razvoja kreposti koja je usko povezana s nadom – *strpljivosti*. Već smo naviknuti željeti sve i odmah, u svijetu u kojem je žurba postala stalna. Više nemamo vremena za susrete, a i u obiteljima često je teško okupiti se zajedno i porazgovarati jedni s drugima u miru. Strpljenje je odagnala žurba i to nanosi veliku štetu ljudima. Uzimaju maha nestrpljenje, nervoza, a ponekad čak i neopravdano nasilje, što dovodi do nezadovoljstva i zatvorenosti.

Nadalje, u doba *interneta*, u kojem su prostor i vrijeme istisnuti s tim *ovdje i sada*, strpljenje nije rado viđen gost. Kad bismo se još uvijek mogli diviti stvorenom svijetu, mogli bismo shvatiti koliko je strpljenje presudno. Čekati promjenu godišnjih doba s njihovim plodovima; promatrati život životinja i njihove razvojne cikluse; imati jednostavan pogled svetoga Franje, koji je u svojoj *Pjesmi brata Sunca*, napisanoj prije točno 800 godina, shvaćao stvorenje kao veliku obitelj, a Sunce i Mjesec nazvao *bratom i sestrom*². Ponovno otkriti strpljenje jako je dobro za nas same i za druge. Sveti Pavao često spominje strpljivost kako bi istaknuo važnost ustrajnosti i pouzdanja u Božje obećanje, ali prije svega svjedoči da je

Bog strpljiv s nama. On je »Bog postojanosti i utjehe« (Rim 15,5). Strpljenje, koje je također plod Duha Svetoga, održava nadu živom i jača je kao krepost i način života. Zato naučimo često tražiti milost strpljivosti, koja je kći nade i ujedno je podupire i jača.

Put nade

5. Iz te isprepletenosti nade i strpljivosti postaje jasno da je kršćanski život *put*, koji treba također *jake trenutke* kako bi se hranilo i jačalo nadu, tu nezamjenjivu pratiteljicu koja daje nazrijeti cilj: susret s Gospodinom Isusom. Volim misliti da je proglašenju prve Svete godine 1300. godine prethodio put milosti podržan pučkom pobožnošću. Ne smijemo, naime, zaboraviti različite oblike putem kojih se milost oprostjenja obilno izlila na sveti vjerni Božji narod. Prisjetimo se, primjerice, velikog *oprosta* koji je sveti Celestin V. odlučio odobriti svima onima koji budu posjetili baziliku Santa Maria di Collemaggio u L>Aquilu 28. i 29. kolovoza 1294., šest godina prije nego što je papa Bonifacije VIII. ustanovio Svetu godinu. Crkva je, dakle, već bila iskusila jubilejsku milost milosrđa. A još i prije toga, 1216. godine, papa Honorije III. odazvao se molbi svetoga Franje da se udijeli oprost onima koji će posjetiti Porcijunkulu prva dva dana mjeseca kolovoza. Isto se može reći i za hodočašće u Santiago de Compostelu. Naime, 1122. godine papa Kalisto II. dopustio je da se u toj hodočasničkoj crkvi slavi Sveta godina svaki put kad blagdan apostola Jakova bude u nedjelju. Dobro je da se taj *rašireni* oblik jubilejskih slavlja nastavi kako bi snaga Božjeg oprosta mogla poduprijeti i pratiti zajednice i pojedince na njihovu putu.

Nije slučajno da je *hodočašće* bitan element svakog jubilejskog događaja. Polazak na put karakteristično je za one koji traže smisao života. Pješačko hodočašće veoma je prikladno za ponovno otkrivanje vrijednosti tišine, truda i usredotočenosti na ono bitno. I u nadolazećoj godini *hodočasnici nade* neće propustiti prolaziti drevnim i novim stazama kako bi intenzivno proživjeli jubilejsko iskustvo. U samom gradu Rimu, uz tradicionalna hodočašća u katakombe i sedam crkava, bit će i drugih vjerskih hodočašća. Prelaskom iz jedne zemlje u drugu kao da se granice brišu, putovanje iz jednog grada u drugi razmišljajući o stvorenom svijetu i umjetničkim djelima omogućit će pojedincima obogatiti se različitim iskustvima i kulturama, kako bi nosili u sebi ljepotu koja, u suzvučju s molitvom, vodi do zahvaljivanja Bogu za čuda koja je učinio. Jubilejske crkve, posute duž hodočasničkih putova i u gradu Rimu, mogu postati oaze

¹ Augustin, *Sermones*, 198 augm., 2.

² Usp. *Franjevački izvori*, br. 263, 6.10.

duhovnosti u kojima se može pronaći snagu na putu vjere i napajati se na izvorima nade, napose pristupanjem sakramentu pomirenja, tom nezaobilaznom polazištu za stvaran put obraćenja. U partikularnim će se Crkvama posebna pozornost posvetiti pripravi svećenikâ i vjernikâ za ispovijed i osiguravanju mogućnosti za pojedinačnu ispovijed.

Želio bih uputiti poseban poziv na ovo hodočašće vjernicima Istočnih Crkava, osobito onima koji su već u punom zajedništvu s Petrovim nasljednikom. Oni, koji su zbog svoje vjernosti Kristu i Crkvi toliko propatili, često sve do smrti, moraju se osjećati posebno dobrodošlima u Rimu, koji je i njihova majka i čuva mnoge uspomene na njihovu prisutnost. Katolička Crkva, obogaćena njihovim drevnim liturgijama, teologijom i duhovnošću otaca, monahâ i teologâ, želi simbolično iskazati svoje gostoprimstvo njima kao i njihovoj pravoslavnoj braći i sestrama, u vrijeme u kojem već prolaze križni put i često su prisiljeni napustiti svoje domovine, svoje svete zemlje, iz kojih ih nasilje i nestabilnost tjeraju u sigurnije države. Za njih iskustvo da su ljubljani od Crkve, koja ih neće napustiti nego će ih pratiti kamo god išli, čini znak jubileja još jačim.

6. Sveta godina 2025. u kontinuitetu je s prethodnim milosnim događajima. Na posljednjem Redovnom jubileju prešli smo prag dvije tisućite obljetnice rođenja Isusa Krista. Potom sam, 13. ožujka 2015. godine, proglasio Izvanredan jubilej čija je svrha bila pokazati i omogućiti ljudima da susretnu »lice Božjeg milosrđa«³, središnji navještaj evanđelja za svakog čovjeka u svim vremenima. Sada je došlo vrijeme za nov jubilej u kojem će se Sveta vrata ponovno otvoriti kako bi se omogućilo živo iskustvo Božje ljubavi koja u srcu budi sigurnu nadu spasenja u Kristu. Ta će nas Sveta godina, istodobno, usmjeriti prema još jednom temeljnom događaju za sve kršćane: godine 2033. slavit će se dvije tisuće godina od otkupljenja mukom, smrću i uskrsnućem Gospodina Isusa. Predstoji nam, dakle, putovanje obilježeno velikim etapama u kojima Božja milost prethodi i prati narod koji korača marljiv u vjeri, djelatan u ljubavi i poštojan u nadi (usp. 1 Sol 1,3).

Na temelju tako duge tradicije i sa sigurnošću da će ova Sveta godina biti intenzivno iskustvo milosti i nade za cijelu Crkvu, određujem da se Sveta vrata Bazilike svetog Petra u Vatikanu otvore 24. prosinca 2024. godine, čime će biti označen početak Redovnog jubileja. U nedjelju koja slijedi, 29. prosinca 2024., otvorit ću Sveta vrata svoje katedralne crkve svetog Ivana Lateranskoga,

čija će se 1700. obljetnica posvete proslaviti 9. studenoga ove godine. Dana 1. siječnja 2025. godine, na svetkovinu Svete Marije Bogorodice, bit će otvorena Sveta vrata papinske bazilike Svete Marije Velike (*Santa Maria Maggiore*). Konačno, u nedjelju 5. siječnja bit će otvorena Sveta vrata papinske bazilike svetog Pavla izvan zidina (*San Paolo fuori le mura*). Sveta vrata potonjih triju bazilika bit će ponovno zatvorena najkasnije do nedjelje 28. prosinca iste godine.

Određujem, nadalje, da u nedjelju 29. prosinca 2024. godine dijecezanski biskupi slave svetu euharistiju u svim katedralama i konkatedralama kao svečano otvorenje Jubilarne godine, prema obredniku koji će se pripremiti za tu prigodu. Za slavlje u konkatedralnim crkvama biskupa može zamijeniti delegat posebno imenovan za tu prigodu. Neka hodočašće od crkve, izabrane za *collectio* (tj. sabiranje skupštine), do katedrale bude znak puta nade koji, obasjan Božjom riječju, ujedinjuje vjernike. Za potonjeg hodočašća neka se čitaju odlomci iz ovog dokumenta i neka se narodu proglasi jubilejski oprost, koji će se moći dobiti prema propisima sadržanim u istom obredniku slavlja jubileja u partikularnim Crkvama. Tijekom Svete godine, koja će u mjesnim Crkvama završiti u nedjelju 28. prosinca 2025., treba se pobrinuti da Božji narod s punim sudjelovanjem primi i navještaj nade Božje milosti i znakove koji svjedoče njezinu plodonosnost.

Redovan jubilej završit će zatvaranjem Svetih vrata Bazilike svetog Petra u Vatikanu 6. siječnja 2026. godine, na svetkovinu Bogojavljenja. Neka svjetlo kršćanske nade dopre do svakog čovjeka, kao poruka Božje ljubavi upućena svima! I neka Crkva bude vjernom svjedokinjom te poruke u svim dijelovima svijeta!

Znakovi nade

7. Osim što nadu crpimo iz Božje milosti, pozvani smo je ponovno otkriti također u *znakovima vremena* koje nam Gospodin daje. Kao što se kaže u pastoralnoj konstituciji *Gaudium et spes* Drugoga vatikanskoga koncila: »Crkva je dužna da u svako vrijeme ispituje znakove vremena i tumači ih u svjetlu evanđelja tako da uzmogne odgovoriti na vječna ljudska pitanja o smislu sadašnjeg i budućeg života te o njihovu međusobnom odnosu, i to na način kako odgovara svakom pojedinom naraštaju.«⁴ Stoga moramo obratiti pozornost na mnoge dobre stvari u svijetu kako ne bismo upali u napast da se smatramo ophrvanima zlom i nasiljem. Ali znakovi vremena, koji u sebi sadrže čežnju ljudskog srca potrebna spasonosne Božje prisutnosti, traže da se pretvore u znakove nade.

³ Usp. Franjo, *Misericordiae vultus*, Bula proglašenja Izvanrednog jubileja milosrđa, 11. travnja 2015., br. 1-3.

⁴ Drugi vatikanski koncil, Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu *Gaudium et spes*, 7. prosinca 1965., br. 4.

8. Neka se prvi znak nade ostvari kao mir za svijet, koji je ponovno utonuo u tragediju rata. Zaboravljajući tragedije iz prošlosti, čovječanstvo je podvrgnuto novom i teškom ispitu u kojem su mnogi narodi potlačeni brutalnošću nasilja. Što sve još neće ti narodi propatiti? Kako je moguće da njihov očajnički vapaj za pomoć ne potakne vođe naroda da požele okončati mnogobrojne regionalne sukobe, unatoč tome što su svjesni posljedica koje iz toga mogu proizići na globalnoj razini? Je li previše sanjati da će oružje utihniti i prestati donositi razaranja i smrt? Jubilej nas podsjeća da »mirotvorci... će se sinovima Božjim zvati« (Mt 5,9). Prijeka potreba za mirom izazov je za sve i zahtijeva realizaciju konkretnih planova. Neka diplomacija ne posustane u nastojanju oko odvažne i kreativne izgradnje prostora za pregovore s ciljem uspostave trajnog mira.

9. Gledati u budućnost s nadom, također znači imati viziju života ispunjenu entuzijazmom koju valja dalje prenositi. Moramo, nažalost, primijetiti da takva perspektiva nedostaje u mnogim situacijama. Prva posljedica jest *gubitak želje za prenošenjem života*. Zbog užurbanog ritma života, strahova za budućnost, nedostatka sigurnosti radnog mjesta i odgovarajuće socijalne zaštite, kao i društvenih modela u kojima dnevni red diktira utrka za profitom, a ne njegovanje odnosâ, u mnogim zemljama svjedočimo zabrinjavajućem *padu nataliteta*. U drugim kontekstima, međutim, »kriviti demografski rast, a ne ekstremni i selektivni potrošački mentalitet nekih, jedan je od načina na koji se odbija suočiti s problemima«⁵.

Otvorenost životu odgovornim majčinstvom i očinstvom jest plan koji je Stvoritelj upisao u srca i tijela muškaraca i žena, to je poslanje koje Gospodin povjerava supruzima i njihovoj ljubavi. Prijeko je potrebno da, osim zakonodavnih napora državâ, ne izostanu odlučne potpore vjerskih zajednica i cijeloga civilnoga društva u svim njegovim sastavnicama, jer *želja mladih da rađaju nove sinove i kćeri*, kao izraz plodnosti svoje ljubavi, daje budućnost svakom društvu i stvar je nade: ovisi o nadi i rađa nadu.

Kršćanska zajednica stoga mora prednjačiti u zagovaranju prijeko potrebnoga *socijalnog saveza za nadu*, koji će biti *uključiv i neideološki* te raditi na budućnosti obilježenoj osmijesima mnogih dječaka i djevojčica koji će ispuniti sada već mnogobrojne prazne kolijevke u mnogim dijelovima svijeta. No, zapravo svi se moraju iznova vratiti radosti života jer čovjek, stvoren na sliku i priliku Božju (usp. Post 1,26), ne može se zadovoljiti pukim preživljavanjem ili životarenjem,

prilagođavanjem sadašnjosti i zadovoljavanjem samo materijalnom stvarnošću. To zarobljava ljude u individualizam i uništava nadu, rađajući tugu koja se gnijezdi u srcu i čini ljude ogorčenima i bezosjećajnim.

10. U Jubilarnoj godini bit ćemo pozvani postati opipljivi znakovi nade za mnogu braću i sestre koji žive u teškim uvjetima. Mislim na *zatvorenike* koji, u uvjetima u kojima su lišeni slobode, svakodnevno, uz težak zatvorski život, doživljavaju i emocionalnu prazninu, nametnutu ograničenjima i, u mnogim slučajevima, nedostatku poštovanja. Predlažem vladama da u ovoj Godini jubileja poduzmu inicijative za vraćanje nade; oblici amnestije ili oprostjenja koji imaju za cilj pomoći ljudima da vrate vjeru u sebe i u društvo; načini reintegracije u zajednicu, koji bi trebali biti praćeni konkretnom obvezom poštivanja zakona.

To je drevni poziv koji dolazi iz Božje riječi i zadržava svu svoju mudrosnu vrijednost u zazivanju djela milosti i oslobođenja, koja omogućuju nov početak: »Tu pedesetu godinu proglasite svetom! Zemljom proglasite oslobođanje svim njezinim stanovnicima« (Lev 25,10). Ono što je utvrđeno Mojsijevim zakonom, ponavlja prorok Izaija: »Gospodin me posla da radosnu vijest donesem ubogima, da iscijelim srca slomljena; da zarobljenima navijestim slobodu i oslobođenje sužnjevima; da navijestim godinu milosti Jahvine i dan odmazde Boga našega; da razveselim ožalošćene na Sionu« (Iz 61,1-2). Riječi su to koje je Isus učinio svojim na početku svoje službe, navješćujući u sebi ispunjenje »godine milosti Gospodnje« (usp. Lk 4,18-19). Neka u svakom kutku svijeta vjernici, a pogotovo pastiri, budu glasnici ovih zahtjeva, hrabro kao jedan tražeći dostojne uvjete za zatvorenike, poštivanje ljudskih prava i, iznad svega, ukidanje smrtno kazne, osude koja je nespojiva s kršćanskom vjerom i uništava svaku nadu u oprostjenje i obnovu⁶. Kako bih zatvorenima pružio konkretan znak blizine, želim osobno otvoriti Sveta vrata u jednom od zatvora, da bi im to bio simbol koji ih potiče da gledaju u budućnost s nadom i obnovljenim opredjeljenjem za život.

11. Neka se znakove nade pruži *bolesnicima*, bilo da su kod kuće ili u bolnici. Neka im patnje olakšaju svojom blizinom oni koji ih posjećuju i ljubavljaju koju primaju. Djela milosrđa su ujedno i djela nade koja u srcima bude osjećaj zahvalnosti. Neka zahvalnost stigne i do svih zdravstvenih djelatnika koji svoje poslanje često obavljaju u teškim uvjetima, brižno dvoreći bolesne i nemoćne.

⁵ Franjo, Enciklika *Laudato si'* o brizi za zajednički dom, 24. svibnja 2015., br. 50.

⁶ Usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, br. 2267.

Neka ne izostane sveobuhvatna briga za one koji doživljavaju vlastitu slabost u posebno teškim životnim uvjetima, osobito ako pate od bolesti ili invaliditeta koji ozbiljno ograničavaju njihovu osobnu autonomiju. Briga za njih je hvalospjev ljudskom dostojanstvu, pjesma nade koja zahtijeva zdušnu suradnju cijeloga društva.

12. Znakove nade trebaju i oni koji su i sami znak nade, a to su *mladi*. Oni, nažalost, često doživljavaju kako im se snovi rasplinjuju i ruše u prah. Ne smijemo ih razočarati, jer budućnost se temelji na njihovom entuzijazmu. Lijepo ih je vidjeti kako oslobađaju svoju energiju, primjerice kad zasuču rukave i volontiraju u situacijama katastrofe i društvenih nedaća. No, tužno je vidjeti mlade bez nade. Neizbježno je, međutim, da se sadašnjost živi s melankolijom i dosadom kada je budućnost neizvjesna i ne daje prostora snovima, kada studij ne nudi nikakvu perspektivu, a raširena nezaposlenost ili manjak dovoljno stabilnog zaposlenja prijeti uništavanjem želja. Iluzija droge, rizik od prijestupa i težnja za prolaznim izazivaju kod njih više zbunjenosti nego kod drugih i zamagljuje ljepotu i smisao života, tjerajući ih u mračne ponore i na autodestruktivna djela. Neka zato Jubilej dovede u Crkvi i do novog zanosa prema njima: s obnovljenom strašću brinimo se za mladiće i djevojke, za studente, za zaručnike i za mlade naraštaje! Iskazujemo blizinu mladima koji su radost i nada Crkve i svijeta!

13. Neće smjeti izostati znakovi nade za *migrante* koji napuštaju svoju zemlju u potrazi za boljim životom za sebe i svoje obitelji. Neka njihova očekivanja ne budu osujećena predrasudama i zatvaranjima; neka prihvaćanje, koje širi ruke prema svakome prema njegovu dostojanstvu, bude praćeno odgovornošću, tako da nikome ne bude uskraćeno pravo na izgradnju bolje budućnosti. Neka se brojnim *iseljenicima*, *izbjeglicama* i *prognanicima* koji su zbog međunarodnih sporova prisiljeni bježati kako bi izbjegli ratove, nasilja i diskriminacije, zajamči sigurnost i pristup poslu i obrazovanju, što je ključno za njihovu integraciju u novu društvenu sredinu.

Neka kršćanska zajednica uvijek bude spremna braniti prava najslabijih. Neka velikodušno otvori vrata gostoprimstva kako nitko ne bi izgubio nadu u bolji život. Neka u srcima odzvanja riječ Gospodinova, koji je u velikoj prisposobi o posljednjem sudu rekao: »Stranac bijah i primiste me«, jer »što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!« (Mt 25,35.40).

14. Znakove nade zavrjeđuju *starije osobe*, koje često doživljavaju usamljenost i osjećaj napuštenosti. Prepoznati vrijednost bogatstva koje oni predstavljaju, njihovo životno iskustvo, mudrost koju donose i doprinos koji mogu dati, obveza je kršćanske zajednice i civilnog društva, pozvanih raditi zajedno na savezu među naraštajima.

Posebno mislim na *djedove i bake* koji vjeru i životnu mudrost prenose na mlade naraštaje. Neka oslonac nađu u zahvalnosti svoje djece i ljubavi svojih unuka, koji pak u njima nalaze ukorijenjenost, razumijevanje i ohrabrenje.

15. Svim srcem zazivam nadu za milijarde *siromašnih* kojima često nedostaje osnovno za život. Pred uvijek novim valovima osiromašenja postoji opasnost da se naviknemo i pomirimo s tim. No, ne smijemo skretati pogled s takvih dramatičnih situacija kojih sada ima posvuda, a ne samo u pojedinim dijelovima svijeta. Siromašne ili osiromašene susrećemo svakodnevno, a katkad su to možda čak i naši susjedi. Često nemaju doma i dovoljno hrane svaki dan. Doživljavaju isključenost i ravnodušnost mnogih. Sablazan je da u svijetu obdarenom golemim izvorima, od kojih velik dio odlazi na naoružanje, siromašni su »najveći dio [...], milijarde ljudi. Danas ih se spominje u međunarodnim političkim i ekonomskim raspravama, ali se često stječe dojam da su njihovi problemi uvršteni kao dodatak, kao pitanje koje se dodaje gotovo zato što se to mora ili kao nešto sporedno, ako ih se već ne tretira kao puku kolateralnu štetu.«⁷ Ne zaboravimo: siromašni su gotovo uvijek žrtve, a ne krivci.

Pozivi za nadu

16. U odjeku drevne riječi prorokâ, Jubilej podsjeća da *zemaljska dobra* nisu namijenjena nekolicini privilegiranih, nego svima. Prijeko je potrebno da oni koji posjeduju bogatstva budu velikodušni i vide lica svoje braće i sestara u potrebi. Posebice mislim na one koji nemaju vode i hrane: glad je skandalozna pošast na tijelu našeg čovječanstva i poziva svakoga od nas da uzdrma svoju savjest. Ponavljam svoj poziv da »novcem koji se koristi za oružje i drugu vojnu potrošnju stvorimo Svjetski fond da se jednom zasnaga iskorijeni glad, kao i za razvoj najsiromašnijih zemalja, tako da njihovi stanovnici ne pribjegavaju nasilnim ili iluzornim rješenjima i ne budu prisiljeni napuštati svoje zemlje tražeći dostojanstveniji život«⁸.

U vezi s Godinom jubileja, želim uputiti još jedan usrdan poziv: upućen je zemljama najvećeg blagostanja

⁷ Franjo, *Laudato si'*, br. 49.

⁸ Franjo, Enciklika *Fratelli tutti* o bratstvu i socijalnom prijateljstvu, 3. listopada 2020., br. 262.

kako bi prepoznale ozbiljnost mnogih donesenih odluka i pristale *otpisati dugove* zemalja koje ih nikada neće moći otplatiti. Ne radi se toliko o velikodušnosti, već prije svega o pravедnosti, koja je danas pogoršana novim oblikom nepravde koje smo postali svjesni: »Postoji pravi <ekološki dug>, poglavito između Sjevera i Juga svijeta, vezan uz tržišne neravnoteže s posljedicama po okoliš, kao i nerazmjerno korištenje prirodnih dobara od strane nekih zemalja tijekom dugog vremenskog razdoblja.«⁹ Kao što uči Sveto pismo, zemlja pripada Bogu i svi mi na njoj živimo kao »stranci i gosti« (Lev 25,23). Ako doista želimo utrti put miru, radimo na uklanjanju dubokih uzroka nepravde, poništimo nepravedne i neotplative dugove i nahranimo gladne.

17. U nadolazećoj Svetoj godini obilježiti će se vrlo značajna obljetnica za sve kršćane. Navršiti će se, naime, *1700 godina od prvog velikog ekumenskog koncila, Nicejskog sabora*. Vrijedno je prisjetiti se da su se, još od apostolskih vremena, pastiri okupljali u raznim prilikama na skupštine kako bi obrađivali doktrinarna i disciplinarna pitanja. U prvim stoljećima vjere, broj je sinoda rastao kako na Istoku tako i na Zapadu, pokazujući važnost očuvanja jedinstva Božjeg naroda i vjernog naviještanja evanđelja. Ova Jubilejska godina bit će važna prilika da se konkretizira taj sinodalni oblik, koji kršćanska zajednica danas vidi kao sve potrebniji izraz kako bi što bolje odgovorila na žurnu potrebu evangelizacije: svi kršćanici, svaki sa svojom vlastitom karizmom i službom, dijele odgovornost kako bi mnogostruki znakovi nade mogli svjedočiti Božju prisutnost u svijetu.

Nicejski je sabor imao zadatak očuvati jedinstvo koje je bilo ozbiljno ugroženo poricanjem božanstva Isusa Krista i njegove istobitnosti s Ocem. Na saboru, koji je sazvaio car Konstantin za 20. svibnja 325. godine, sudjelovalo je oko tri stotine biskupa koji su se okupili u carskoj palači. Nakon brojnih rasprava svi su se, mišlju Duha Svetoga, prepoznali u ispovijedi vjere koju i danas molimo na nedjeljnoj euharistiji. Koncilski su oci odlučili da se, prvi put u takvoj ispovijedi, započinje s izrazom *Vjerujemo*¹⁰ kako bismo posvjedočili da su sve Crkve u jedinstvu u tom *mi* i da svi kršćani ispovijedaju istu vjeru.

Nicejski je sabor prekretnica u povijesti Crkve. Njegova obljetnica poziva kršćane da se ujedine u slavljenju i zahvaljivanju Presvetom Trojstvu, a posebice Isusu

Kristu, Sinu Božjemu, koji je »iste biti s Ocem«¹¹ i koji nam je objavio to otajstvo ljubavi. No, Niceja je ujedno poziv svim Crkvama i crkvenim zajednicama da nastave kročiti putom koji vodi prema vidljivom jedinstvu i da se ne umore tražeći odgovarajuće oblike kako bi u potpunosti odgovorili na Isusovu molitvu: »Da svi budu jedno kao što ti, Oče, u meni i ja u tebi, neka i oni u nama budu da svijet uzvjeruje da si me ti poslao« (Iv 17,21).

Na Nicejskom se saboru razgovaralo i o datumu Uskrsa. U vezi s tim i danas postoje različita stajališta koja onemogućuju da se taj izvorišni događaj vjere slavi na isti dan. Providnost je htjela da to bude upravo 2025. godine. Neke to bude poziv svim kršćanima Istoka i Zapada da učine odlučan korak prema postizanju dogovora oko zajedničkog datuma Uskrsa. Dobro je podsjetiti da mnogi ljudi više ni ne znaju za oštre kritike iz prošlosti i ne razumiju kako u vezi s tim može biti podjelâ.

Usidreni u nadi

18. Nada, zajedno s vjerom i ljubavlju, tvori triptih *bogoslovnih kreposti* koje izražavaju bit kršćanskog života (usp. 1 Kor 13,13; 1 Sol 1,3). Unutar te neraskidive dinamike nada je krepost koja, da tako kažemo, oblikuje usmjerenje koje ukazuje na smjer i cilj života vjere. Zato nas apostol Pavao potiče: »U nadi budite radosni, u nevolji strpljivi, u molitvi postojani!« (Rim 12,12). Dâ, moramo biti »bogat nadom« (usp. Rim 15,13) kako bismo mogli vjerodostojno i privlačno svjedočiti vjeru i ljubav koju nosimo u svojim srcima; kako bi vjera bila radosna, a ljubav oduševljena; kako bi svatko mogao dati makar i samo osmijeh, gestu prijateljstva, bratski pogled, iskreno slušanje, nesebično služenje, znajući da to, u Isusovu Duhu, može postati sjeme nade za primatelje. Ali što je temelj naše nade? Da bismo to razumjeli, dobro je zadržati se na razlozima naše nade (usp. 1 Pt 3,15).

19. »Vjerujem u... život vječni«¹²: to je ono što naša vjera ispovijeda i kršćanska nada u tim riječima nalazi temeljni stožer. Ona je, naime »bogoslovna krepost po kojoj čeznemo za [...] vječnim životom kao za svojom srećom«¹³. U pastoralnoj se konstituciji *Gaudium et spes* Drugog vatikanskog koncila kaže: »Ako se izgubi božanski temelj i nada u vječni život, čovjekovo dostojanstvo biva veoma teško povrijeđeno, kao što se to danas često može jasno vidjeti. Zagonetka života i smrti, krivnje i patnje ostaje tada bez rješenja, tako da ljudi

⁹ Franjo, *Laudato si'*, br. 51.

¹⁰ Nicejsko vjerovanje, H. Denzinger – A. Schönmetzer, *Enchiridion Symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*, br. 125.

¹¹ *Isto*.

¹² *Isto*, br. 30.

¹³ *Katekizam Katoličke Crkve*, br. 1817.

nerijetko padaju u očaj.«¹⁴ Mi, naprotiv, po nadi u kojoj smo spašeni, gledajući na vrijeme koje prolazi, imamo sigurnost da povijest čovječanstva i svakoga od nas ne ide prema slijepoj točki ili mračnom ponoru, nego su usmjereni prema susretu s Gospodinom slave. Živimo, dakle, u iščekivanju njegova ponovna dolaska i u nadi da ćemo zauvijek živjeti u njemu: upravo u tom duhu i mi ponavljamo dirljiv zaziv prvih kršćana kojim završava Sveto pismo: »Dođi, Gospodine Isuse!« (Otk 22,20).

20. Isus, umrli i uskrsli, središte je naše vjere. Sveti Pavao, izražavajući taj sadržaj u samo nekoliko riječi i sa samo četiri glagola, prenosi nam *jezgru* naše nade: »Doista, predadoh vam ponajprije što i primih: Krist umrije za grijehe naše po Pismima; bi pokopan i uskrišen treći dan po Pismima; ukaza se Kefi, zatim dvanaestorici« (1 Kor 15,3-5). *Krist je umro, bio pokopan, uskrsnuo, ukazivao se.* Za nas je prošao kroz tamu smrti. Očeva ga je ljubav uskrsnula u sili Duha Svetoga i učinila njegovo čovječstvo prvinom vječnosti za naše spasenje. Kršćanska se nada sastoji upravo u ovome: pred smrću, gdje se čini da sve završava, stječemo sigurnost da se, zahvaljujući Kristu, zahvaljujući njegovoj milosti koja nam je dana u krštenju, »život mijenja, a ne oduzima«¹⁵, i to jednom završava. U krštenju smo, naime, pokopani zajedno s Kristom i primamo u njemu, uskrslost, dar novog života, koji ruši zid smrti i čini je prijelazom u vječnost.

I dok pred licem *smrti*, toga bolnog odvajanja koje nas tjera da napustimo one koji su nam dragi, nije dopuštena nikakva retorika, Jubilej će nam dati priliku da ponovno otkrijemo, sa silnom zahvalnošću, dar novog života primljenog u krštenju, koji je kadar stubokom promijeniti tu dramu. Važno je, u kontekstu Jubileja, podsjetiti kako se to otajstvo shvaćalo od prvih stoljeća vjere. Kršćani su, primjerice, dugo vremena gradili krsni zdenac u obliku osmerokuta, a i danas se možemo diviti mnogim drevnim krstionicama koje su zadržale taj oblik, kao primjerice onoj u Rimu u Svetom Ivanu Lateranskom. On naznačuje da u krsnom zdencu započinje osmi dan, odnosno dan uskrsnuća, dan koji nadilazi uobičajeni tjedni ritam izmjene dana, otvarajući tako ciklus vremena u dimenziji vječnosti, u život koji traje zauvijek: to je cilj prema kojemu težimo na našem zemaljskom hodočašću (usp. Rim 6,22).

Najvjerodostojnije svjedočanstvo te nade daju nam *mučenici* koji su se, nepokolebljivi u vjeri u uskrsloga Krista, znali odreći i ovozemaljskog života samo da ne izdaju svoga Gospodina. Ima ih u svim vremenima i

danas su možda brojniji nego ikad prije, kao ispovjedatoci života koji ne poznaje kraja. Moramo čuvati njihovo svjedočanstvo kako bi naša nada bila plodonosna.

Ti mučenici, koji pripadaju različitim kršćanskim tradicijama, također su sjeme jedinstva jer je u njima uosobljen ekumenizam krvi. Stoga je moja žarka želja da se tijekom ovog Jubileja održi ekumensko slavlje koje će omogućiti da se zorno pokaže bogatstvo svjedočanstva tih mučenika.

21. Što će, dakle, biti s nama nakon smrti? S Isusom iza toga praga jest vječni život, koji se sastoji u punom zajedništvu s Bogom, u kontemplaciji i dioništvu u njegovoj beskrajnoj ljubavi. Ono što sada živimo u nadi, tada ćemo gledati u zbilji. Sveti Augustin je u vezi s tim napisao: »Kad budem združen s tobom svim svojim bićem, nigdje neću imati boli ni napora, i život će moj biti živ, sav pun tebe«¹⁶. Što će, dakle, karakterizirati tu puninu zajedništva? To da ćemo biti sretni. *Sreća* je čovjekov poziv, cilj koji se tiče svih.

Ali što je sreća? Kakvu sreću očekujemo i za kojom srećom čeznemo? Ne neko površno veselje, prolazno zadovoljstvo koje, jednom postignuto, traži sve više i više u spirali pohlepe u kojoj se ljudska duša nikada ne zasićuje, nego je sve praznija. Potrebna nam je sreća koja se definitivno ostvaruje u onom što nas ispunjava, to jest u ljubavi, kako bismo već sada mogli reći: »Voljen sam, dakle jesam; i postojat ću zauvijek u Ljubavi koja ne razočarava i od koje me ništa i nitko nikada neće moći odvojiti.« Prisjetimo se još jednom riječi Apostola: »Uvjeren sam doista: ni smrt ni život, ni anđeli ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, ni dubina ni visina, ni ikoji drugi stvor neće nas moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našem« (Rim 8,38-39).

22. Još jedna stvarnost povezana s vječnim životom jest *Božji sud*, kako na kraju našeg života tako i na kraju vremena. U umjetnosti se to često pokušavalo prikazati – pomislimo samo na Michelangelovo remek-djelo u Sikstinskoj kapeli – prihvaćajući teološko poimanje toga vremena i ulijevajući osjećaj straha kod promatrača. Iako je ispravno pripremati se s velikom savjesnošću i svom ozbiljnošću za trenutak koji rekapitulira život, moramo to istodobno činiti u nadi, toj bogoslovnoj kreposti koja podupire život i pomaže nam da ne podlegnemo strahu. Sud Boga, koji jest ljubav (usp. 1 Iv 4,8.16), jednostavno se mora temeljiti samo na ljubavi, osobito na tome jesmo li je prakticirali prema onima koji su najpotrebitiji, u kojima je prisutan Krist, sâm Sudac (usp.

¹⁴ *Gaudium et spes*, br. 21.

¹⁵ Rimski misal, *Predslavlje pokojničko*, I.

¹⁶ Augustin, *Ispovijesti*, X, 28.

Mt 25,31-46). Riječ je, dakle, o sudu različitom od suda ljudi i zemaljskih sudova; valja ga shvaćati kao odnos istine s Bogom koji je ljubav i sa samim sobom unutar nedokučiva otajstva Božjega milosrđa. U Svetome se pismu u vezi s tim kaže: »A takvim si djelima narod svoj poučio da pravednik ima biti čovječan; podario si sinovima svojim dobru nadu, jer daješ pokajanje za grijeh [...] i [mi] očekujemo milosrđe tvoje kada nam bude suđeno« (Mudr 12,19.22). Kao što je napisao Benedikt XVI.: »U času Suda doživljavamo i prihvaćamo trijumf njegove ljubavi nad svim onim što je zlo u svijetu i u nama. Bol ljubavi postaje naše spasenje i naša radost.«¹⁷

Taj sud se, dakle, odnosi na spasenje kojem se nadamo i koje je Isus za nas postigao svojom smrću i uskrsnućem. Njegov cilj je, dakle, otvoriti nas konačnom susretu s njim. A budući da je u tom kontekstu nemoguće misliti da bi učinjeno zlo moglo ostati skriveno, ono treba biti *očišćeno* kako bi nam se tako omogućio konačan prijelaz u Božju ljubav. U tome smislu razumije se potreba molitve za one koji su završili svoj zemaljski hod, ta solidarnost u zagovornoj molitvi koja svoju plodonosnost nalazi u općinstvu svetih, u zajedničkoj vezi koja nas ujedinjuje u Kristu, Prvorođencu svakoga stvorenja. Tako je jubilejski oprost, po molitvi, posebno namijenjen onima koji su otišli prije nas, da postignu puno milosrđa.

23. *Oprost* nam, naime, omogućuje otkriti koliko je Božje milosrđe bezgranično. Nije slučajno što se u davna vremena pojam *milosrđa* slobodno zamjenjivalo pojmom *oprost*, upravo zato što se njime želi izraziti punina Božjeg oprosta, koje ne poznaje granice.

Sakrament pokore jamči nam da Bog briše naše grijeh. I ponovno su riječi psalma pune utjehe: »On ti otpušta sve grijeh tvoj, on iscjeljuje sve slabosti tvoje; on ti od propasti čuva život, kruni te dobrotom i ljubavlju. [...] Milosrdan i milostiv je Jahve, spor na srdžbu i vrlo dobrostiv. [...] Ne postupa s nama po grijesima našim niti nam plaća po našim krivnjama. Jer kako je nebo visoko nad zemljom, dobrota je njegova s onima koji ga se boje. Kako je istok daleko od zapada, tako udaljuje od nas bezakonja naša« (Ps 103,3-4.8.10-12). Sakramentalno pomirenje nije samo lijepa duhovna prilika, već predstavlja odlučujući, važan i neizostavan korak na putu vjere za svaku osobu. Tu dopuštamo Gospodinu da uništi naše grijeh, da nam ozdravi srce, da ponovno ustanemo i upoznamo njegovo nježno i suosjećajno lice. Ne postoji, naime, bolji način da upoznamo Boga od toga da mu dopustimo da nas pomiri sa sobom (usp. 2 Kor 5,20) i iskusimo

njegovo oprostjenje. Ne odričimo se stoga ispovijedi, nego ponovno otkrijmo ljepotu toga sakramenta ozdravljenja i radosti, ljepotu oprostjenja grijehâ!

No, kao što znamo iz vlastita iskustva, grijeh *ostavlja trag*, ima posljedice: ne samo vanjske, u smislu posljedica počinjenog zla, već i unutarnje, u smislu da »svaki grijeh, pa i laki, povlači sa sobom nezdravu privrženost uz stvorenja, koju treba čistiti bilo na ovoj zemlji bilo poslije smrti u stanju zvanom čistilište«¹⁸. U našem slabom i zlu sklonom čovječstvu ostaju, dakle, *posljedice grijeha*. One se uklanjaju oprostima, opet zahvaljujući Kristovoj milosti, koja je, kao što je napisao sveti Pavao VI., »naš <oprost>«¹⁹. Apostolska će pokorničarna izdati propise za plodonosno dobivanje jubilejskog oprosta.

Takvo snažno iskustvo oprostjenja neizbježno otvara srce i um *praštanju*. Praštanje ne mijenja prošlost, ne može promijeniti ono što se već dogodilo. Ipak, praštanje nam može omogućiti da promijenimo budućnost i živimo drukčije, bez zlopamćenja, mržnje i osvete. Budućnost osvjetljena praštanjem omogućuje nam tumačiti prošlost drukčijim, vedrijim očima, iako vlažnima od suza.

Tijekom posljednjeg Izvanrednog jubileja ustanovio sam *misionare milosrđa*, koji nastavljaju imati važno poslanje. Neka nastave svoju službu tijekom nadolazećeg Jubileja, vraćajući nadu i opraštajući svaki put kad im se grješnik obrati otvorena srca i skrušene duše. Neka i dalje budu oruđe pomirenja i neka pomažu gledati u budućnost s nadom u srcu koja dolazi iz Očeva milosrđa. Nadam se da će biskupi moći imati koristi od njihove dragocjene službe, posebice šaljući ih na mjesta gdje je nada na teškoj kušnji, kao što su zatvori, bolnice i mjesta gdje se gazi dostojanstvo osobe, u situacijama najveće oskudice i najveće degradacije, tako da nitko ne bude lišen mogućnosti da dobije Božje oprostjenje i utjehu.

24. Nada u Majci Božjoj nalazi svoje najuzvišenije svjedočanstvo. U njoj vidimo da nada nije lakovjeran optimizam, nego dar milosti u zbilji života. Kao i svaka majka, svaki put kad bi pogledala svoga Sina, pomislila je na njegovu budućnost, a zasigurno su joj se u srcu usjele riječi koje joj je Šimun uputio u hramu: »Ovaj je evo postavljen na propast i uzdignuće mnogima u Izraelu i za znak osporavan – a i tebi će samoj mač probosti dušu – da se razotkriju namisli mnogih srdaca!« (Lk 2,34-35). A podno križa, gledajući nevinog Isusa kako pati i umire, iako je trpjela strašnu bol, ponavljala je svoj *dâ* ne gubeći nadu i pouzdanje u Gospodina. Na taj je način surađivala u ispunjenju onoga što je njezin Sin navijestio,

¹⁷ Benedikt XVI., Enciklika *Spe salvi*, 30. studenoga 2007., br. 47.

¹⁸ *Katekizam Katoličke Crkve*, br. 1472.

¹⁹ Pavao VI., Apostolsko pismo *Apostolorum limina*, 23. svibnja 1974., II.

naime da ima »da mnogo pretrpi, da ga starješine, glavari svećenički i pismoznanci odbace, da bude ubijen i nakon tri dana da ustane« (Mk 8,31), i u tjeskobi te boli, prinesene iz ljubavi, postala je naša Majka, Majka Nade. Nije slučajno što se u pučkoj pobožnosti Blaženu Djevicu i dalje zaziva *Stella Maris* [*Zvijezda Mora*], naslovom koji izražava sigurnu nadu da nam Majka Božja priteče u pomoć u burnim životnim događajima, podupire nas i poziva da vjerujemo i nastavimo se nadati.

U vezi s tim volim podsjetiti da se svetište Naše Gospe Guadalupske u Ciudad de Mexico priprema za proslavu 500. obljetnice prvog ukazanja Djevice 2031. godine. Putem mladoga Juana Diega, Majka Božja poslala je revolucionarnu poruku nade koju i danas upućuje svim hodočasnici i vjernicima: »Nisam li ovdje ja, tvoja majka?«²⁰ Sličnom su porukom obilježena mnoga marijanska svetišta diljem svijeta, koja su određena mnogih hodočasnika koji Majci Božjoj povjeravaju svoje brige, svoje boli i svoja očekivanja. Neka mjesta hodočašća u ovoj Jubilejskoj godini budu sveta mjesta gostoprimstva i povlaštena mjesta nade. Pozivam hodočasnike koji će doći u Rim da zastanu u molitvi u marijanskim svetištima toga grada, da časte Djevicu Mariju i zazovu njezinu zaštitu. Uvjeren sam da će svi, a posebice patnici i nevoljnici, moći iskusiti blizinu najljubaznije majke koja nikada ne napušta svoju djecu, koja je za sveti Božji narod »znak sigurne nade i utjehe«²¹.

25. Na putu prema Jubileju, vratimo se Svetomu pismu i poslušajmo riječi koje su upućene nama: »Da bismo... mi pribjeglice imali snažno ohrabrenje da se držimo ponuđene nade. Ona nam je kao pouzdano i čvrsto sidro duše što ulazi u unutrašnjost iza zavjese, kamo je kao preteča za nas ušao Isus« (Heb 6,18-20). To je snažan poziv da nikada ne izgubimo nadu koja nam je dana, da je se čvrsto držimo, nalazeći utočište u Bogu.

Slika sidra doziva u pamet stabilnost i sigurnost koju imamo usred nemirnih voda života kada se oslonimo na Gospodina Isusa. Oluje nikada neće moći prevladati jer smo usidreni u nadi milosti koja nam omogućuje živjeti u Kristu i pobijediti grijeh, strah i smrt. Ta nada, daleko veća od svakodnevnih zadovoljstava i poboljšanja životnih okolnosti, omogućuje nam izdići se iznad kušnji i poziva nas da idemo naprijed ne gubeći iz vida veličinu cilja na koji smo pozvani, a to je Nebo.

Predstojeći Jubilej bit će, dakle, Sveta godina koju karakterizira nada koja ne blijedi, nada u Boga. Neka nam ona također pomogne ponovno otkriti potrebno povjerenje, u Crkvi i društvu, u međuljudskim odnosima, u međunarodnim odnosima, u promicanju dostojanstva svakoga čovjeka i u poštivanju stvorenoga svijeta. Neka svjedočanstvo vjere bude kvasac istinske nade u svijetu, navještaj novoga neba i nove zemlje (usp. 2 Pt 3,13), gdje možemo prebivati u pravdi i slozi među narodima, nastojeći ispuniti Gospodinovo obećanje.

Pustimo da nas već sada privuče nada i dopustimo da se putem nas proširi na one koji za njom žude. Svojim im životom poručimo: »U Gospodina se uzdaj, ojunaci se, čvrsto nek' bude srce tvoje: u Gospodina se uzdaj!« (Ps 27,14). Neka snaga nade ispuni našu sadašnjost dok s pouzdanjem iščekujemo ponovni dolazak Gospodina Isusa Krista, kojemu neka je čast i slava sada i u vijeke vjekova.

*U Rimu, pri Svetom Ivanu Lateranskom, 9. svibnja 2024.,
na svetkovinu Uzašašća Gospodina našega Isusa Krista,
dvanaeste godine pontifikata*

Franjo

²⁰ *Nican Mopohua*, br. 119.

²¹ Drugi vatikanski koncil, Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen gentium*, 21. studenoga 1964., br. 68.

PORUKE • IZJAVE • PISMA

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA 32. SVJETSKI DAN BOLESNIKA

11. veljače 2024.

»Nije dobro da čovjek bude sâm.«

Liječiti bolesne liječeći odnose

»Nije dobro da čovjek bude sâm« (*Post 2,18*). Bog, koji je ljubav, od početka je stvorio čovjeka za zajedništvo, upisavši u njegovo biće dimenziju odnosâ. Tako smo u svom životu, oblikovanom na sliku Presvetoga Trojstva, pozvani na puno samoostvarenje u dinamici odnosâ, prijateljstva i međusobne ljubavi. Stvoreni smo da budemo zajedno, a ne sami. I upravo zato što je taj plan zajedništva tako duboko upisan u ljudsko srce, iskustvo napuštenosti i samoće užasava nas i pokazuje se bolnim, čak neljudskim. Ono postaje još teže u trenucima slabosti, nesigurnosti i neizvjesnosti, često uzrokovanih teškom bolešću.

Mislim, primjerice, na one koji su bili jako usamljeni tijekom pandemije bolesti COVID-19: pacijente koji nisu mogli primiti posjetitelje, ali i medicinske sestre i tehničare, liječnike i pomoćno osoblje, koji su svi bili preopterećeni poslom i u izolaciji na bolničkim odjelima. I naravno, ne smijemo zaboraviti one koji su smrtni čas morali dočekati sami, pod paskom zdravstvenog osoblja, ali daleko od svojih obitelji.

Istodobno, s dubokom boli suosjećam s patnjom i samoćom onih koji su zbog rata i njegovih tragičnih posljedica ostali bez oslonca i pomoći: rat je najstrašnija od svih društvenih bolesti, a najveću cijenu plaćaju najslabiji.

No, treba naglasiti da se i u zemljama koje uživaju mir i blagostanje doba starosti i bolesti proživljava u samoći, a katkada i u napuštenosti. Ta je žalosna stvarnost ponajprije plod kulture individualizma, koja veliča ostvarivanje prihoda po svaku cijenu i njeguje mit o učinkovitosti, postajući ravnodušna, pa čak i nemilosrdna kad ljudi više nemaju snage držati korak. Postaje tada kultura odbacivanja u kojoj se »osobe... više ne doživljava kao primarnu vrijednost koju treba poštivati

i čuvati je, posebno ako su siromašne ili s invaliditetom, ako <još nisu korisne> – kao što su nerođeni, ili <više nisu korisne> – kao što su starije osobe« (enc. *Fratelli tutti*, 18). Ta se logika provlači, nažalost, i kroz određene političke odluke, u kojima se ne stavlja u središte dostojanstvo ljudske osobe i čovjekove potrebe koje ne pogoduju uvijek strategijama i izdvajanju potrebnih sredstava kako bi se svakom čovjeku zajamčilo temeljno pravo na zdravlje i pristup lijekovima. Istodobno, napuštanje slabih i njihovu usamljenost pospješuje također svodenje skrbi isključivo na zdravstvene usluge, a da one nisu mudro popraćene *terapeutskim savezom* između liječnika, bolesnika i članova obitelji.

Vrijedi još jednom poslušati ove riječi iz Biblije: »Nije dobro da čovjek bude sâm!« Bog ih izgovara na početku stvaranja i tako nam otkriva duboki smisao svog nauma za ljudski rod, ali, u isti mah, i smrtnu ranu zadanu grijehom, koji se uvlači i stvara nepovjerenje, razdore, podjele, a time i izolaciju. On pogađa čovjeka u svim njegovim odnosima: s Bogom, sa samim sobom, s drugima, sa stvorenim svijetom. Takva izoliranost doводи do toga da gubimo smisao našega postojanja, oduzima nam radost ljubavi i daje nam iskusiti deprimirajući osjećaj usamljenosti u svim ključnim razdobljima života.

Braćo i sestre, prvi oblik skrbi koji nam je potreban u bolesti jest blizina puna suosjećanja i nježnosti. Brinuti se za bolesnu osobu, stoga, znači prije svega brinuti se za njezine odnose, sve odnose: s Bogom, s drugima – članovima obitelji, prijateljima, zdravstvenim djelatnicima – sa stvorenim svijetom, sa samim sobom. Je li to moguće? Dà, moguće je i svi smo pozvani predano raditi na ostvarivanju toga. Pogledajmo sliku milosrdnog Samarijanca (usp. *Lk 10,25-37*), njegovu

sposobnost da se zaustavi i iskaže blizinu, nježnost kojom vida rane brata koji trpi.

Imajmo na pameti ovu središnju istinu našega života: došli smo na svijet jer nas je netko prigrlilo, stvoreni smo za ljubav, pozvani smo na zajedništvo i bratstvo. Ta dimenzija našeg bića podupire nas posebno u vremenima bolesti i slabosti i prva je terapija koju svi zajedno moramo primjenjivati kako bismo liječili bolesti društva u kojem živimo.

Vama koji bolujete od neke privremene ili kronične bolesti poručujem: nemojte se sramiti svoje želje za blizinom i nježnošću! Nemojte je skrivati i nemojte nikada misliti da ste drugima na teret. Stanje bolesti potiče svakoga da zaustavi pretjerani tempo u koji smo uronjeni i ponovno pronađe samoga sebe.

U ovoj promjeni epohe u kojoj živimo, posebno smo mi kršćani pozvani usvojiti suosjećajni Isusov

pogled. Brinimo se za one koji pate i koji su sami, možda čak i potisnuti na rub društva i odbačeni. Liječimo rane samoće i izolacije uzajamnom ljubavlju koju nam Krist Gospodin daje u molitvi, a posebice u euharistiji. I tako se složno suprotstavimo kulturi individualizma, ravnodušnosti, odbacivanja i razvijajmo kulturu nježnosti i suosjećanja.

Bolesni, slabi i siromašni su u središtu Crkve i moraju također biti u središtu naše ljudske pozornosti i naših pastoralnih nastojanja. Ne smijemo to zaboraviti! Povjerimo se Blaženoj Djevici Mariji, Zdravlju Bolesnih, da nas zagovara i pomogne nam da budemo tvorci blizine i bratskih odnosa.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 10. siječnja 2024.

Franjo

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA KORIZMU 2024. GODINE

Bog nas vodi kroz pustinju do slobode

Draga braćo i sestre!

Kada se naš Bog objavljuje, prenosi uvijek poruku slobode: »Ja sam Jahve, Bog tvoj, koji sam te izveo iz zemlje egipatske, iz kuće ropstva« (Izl 20,2). Tako počinje dekalog dan Mojsiju na gori Sinaj. Narod itekako dobro zna o kojem izlasku Bog govori: iskustvo ropstva još je uvijek svježije u njegovu sjećanju. On prima deset riječi u pustinji kao put slobode. Mi ih nazivamo *zapovijedima*, ističući snagu ljubavi kojom Bog odgaja svoj narod. Taj je poziv na slobodu uistinu snažan. Ne iscrpljuje se u jednom događaju, zato što sazrijeva na jednom putu. Kao što Izrael u pustinji još uvijek nosi Egipat u sebi – često žaleći za prošlošću i mrmljajući protiv Gospodina i Mojsija – tako i današnji Božji narod nosi u sebi tlačiteljski jaram koji mora ostaviti iza sebe. Opažamo to u trenucima kad se osjećamo beznadno, kad besciljno lutamo kroz život kao po pustinji, bez obećane zemlje prema kojoj bismo zajedno težiti. Korizma je milosno vrijeme u kojem pustinja ponovno može postati – prema riječima proroka Hošee – mjesto naše prve ljubavi (usp. Hoš 2,16-17). *Bog odgaja svoj narod da iziđe iz svog ropstva* i doživi prijelaz iz smrti u život. Poput nekog zaručnika iznova nas privlači sebi i našem srcu šapće riječi ljubavi.

Izlazak iz ropstva u slobodu nije kakvo apstraktno putovanje. Da bi naša korizma bila konkretna, prvi korak je željeti *vidjeti stvarnost*. Kad je Gospodin privukao Mojsija gorućem grmu i progovorio mu, odmah se objavio kao Bog koji vidi i, nadasve, čuje: »Vidio sam

jade svoga naroda u Egiptu i čuo mu tužbu na tlačitelje njegove. Znane su mi muke njegove. Zato sam sišao da ga izbavim iz šaka egipatskih i odvedem ga iz te zemlje u dobru i prostranu zemlju – u zemlju kojom teku med i mlijeko« (Izl 3,7-8). I danas se vapaj mnoge naše potlačene braće i sestara uzdiže do neba. Zapitajmo se: dopire li i do nas? Potresa li nas? Dotiče li nas? Mnogo nas toga jedne od drugih dijeli i odvaja, niječući spone bratstva koje nas oduvijek povezuju.

Na svom putovanju na Lampedusu, globalizaciji ravnodušnosti suprotstavio sam dva pitanja koja postaju sve aktualnija: »Gdje si?« (Post 3,9) i »Gdje ti je brat?« (Post 4,9). Ovaj korizmeni hod bit će konkretan ako, ponovno slušajući ova pitanja, priznamo da smo još uvijek pod vlašću faraona. To je vlast koja nas čini iscrpljenima i neosjetljivima. To je model rasta koji nas dijeli i otima nam budućnost. Zagađuje zemlju, zrak i vodu, ali onečišćuje i duše. Iako je naše oslobođenje započelo krštenjem, u nama ostaje neobjašnjiva čežnja za ropstvom, kao svojevrsna privlačnost prema sigurnosti poznatih stvari, na štetu slobode.

Želim vam ukazati na dosta važan detalj u tom izvješću iz knjige Izlaska: Bog je taj koji vidi, koji je ganut i koji oslobađa; nije Izrael taj koji to traži. Faraon, naime, gasi također snove, krađe nebo pa se čini da je svijet u kojem se dostojanstvo gazi a autentične veze poriču, nepromjenjiv. Uspijeva vezivati ljude za sebe. Zapitajmo se: želim li nov svijet? Jesam li spreman raskinuti kompromise sa starim? Svjedočenje mnoge

braće biskupa i velikog broja onih koji rade za mir i pravdu sve me više uvjerava da ono na što treba ukazati jest pomanjkanje nade. To je prepreka snovima, nije mi vapaj koji dopire do neba i dotiče Božje srce. Nalik je onoj čežnji za sužanjstvom koja paralizira Izrael u pustinji i koči ga na njegovom putu. Izlazak se može prekinuti: ne postoji drugi način da se objasni kako to da čovječanstvo, koje je na korak do sveopćeg bratstva i koje je doseglo razine znanstvenog, tehnološkog, kulturnog i pravnog razvoja kadrog zajamčiti dostojanstvo svima, tapka u mraku nejednakosti i sukobâ.

Bog se nije umorio od nas. Prihvatimo korizmu kao jako vrijeme u kojem nam ponovno dolazi njegova riječ: »Ja sam Jahve, Bog tvoj, koji sam te izveo iz zemlje egiptanske, iz kuće ropstva« (Izl 20,2). To je *vrijeme obraćenja, vrijeme slobode*. Samoga je Isusa, kao što se podsjećamo svake godine na prvu korizmenu nedjelju, Duh odveo u pustinju da njegovu slobodu stavi na kušnju. Kroz četrdeset dana On će biti pred nama i s nama: On je utjelovljeni Sin. Za razliku od faraona, Bog ne želi podanike, nego sinove i kćeri. Pustinja je prostor u kojem naša sloboda može sazrijeti u osobnu odluku da ne padnemo ponovno u ropstvo. U korizmi pronalazimo nove kriterije prosuđivanja i zajednicu s kojom možemo krenuti na put kojim nikad prije nismo išli.

To uključuje *borbu*: Knjiga Izlaska i Isusove kušnje u pustinji to nam jasno govore. Glasu Boga, koji govori: »Ti si Sin moj, Ljubljeni!« (Mk 1,11) i »Nemoj imati drugih bogova uz mene« (Izl 20,3), suprotstavljaju se laži neprijatelja. Više nam je bojati se idolâ, nego faraona: možemo ih smatrati kao nekim njegovim glasom u nama. Biti svemoćan, biti od svih priznat, biti ispred svih: svaki čovjek u sebi osjeća zavodljivost te laži. To je dobro poznat put. Možemo se tako vezati za novac, za određene projekte, ideje, ciljeve, za svoj položaj, tradiciju, pa čak i za određene ljude. Umjesto da nas pokrenu, oni će nas paralizirati. Umjesto da nas okupljaju u jedno, oni će nas okretati jedne protiv drugih. Postoji, međutim, novo čovječanstvo, narod malenih i poniznih, koji nije podlegao čarima te laži. Dok idoli one koji im služe čine nijemima, slijepima, gluhima i nepokretnima (usp. Ps 115,4), siromašne duhom resi budna spremnost i otvorenost: oni su tiha sila dobra koja čuva i drži svijet.

Vrijeme je za djelovanje, a u korizmi *djelovati znači također zastati*. Zastati u molitvi kako bi se primilo Božju riječ i zastalo poput Samarijanca *pred svojim ranjenim bratom*. Ljubav prema Bogu i bližnjemu jedna su i ista ljubav. Ne imati drugih bogova znači zadržati se u Božjoj prisutnosti, zastati uz bližnjega od krvi i mesa. Zato molitva, milostinja i post nisu tri neovisna djelovanja,

nego jedan jedini pokret otvorenosti i samoodricanja u kojem ćemo odbaciti idole koji nas opterećuju i navezanosti koje nas sputavaju i drže zarobljenima. Tada će se usahlo i usamljeno srce probuditi. Valja nam, dakle, usporiti i zastati. Kontemplativna dimenzija života, koju nam korizma omogućuje ponovno otkriti, oslobodit će nove snage. U Božjoj prisutnosti postajemo braća i sestre, osjetljiviji za druge: umjesto prijatelji i neprijatelja otkrivamo suputnike i suputnice. To je Božji san, obećana zemlja kojoj težimo kada iziđemo iz ropstva.

Sinodalni oblik Crkve, koji ovih godina iznova otkrivamo i negujemo, upućuje na to da je korizma ujedno *vrijeme zajedničkih odluka*, malih i velikih izbora u opreci s prevladavajućim trendovima, koji mogu promijeniti svakodnevnicu i život ljudi u pojedinoj sredini: kućne navike, briga za stvoreni svijet, uključivanje onih koji su u društvu nevidljivi ili prezreni. Pozivam sve kršćanske zajednice da učine ovo: da svojim vjernicima ponude trenutke u kojima će razmišljati o svom načinu života, da izdvoje vremena za propitkivanje o svojoj prisutnosti na vlastitom teritoriju i svojem doprinosu njegovu boljitku. Jao nama ako bi kršćanska pokora bila kao ona koja je rastužila Isusa! On i nama poručuje: »ne budite smrknuti kao licemjeri. Izobličuju lica da pokažu ljudima kako poste« (Mt 6,16). Neka radije s lica zrači radost, neka se širi miomiris slobode, neka se oslobodi ona ljubav koja sve čini novim, počevši od onog najmanjeg i najbližeg. To se može dogoditi u svakoj kršćanskoj zajednici.

U mjeri u kojoj će ova korizma biti vrijeme obraćenja, čovječanstvo koje luta osjetit će dašak kreativnosti: bljesak *nove nade*. Želim vam reći isto ono što sam rekao mladima s kojima sam se prošloga ljeta susreo u Lisabonu: »Tražite i riskirajte, tražite i riskirajte. U ovom povijesnom času izazovi su golemi, jecaji bolni. Proživljavamo treći svjetski rat koji se vodi u dijelovima. Osmjelimo se gledati na naš svijet ne kao da je na umoru, nego u procesu rađanja; ne na kraju, nego na početku velikoga novoga poglavlja povijesti. A za to je potrebna hrabrost« (*Obraćanje studentima*, 3. kolovoza 2023.). To je hrabrost obraćenja, izlaska iz ropstva. Vjera i ljubav to dijete, nadu, drže za ruku. Uče ga hodati i, istodobno, ono njih vuče naprijed¹.

Blagoslivljam sve vas i vaš korizmeni hod.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 3. prosinca 2023.,
Prva nedjelja došašća

Franjo

¹ Usp. Ch. Péguy, *Il portico del mistero della seconda virtù*, Milano 1978., 17-19.

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA 58. SVJETSKI DAN SREDSTAVA DRUŠTVENIH KOMUNIKACIJA

12. svibnja 2024.

Umjetna inteligencija i mudrost srca. Prema uistinu ljudskoj komunikaciji

Draga braćo i sestre!

Razvoj sustava takozvane *umjetne inteligencije*, o čemu sam već razmišljao u nedavnoj Poruci za Svjetski dan mira, radikalno mijenja također informacije i komunikaciju, a time i neke od temelja građanskog suživota. To je promjena koja zahvaća sve, a ne samo one koji se time profesionalno bave. Ubrzano širenje izvanrednih izuma, čiji su funkcioniranje i mogućnosti većini nas nedokučivi, začuđenost koja se kreće od oduševljenosti pa do nesnalaženja, i neizbježno nas suočava s temeljnim pitanjima: što je, dakle, čovjek, koja je njegova specifičnost i kakva će biti budućnost ove naše vrste *homo sapiensa* u eri umjetne inteligencije. Kako ostati u potpunosti ljudi i kako prema dobrom usmjeravati aktualne promjene na području kulture?

Početi od srca

Valja, ponajprije, raščistiti s katastrofičnim tumačenjima i njihovim paralizirajućim učincima. Romano Guardini, promišljajući još prije stotinu godina o tehnologiji i čovjeku, poziva da se ne zauzima krut stav protiv novog u nastojanju da se »sačuva jedan lijepi svijet [...] koji je osuđen na nestajanje«. Istodobno, međutim, usrdno i proročki upozorava: »Naše je mjesto u nastajanju. Moramo se u to uključiti, svaki na svome mjestu (...), prijavljajući iskreno uz to, ali pritom nepokolebljivo zadržati osjetljivost za sve što je u njemu destruktivno i neljudsko«, te je zaključio: »Radi se uistinu o pitanjima tehničke, znanstvene i političke naravi, međutim ne može ih riješiti nitko drugi doli sâm čovjek. Mora se oblikovati nov model ljudskosti koji će biti prožet dubokom duhovnošću, novom slobodom i nutrinom.«¹

U ovoj epohi, koja se izlaže riziku da bude bogata tehnologijom i siromašna ljudskošću, naše promišljanje jednostavno mora započeti od ljudskog srca². Samo usvajajući duhovan način gledanja, samo ako ponovno steknemo mudrost srca, možemo proniknuti i tumačiti tu novost koju sa sobom nosi naše doba i otkriti put do istinski ljudske komunikacije. Srce, biblijski shvaćeno

kao sjedište slobode i najvažnijih životnih odluka u životu, simbol je cjelovitosti, jedinstva, ali priziva također osjećaje, želje, snove, no prije svega srce je unutarnje mjesto susreta s Bogom. Mudrost srca je stoga ona krepost koja nam omogućuje da povežemo cjelinu i dijelove, odluke i njihove posljedice, prednosti i slabosti, prošlost i budućnost, ono *ja* i ono *mi*.

Tu mudrost srca nalaze oni koji je traže i koji je ljube; ona pretječe sve koji je *žude* i traži sebi dostojne (usp. Mudr 6,12-16). Ona je kod onih koji slušaju savjete (usp. Izr 13,10), koji su poučljivi i pronicava srca (usp. 1 Kr 3,9). Ona je dar Duha Svetoga koji daje gledati stvari Božjim očima, shvatiti povezanosti, situacije, događaje i otkriti njihov smisao. Bez te mudrosti *život* postaje bezukusan, jer upravo mudrost (*sapientia*) – izraz čiji je korijen na latinskom (*sapere*) povezan s okusom (*sapor*) – daje okus životu.

Prilika i prijetnja

Tu mudrost ne možemo očekivati od strojeva. Iako je termin *umjetna inteligencija* sada zamijenjen adekvatnijim pojmom koji se koristi u znanstvenoj literaturi, a glasi strojno učenje (*machine learning*), uporaba riječi *inteligencija* dovodi u zabludu. Strojevi zasigurno imaju nemjerljivo veću sposobnost od ljudi u pohrani podataka i međusobnom povezivanju, ali na ljudima je, i samo na njima, da odgonetnu njihov smisao. Dakle, ne radi se o tome da se od strojeva traži da bi trebali izgledati kao ljudi. Radi se o tome da se čovjek probudi iz stanja hipnoze, u koju zapada zbog delirija svemoći, smatrajući se potpuno autonomnim i autoreferencijalnim subjektom, koji je lišen svih socijalnih veza i zaboravio je svoju kreativnost.

Čovjek, u stvari, oduvijek doživljava da sâm sebi nije dostatan i na sve moguće načine pokušava prevladati svoju ranjivost. Od najranijih pretpovijesnih artefakata, koje koristi kao produžetke svojih ruku, pa putem medija koje koristi kao govorna pomagala, danas smo stigli do najsofisticiranijih strojeva koji mu služe kao pomoć prigodom razmišljanja. No, svaka od tih stvarnosti može biti kontaminirana iskonskom napašću da se

¹ *Lettere dal lago di Como (Pisma s jezera Como)*, Brescia 52022., 95-97.

² U kontinuitetu s porukama za prethodne svjetske dane društvenih komunikacija, posvećenih sljedećim vidovima: *susretati osobe ondje gdje jesu i kakve jesu* (2021.), *slušati uhom srca* (2022.), *govoriti srcem* (2023.).

postane kao Bog bez Boga (usp. Post 3), željom da se vlastitim silama pribavi ono što, naprotiv, treba prihvatiti kao Božji dar i živjeti u odnosu s drugima.

Ovisno o tome prema čemu mu je srce usmjereno, sve u čovjekovim rukama postaje prilika ili prijetnja. Samo njegovo tijelo, stvoreno da bude mjesto komunikacije i zajedništva, može postati sredstvo agresije. Jednako tako, svako tehničko proširenje ljudskih sposobnosti može biti sredstvo služenja u ljubavi ili neprijateljske dominacije. Sustavi umjetne inteligencije mogu pridonijeti procesu oslobađanja od neznanja i olakšati razmjenu informacija između različitih naroda i naraštaja. Mogu, primjerice, golemo bogatstvo znanja napisanog u prošlim stoljećima učiniti dostupnim i razumljivim ili pomoći ljudima da komuniciraju na njima nepoznatim jezicima. No, istodobno, mogu biti sredstva *kognitivnog onečišćenja*, preoblikovanja stvarnosti pomoću djelomice ili potpuno lažnih narativa u koje se vjeruje – i koji se šire – kao da su istiniti. Dovoljno je prisjetiti se samo problema dezinformiranja s kojim se godinama nosimo u obliku lažnih vijesti (*fake news*)³, a koji se danas koristi *deep fakeom*, odnosno kreiranjem i dijeljenjem slika koje djeluju savršeno uvjerljivo, ali su lažne (i meni se dogodilo da budem predmet toga) ili audioporuke koje koriste glas neke osobe govoreći stvari koje ta osoba nikada nije izrekla. Simulacija, na kojoj se temelje ti programi, može biti korisna na nekim određenim područjima, ali postaje izopačena tamo gdje iskrivljuje odnose s drugima i sa samom stvarnošću.

Već u prvom valu umjetne inteligencije, odnosno društvenih medija, shvatili smo njezinu dvoznačnost, izravno se osvjedočivši u njezine mogućnosti, ali ujedno i prijetnje i patologije. Druga razina stvaralačke umjetne inteligencije predstavlja neosporan kvalitativan skok. Stoga je važno omogućiti: shvatiti, razumjeti i regulirati sredstva koja bi u krivim rukama mogla proizvesti negativne scenarije. Kao i svaki drugi plod ljudskoga uma i ruku, ni algoritmi nisu neutralni. Stoga je prijeko potrebno djelovati preventivno, predlažući modele etičke regulacije kako bi se zaustavile štetne i diskriminatorne, društveno nepravedne, implikacije sustava umjetne inteligencije i kako bi se suprotstavilo njihovoj uporabi za ograničavanje pluralizma, polarizaciju javnog mnijenja ili oblikovanje jednoulja. Ponavljam, dakle, svoj apel te pozivam »međunarodnu zajednicu na zajednički rad u cilju usvajanja obvezujućeg međunarodnog ugovora kojim će se regulirati razvoj i korištenje umjetne inteligencije u njezinim različitim oblicima«⁴. No, kao i u svakom ljudskom području, regulacija nije dovoljna.

Rasti u čovjekoljubivosti

Pozvani smo zajedno rasti u čovjekoljubivosti i kao čovječanstvo. Izazov koji se pred nas stavlja sastoji se u tome da učinimo kvalitativan skok kako bismo bili na visini one zadaće koju pred nas stavlja kompleksno, multietničko, pluralističko, multireligijsko i multikulturalno društvo. Na nama je zadatak propitkivati se o teorijskom razvoju i praktičnoj uporabi ovih novih komunikacijskih alata, kao i alata za stjecanje znanja. Velike mogućnosti za ostvarenje dobra idu ukorak s opasnostima da se sve pretvori u apstraktnu kalkulaciju koja ljude svodi na podatke, misao na shemu, iskustvo na slučaj, dobro na profit, a prije svega da na kraju negiramo jedincatost svake osobe i njezine povijesti, rastačući konkretnost stvarnosti u niz statističkih podataka.

Digitalna revolucija može nas učiniti slobodnijima, ali do toga sigurno neće doći ako nas zarobi u modele danas poznate kao *echo chamber*. U takvim slučajevima, umjesto širenja informacijskog pluralizma, u opasnosti smo da se izgubimo u anonimnoj močvari, zadovoljavajući interese tržišta ili onih koji imaju moć u svojim rukama. Neprihvatljivo je da korištenje umjetne inteligencije dovede do anonimnog razmišljanja, prikupljanja neprovjerenih podataka, kolektivnog gubljenja uredničke odgovornosti. Predstavljanje stvarnosti u velikim skupovima podataka (*big data*), koliko god bili korisni za upravljanje strojevima, implicira značajan gubitak istine o stvarima, što predstavlja prepreku međuljudskoj komunikaciji i prijeti ugrozom same ljudskosti.

Informaciju se ne može odvojiti od životnog odnosa: ona podrazumijeva tijelo, postojanje u stvarnosti; zahtijeva umrežavanje ne samo podataka nego i iskustava; zahtijeva lice, pogled, suosjećanje i dijeljenje s drugima.

Mislim na izvješćivanje o ratovima i na onaj *paralelni rat* koji se vodi dezinformacijskim kampanjama. I mislim o tome koliko je izvjestitelja ranjeno ili poginulo na terenu kako bismo mogli vidjeti što su njihove oči vidjele. Jer tek kada iz prve ruke doživimo patnju djece, žena i muškaraca, možemo shvatiti apsurdnost rata.

Korištenje umjetne inteligencije moći će dati pozitivan doprinos na području komunikacija ako se time ne bude obezvrjeđivalo, nego naprotiv podupiralo ulogu novinarstva na tome području; ako se bude vrednovala profesionalnost u komunikaciji, osnažujući odgovornost svakoga komunikatora; ako se svakom čovjeku, koji će biti osposobljen za kritičko vrednovanje, iznova vrati uloga nositelja same komunikacije.

³ »Istina će vas osloboditi« (Iv 8,32). *Fake news i novinarstvo mira*. Poruka za LII. svjetski dan sredstava društvene komunikacije, 2018.

⁴ *Poruka za LVII. svjetski dan mira*, 1. siječnja 2024., 8.

Pitanja za sadašnjost i budućnost

Spontano se, dakle, nameću pitanja: Kako zaštititi profesionalnost i dostojanstvo onih koji rade na komunikacijsko-informacijskom području, kao i korisnika diljem svijeta? Kako zajamčiti interoperabilnost platformi? Kako postići to da poduzeća koja razvijaju digitalne platforme preuzmu na sebe istu odgovornost za ono što distribuiraju i od čega izvlače profit, kao i izdavači tradicionalnih medija? Kako možemo učiniti transparentnijima kriterije na kojima se temelje algoritmi za indeksiranje, deindeksiranje i tražilice, koji su kadri veličati, odnosno izbrisati ljude i mišljenja, povijesti i kulture? Kako zajamčiti transparentnost informacijskih procesa? Što učiniti kako bi autorska prava pisanih zapisa bila vidljiva i kako bi se mogao pratiti put do izvora, razgrćući paravan anonimnosti? Kako jasno pokazati prikazuje li slika ili videozapis kakav stvaran događaj, ili je pak riječ o krivotvorini? Kako spriječiti svodjenje izvorâ na jedan jedini, na jedinstvenu algoritamski elaboriranu misao? A kako, s druge strane, promovirati okruženje koje će biti pogodno za očuvanje pluralizma i predstavljanje složenosti stvarnosti? Kako taj moćan, skup i energetski krajnje zahtjevan alat možemo učiniti održivim? Kako ga učiniti dostupnim i zemljama u razvoju?

Iz odgovora na ta i druga pitanja shvatit ćemo hoće li umjetna inteligencija na kraju dovesti do nastanka novih kasti temeljenih na informacijskoj dominaciji, iznjedrujući nove oblike iskorištavanja i nejednakosti, ili

će, naprotiv, donijeti više jednakosti, promičući točne informacije i promičući svijest o promjeni epohe kojom mi prolazimo, potičući osluškivanje višestrukih potreba ljudi i naroda, u artikuliranom informacijskom i pluralističkom sustavu. S jedne strane vreba sablast novog ropstva, a s druge se nazire ostvarenje slobode; s jedne mogućnost da nekolicina uvjetuje razmišljanje svih, a s druge pak mogućnost da svi sudjeluju u procesima oblikovanja mišljenja.

Odgovor nije utvrđen, ovisi o nama i na nama je da ga pružimo. Na samom je čovjeku da odluči hoće li postati hrana za algoritme ili će svoje srce hraniti slobodom, srce bez kojega se ne može rasti u mudrosti. Ta mudrost sazrijeva učeći iz povijesti i prihvaćanjem ranjivosti. Ona raste u savezu među naraštajima, onih koji prošlost pamte i onih koji imaju viziju budućnosti. Samo u zajednici raste sposobnost razlučivanja, budnog praćenja, sposobnost gledanja stvari počevši od njihova ispunjenja. Kako ne bismo izgubili svoju ljudskost, tražimo Mudrost koja je prije svega postaloga (usp. Sir 1,4), koja, ulazeći u čista srca, čini od ljudi Božje prijatelje i proroke (usp. Mudr 7,27): ona će nam pomoći da sustave umjetne inteligencije usmjerimo prema uistinu ljudskoj komunikaciji.

Rim, Sveti Ivan Lateranski, 24. siječnja 2024.

Franjo

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA 61. SVJETSKI DAN MOLITVE ZA ZVANJA

21. travnja 2024.

Pozvani sijati nadu i graditi mir

Draga braćo i sestre!

Svjetski dan molitve za zvanja poziva nas svake godine razmišljati o dragocjenom daru poziva koji Gospodin upućuje svakome od nas, svom vjernom narodu koji je na putu, kako bismo imali udjela u njegovu naumu ljubavi i uosobljavali ljepotu evanđelja u različitim životnim stanjima. Osluškivanje Božjeg poziva nipošto nije izvana nametnuta dužnost, možda u ime religijskog ideala, već je to, naprotiv, najsigurniji način na koji možemo jačati želju za srećom koju nosimo u sebi: naš život postaje ostvaren i ispunjen kad otkrijemo tko smo, koje su naše odlike, na kojem području ih možemo učiniti plodonosnima, kojim nam je putem ići da bismo postali

znak i oruđe ljubavi, prihvaćanja, ljepote i mira u sredinama u kojima živimo.

Tako je ovaj dan uvijek lijepa prilika da se sa zahvalnošću pred Gospodinom spomenemo vjernog, svakodnevnog i često skrivenog predanog rada onih koji su prigrlili poziv koji uključuje cijeli život. Mislim na samozatajne majke i očeve koji ne gledaju prvenstveno na same sebe i ne povode se za trendom površnog načina življenja, nego svoj život podređuju brizi za odnose otvarajući se, s ljubavlju i nesebičnošću, daru života i stavljajući se u službu svoje djece i njihova odrastanja. Mislim, nadalje, na sve one koji svoj posao obavljaju predano i u duhu suradnje; na one koji se na različitim područjima i na razne načine zalažu za izgradnju pravednijeg svijeta,

solidarnije ekonomije, pravednije politike i humanijeg društva: na sve muškarce i žene dobre volje koji se posvećuju zajedničkom dobru. Mislim i na posvećene osobe koje od svog života čine prinos Gospodinu u tišini molitve kao i u apostolskom djelovanju, katkad na rubnim područjima i ne štedeći nimalo same sebe, kreativno pronoseći svoju karizmu i stavljajući je na raspolaganje onima s kojima se susreću. Mislim, na kraju, također na one koji su prihvatili poziv na zaređeno svećeništvo i posvećuju se naviještaju evanđelja te lome svoj život, zajedno s euharistijskim kruhom, za svoju braću i sestre, sijajući nadu i pokazujući svima ljepotu Božjega kraljevstva.

Mladima, osobito onima koji osjećaju da su se udaljili od Crkve ili su u nju izgubili povjerenje, želim poručiti ovo: dopustite da vas Isus očara, uputite mu svoja važna pitanja putem tekstova evanđelja, dopustite da njegova prisutnost u vama pobudi nemir, koji nas uvijek dovodi u spasonosnu krizu. On poštuje našu slobodu više nego bilo tko drugi, ne nameće se, nego se nudi: dajte mu prostora i naći ćete svoju sreću u nasljedovanju njega i, ako bude od vas to tražio, u potpunome predanju njemu.

Narod na putu

Raznolikost karizmi i pozivâ koje kršćanska zajednica prepoznaje i prati, pomaže nam u punini shvatiti svoj kršćanski identitet: kao Božji narod koji kroči putovima svijeta, prodahnut Duhom Svetim i poput živog kame-nja ugrađenog u Tijelo Kristovo, svaki od nas otkriva da je član velike obitelji, dijete Oca i brat i sestra svojim blišnjima. Nismo otoci zatvoreni u sebe, već dijelovi cjeline. Zato Svjetski dan molitve za zvanja nosi pečat sinodalnosti: brojne su karizme pa smo pozvani slušati jedni druge i zajedno putovati kako bismo otkrili i razlučili na što nas Duh poziva za dobro svih.

Nadalje, u ovom povijesnom času naš nas zajednički put vodi prema Jubilejskoj 2025. godini. Kročimo kao *hodočasnici nade* prema Svetoj godini kako bismo, ponovno otkrivajući vlastit poziv i povezujući različite darove Duha, u svijetu bili posrednici i svjedoci Isusova sna: činiti jednu obitelj, ujedinjenu u Božjoj ljubavi i povezanu čvrstim vezom ljubavi, zajedništva i bratstva.

Ovaj je dan, na poseban način, posvećen molitvi da se od Oca isprosi dar duhovnih zvanja za izgradnju njegova kraljevstva: »Žetva je velika, ali radnika malo. Molite dakle gospodara žetve da radnike pošalje u žetvu svoju« (Lk 10,2). A molitva se – kao što znamo – više sastoji u slušanju nego u riječima upravljenim Bogu. Gospodin govori našem srcu i želi ga pronaći otvorena, iskrena i velikodušna. Njegova se Riječ utjelovila u Isusu Kristu, koji nam objavljuje i priopćava svu volju Očevu. U ovoj 2024. godini, posvećenoj upravo molitvi kao pripravi za jubilej, pozvani smo

ponovno otkriti neprocjenjiv dar mogućnosti razgovora s Gospodinom, od srca srcu, i tako postati hodočasnici nade, jer »molitva je prva snaga nade. Moliš i nada raste, napreduje. Rekao bih da molitva otvara vrata nadi. Nada postoji, ali svojom joj molitvom otvaram vrata« (Kateheza, 20. svibnja 2020.).

Hodočasnici nade i mirotvorci

Ali što znači *biti hodočasnici*? Svaki onaj koji se odluči na hodočašće nastoji prije svega imati jasan *cilj* i ima ga stalno na pameti i na srcu. Međutim, da bi se došlo do zacrtanog cilja, potrebno je istodobno usredotočiti se na *trenutni korak*, a za to trebamo biti lagani, osloboditi se nepotrebnih tereta, nositi najnužnije sa sobom i boriti se svaki dan da nas umor, strah, nesigurnost i tama ne zaustave na putu kojim smo krenuli. Stoga, biti hodočasnik znači svaki dan krenuti iznova, *počinjati uvijek iznova*, iznova otkrivati zanos i snagu za dovršetak različitih etapa putovanja koje, unatoč umoru i poteškoćama, pred nama uvijek otvara nove horizonte i nepoznate vidike.

Smisao kršćanskog hodočašća jest upravo u tome: na putu smo otkrivanja Božje ljubavi i istodobno otkrivanja samih sebe, poniranjem u sebe same, ali uvijek potaknuti raznolikošću odnosâ. Mi smo, dakle, *hodočasnici zato što smo pozvani*: pozvani ljubiti Boga i ljubiti se međusobno. Tako se naše putovanje na ovoj zemlji nikada ne pretvara u uzaludan napor ili besciljno lutanje. Naprotiv, svakoga dana, odgovarajući na vlastit poziv, nastojimo činiti moguće korake prema novom svijetu gdje se živi u miru, pravdi i ljubavi. Mi smo hodočasnici nade jer težimo boljoj budućnosti i nastojimo je na tom putu graditi.

To je, u konačnici, cilj svakog poziva: postati muškarci i žene nade. Kao pojedinci i kao zajednica, u raznolikosti karizmi i službi, svi smo pozvani *dati tijelo i srce* nadi evanđelja u svijetu obilježenom epohalnim izazovima: prijetećim širenjem trećeg svjetskog rata u dijelovima; mnoštvom migranata koji bježe iz svoje domovine u potrazi za boljom budućnošću; stalnim porastom siromašnih; opasnošću od nepovratnog ugrožavanja zdravlja našeg planeta. A svemu tome valja pridodati i teškoće s kojima se svakodnevno susrećemo i koje katkad prije-te da nas gurnu u rezignaciju ili defetizam.

U ovom našem vremenu ključno je, dakle, za nas kršćane njegovati pogled pun nade, kako bismo mogli plodonosno raditi u skladu s povjerenim nam pozivom u službi Božjeg kraljevstva, kraljevstva ljubavi, pravde i mira. Ta nada – uvjerala nas sveti Pavao – »ne postiđuje« (Rim 5,5), jer to je obećanje koje nam je dao naš Gospodin Isus da će uvijek ostati s nama i uključiti nas u djelo otkupljenja, koje On želi učiniti u srcu svakog

čovjeka i u *srcu* stvorenoga svijeta. Ta nada nalazi svoj kotač zamašnjak u Kristovu uskrsnuću, koje »sadrži životnu snagu koja je prožela svijet. Tamo gdje se sve čini da je mrtvo, sa svih se strana iznenada ponovno javljaju klice uskrsnuća. To je neodoljiva sila. Istina je kako se mnogo puta čini da Bog ne postoji: vidimo nepravde, zla, ravnodušnosti i okrutnosti koje ne jenjavaju. No isto je tako sigurno da usred tame počinje uvijek nicati nešto novo, koje prije ili poslije daje plod« (*Evangelii gaudium*, 276). Apostol Pavao još kaže da »u nadi smo spašeni« (Rim 8,24). Otkupljenje ostvareno na Uskrs daje nadu, sigurnu, pouzdanu nadu kojom se možemo suočiti s izazovima sadašnjega časa.

Biti hodočasnici nade i mirotvorci znači, dakle, temeljiti svoj život na stijeni Kristova uskrsnuća, znajući da nijedan trud koji činimo u pozivu koji smo prigrlili i u kojem ustrajemo, nije uzaludan. Unatoč neuspjesima i padovima, dobro koje sijemo raste u tišini i ništa nas ne može odvojiti od našeg konačnog cilja: susreta s Kristom i radosti zajedničkog življenja u uzajamnom bratstvu zauvijek. Taj konačan poziv moramo anticipirati svaki dan, jer odnos ljubavi s Bogom i našom braćom i sestrama već sada počinje ostvarivati Božji san, san o jedinstvu, miru i bratstvu. Neka se nitko ne osjeća isključenim iz tog poziva! Svaki od nas, s ono

malo što ima i u svom životnom stanju, može biti, uz pomoć Duha Svetoga, sijač nade i mira.

Hrabrost uključivanja

Zato još jednom ponavljam ono što sam rekao na Svjetskom danu mladih u Lisabonu: »*Rise up! – Ustanite!*« Trgnimo se iz sna, izađimo iz ravnodušnosti, otvorimo rešetke zatvora u koji smo se katkad zatvarali, da svaki od nas uzmogne otkriti svoj poziv u Crkvi i svijetu i postati hodočasnik nade i mirotvorac! Neka nas u našem životu pokreće strast i s ljubavlju se brinimo za ljude oko sebe i okolinu u kojoj živimo. Ponavljam: imajte hrabrosti uključiti se! Don Oreste Benzi, neumorni apostol milosrđa koji je uvijek bio na strani posljednjih i bespomoćnih, znao je ponavljati da nitko nije toliko siromašan da nema što dati i nitko nije toliko bogat da ne može nešto primiti.

Ustanimo, dakle, i krenimo kao hodočasnici nade, da i mi, kao Marija svetoj Elizabeti, donosimo navještaje radosti, rađamo nov život i budemo graditelji bratstva i mira.

*Rim, Sveti Ivan Lateranski, 21. travnja 2024.,
Četvrta uskrsna nedjelja*

Franjo

PORUKA ZA DAN ŽIVOTA 2024. GODINE VIJEĆA HBK-A ZA ŽIVOT I OBITELJ

Svjedočiti ljepotu očinstva

Vijeće HBK-a za život i obitelj ovogodišnju poruku za Dan života, koji se obilježava u nedjelju 4. veljače, posvećuje promišljanju o ocu kao Božjem suradniku u stvaranju života te njegovoj ulozi u podupiranju i zaštiti života. Želimo odati dužno priznanje očevima za sve ono što već čine svjedočeci ljepotu očinstva te ih ohrabriti da još cjelovitije i požrtvovnije žive povjereno im poslanje. Jednako tako, htjeli bismo potaknuti očeve, ali i one koji će to postati, da posvijeste svoj očinski poziv u današnjem svijetu.

Društvo bez očeva

Sveti je papa Ivan Pavao II. na pragu trećega tisućljeća istaknuo kako je lik oca u suvremenom društvu postao skriven pa čak i odsutan. Papa Franjo, pak, primjećuje kako se danas ide tako daleko da se naše društvo naziva *društvo bez očeva*. Posebno se to uočava u zapadnoj kulturi (usp. *Amoris laetitia*, 176). Različite društvene znanosti potvrđuju da odsutna očinska figura u životu djece i mladih uzrokuje praznine i rane koje mogu

izazvati vrlo ozbiljne posljedice. Obitelji u kojima otac nije prisutan trpe, a djeca trpe i ako je otac samo fizički prisutan, a duhom odsutan.

Bez sumnje, suvremeni očevi suočeni su sa sve većim i brojnijim izazovima čemu pridonose i trendovi koji sve više zahvaćaju i hrvatsko društvo. Ne čudi stoga da su muškarci nerijetko zbunjeni i dezorijentirani u pogledu ispravnog shvaćanja muževnosti i očinstva te življenja uloge oca u svakidašnjici. Vjerojatno je to jedan od razloga zašto neki muškarci odgađaju stupanje u brak i radije ostaju u roditeljskom domu. Drugi, pak, odgađaju i izbjegavaju očinstvo želeći nastaviti svoj momački život i u braku bez spremnosti na preuzimanje odgovornosti. Lakše im je brinuti se o vlastitim željama i tražiti zadovoljenje svojih potreba, nego prihvatiti očinsku odgovornost koja podrazumijeva sebedarnu ljubav, požrtvovnost i odricanje. No, ima i onih očeva koji su, zbog egzistencijalnih razloga, prisiljeni izbivati iz obitelji tražeći dodatne izvore prihoda ili odlazeći raditi u inozemstvo.

Otac – Božji suradnik u stvaranju života

Očevima i majkama Bog je povjerio važno poslanje prenošenja dara života kako bi oni, ispunjavajući tu zadaću, postigli puninu ljubavi i postali povlašteni suradnici u Božjem stvaralačkom djelu. Odgovorno očinstvo, kao i odgovorno majčinstvo, predstavlja odgovor na Božji poziv na ljubav i prihvaćanje djeteta kao Božjega dara. Čudesna je ljepota otajstva da su muškarac i žena združeni sakramentom ženidbe, kao Božji suradnici, sustvaratelji novoga ljudskoga bića. Iz toga proizlazi da su pozvani preuzeti odgovornost za svako začeto dijete. Iako oni toga tada još nisu svjesni, to je ujedno početak njihova očinstva i majčinstva. Oni očevi koji su to spoznali još u prenatalnom razdoblju svjedoče kako ih je svijest o očinstvu već tada počela mijenjati kao osobu. Time i bračni odnos zadobiva dodatnu dimenziju uzajamnosti. Očinstvo je u svojoj srži u potpunosti komplementarno s majčinstvom. Ako se živi po Božjem planu, ono ni na koji način ne ugrožava majčinstvo nego se s njime skladno nadopunjuje.

Otac – podupiratelj života

Očinstvo, kao i majčinstvo, uvelike nadilazi biološke danosti. Na to ukazuje i papa Franjo kad piše: »Ocem se ne rađa, ocem se postaje. A ocem se ne postaje samo time što dijete dolazi na svijet, već odgovorno preuzimajući brigu za njega.« (*Patris corde*, 7). Osim osiguranja materijalnih uvjeta za rast i razvoj povjerenice mu djece, očevi bi svojoj djeci trebali biti pouzdani svjetionici otpornosti i stabilnosti, osobito u teškim vremenima. To će postići tako da svjesno odvoje vrijeme za svoju djecu posvećujući im potpunu pozornost i slušajući ih kako bi saznali o njihovim radostima i brigama. Kršćanski očevi, uz to, trebaju biti svjesni odgovornosti i za duhovan rast svoje djece. Važno je da ozbiljno shvate svoju ulogu *duhovnih hranitelja* obitelji. Dokazano je kako očeva religioznost ima ključan utjecaj na religioznost djece. Stoga bi upravo očevi trebali biti glavni poticatelji stvaranja duhovnog ozračja u obitelji u kojoj se prakticira svakodnevna obiteljska molitva, čita Božja riječ i obiteljski sudjeluje u misnim slavljenjima i pobožnostima.

Također, očevi bi trebali znati svojoj djeci postavljati granice, u čemu se prema najnovijoj studiji baš i ne snalaze najbolje. U tome im, stoga, treba pomoći kako bi svoju djecu savjetom, primjerom i svjedočenjem mogli usmjeravati na pravi put.

Jednako tako današnje očeve valja osnaživati da, poput Oca iz biblijske prispodobice o izgubljenom sinu, umiju prigrbliti svoju djecu s ljubavlju, razumijevanjem i praštanjem, bez obzira na njihove pogreške i životne stranputice. Doživljavajući milosrdnu ljubav

ovozemaljskog oca, djetetu će biti lakše doživjeti Boga kao milosrdnog Oca, što On doista i jest. No prije toga i sami bi očevi trebali doživjeti Očevu milosrdnu ljubav, jer teško će moći dati ono što ni sami nisu primili.

Otac – zaštitnik života

Stvoritelj je zaštitu života upisao u očevu srce kao svojevrsan zakon njegova bića pa ima posve prirodan poriv da štiti živote članova svoje obitelji. Nažalost, ima onih muškaraca koji taj poriv potiskuju i zane-maruju, izbjegavajući svoju odgovornost i ostavljajući ženu da sama skrbi o novozačetom životu. Ima i onih koji su onemogućeni da kao očevi zaštite život začeto djeteta. Jednima i drugima očinsko srce biva ranjeno.

Tijekom odrastanja djece bilo bi dobro da očevi pripaze da se poriv za zaštitom ne pretvori u kočnicu koja sputava normalan slijed djetetovog emocionalnog, mentalnog i duhovnog sazrijevanja te osamostaljenja. Jednako tako, ne smiju dopustiti da se taj očinski zaštitnički poriv izobličuje u pretjeranu autoritarnost i želju za dominacijom nad članovima obitelji.

Zaštita života očituje se i u spremnosti očeva na služenje svojoj obitelji pa tako i na sudjelovanje u njezi djeteta i kućanskim poslovima. Iako noviji naraštaji očeva to sve više čine, potrebno je uvijek iznova ukazivati i poticati i na taj oblik služenja.

Naposlijetku, kao zaštitnici života, očevi su pozvani ispunjavati tu svoju ulogu ne samo u obitelji nego i u široj društvenoj zajednici promičući kulturu života i zalažući se za uspostavu pravednijeg društvenog poretka u kojem se odgovarajućim ekonomskim i socijalnim mjerama promiču primjereni radni i drugi uvjeti koji pridonose blagostanju i kvaliteti obiteljskoga života.

Poticaji uz Dan života

Iako se očevi često nalaze na vjetrometini, šibani suvremenim društvenim gibanjima protivnim životu, braku i obitelji, ti se izazovi mogu shvatiti i kao prilika očevima da se osnaže u ulogama sustvaratelja, podupiratelja i zaštitnika života u svojim obiteljima.

U prigodi ovogodišnjeg Dana života pridružujemo se papi Franji koji poručuje: »Svaka obitelj treba oca!« i pozivamo sve vas, očeve, da budete djelotvornom ljubavlju prisutni u svojim obiteljima, ne bježeći od svojih odgovornosti niti ih prebacujući drugima. Zahvaljujući vam na svakom dosadašnjem trudu i odricanju, potičemo vas da budete prisutni u Crkvi i društvu svjedočeći ljepotu i vrijednost očinstva mlađim naraštajima.

Dragi očevi, utecite se zagovoru svetoga Josipa, Isusova poočima i svetoga Ljudevita Martina, oca svete Male Terezije, kako bi vaše srce sve više bilo očinsko srce koje bezuvjetno ljubi i milosrdno prašta, kao što to čini

nebeski Otac svakome svome djetetu. Odvojite vrijeme za svoju djecu, smijte se, družite i igrajte se s njima, zajedno sa suprugom molite za njih i s njima, blagoslivljajte ih i vlastitim primjerom poučavajte zapovijedima ljubavi kako biste svi zajedno prispjeli u radost vječnoga života.

U Dubrovniku 29. siječnja 2024.

mons. Roko Glasnović, dubrovački biskup
predsjednik Vijeća HBK-a za život i obitelj

PORUKA ZA DAN POSVEĆENOGA ŽIVOTA 2024. GODINE PREDSJEDNIKA VIJEĆA HBK-A ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA I PREDSJEDNICE HRVATSKE REDOVNIČKE KONFERENCIJE

Posvećeni život – svjedocanstvo Kristova mira

Poštovane redovnice, redovnici i laici posvećeni u svijetu, drage sestre i draga braćo u Kristu!

1. Kada je 1997. godine papa Ivan Pavao II. uveo slavlje Dana posvećenoga života, nije slučajno za to slavlje izabrao blagdan Prikazanja Gospodinova u Hramu. Promatrajući evanđeoski prizor u kojem Marija i Josip, četrdeset dana nakon Isusova rođenja, donose dijete Isusa u Hram »da ga prikažu Gospodinu« (Lk 2,22), u svojoj poruci za prvi Dan posvećenoga života napisao je sveti Papa, među ostalim, i ove riječi: »Prikazanje Isusovo u Hramu na taj način predstavlja rječitu sliku potpunog darivanja vlastitog života za sve one koji su pozvani životom u Crkvi i svijetu, putem evanđeoskih savjeta, oslikavati <karakteristične crte Isusa – djevičanskog, siromašnog i poslušnog>« (Vita consecrata, br. 1). Drugim riječima, u životu osoba koje su se posvetile Bogu zavjetima evanđeoske poslušnosti, siromaštva i čistoće treba biti prepoznatljiv onaj oblik života koji je živio sâm Isus Krist, Sin Božji.

2. Kristov zemaljski život započeo je začecem po Duhu Svetom u krilu Djevice Marije, a ona ga je pokazala svijetu svetim porodom u betlehemskejštalici. Navodimo taj svima poznat podatak, jer ove godine želimo istaknuti da blagdan Prikazanja Gospodinova u Hramu ima svoj izvor u Spasiteljevu rođenju, koje je anđeo Gospodnji javio pastirima, a onda mu se pridružila »silna nebeska vojska hvaleći Boga i govoreći: <Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim!>« (Lk 2,13–14). Bila je to ne samo prva nego i trajna božićna poruka koja objavljuje kako je slava Boga, koji prebiva u visinama, neodvojivo povezana s mirom među ljudima na zemlji.

3. Prisjetimo li se da u biblijsko-teološkom poimanju izraz *Slava Božja* označava vidljivo očitovanje Božje prisutnosti među ljudima, onda je jasan zaključak da

se u Kristu objavio Bog koji u naše međusobne odnose donosi mir. Tako je bilo na dan Kristova rođenja, kada je nebeska vojska pjevala: »Slava Bogu na visini«. Tako je bilo i na dan njegova uskrsnuća, kad je sâm umrli i uskrsli Krist svoje učenike pozdravio dvaput izgovorenim riječima: »Mir vama!« (Iv 19,20.21) Tako trebaju živjeti Kristovi vjernici, kako nas lijepo potiče apostol Pavao riječima: »Radujte se, usavršujte se, tješite se, složni budite, mir njegujte i Bog ljubavi i mira bit će s vama« (2 Kor 13,11). I na dan Prikazanja Gospodinova u Hramu govori se o miru (usp. Lk 2,29), i to kao daru koji, primajući u naručje dijete Isusa, prima pravedni i bogobožni starac Šimun koji je cio život iščekivao utjehu svoga naroda. Sada on s ovoga svijeta može otići u miru, jer je u Kristu vidio spasenje koje je Bog pripremio pred licem svih naroda na zemlji. A proročica Ana, koja je cio život u Hramu služila Bogu u postu i molitvi, sada je svima mogla govoriti o djetetu čije je rođenje svijetu navijestilo mir.

4. No u biblijskim porukama mira nipošto se ne zaboravlja stvarnost nemira, nesklada i rata. Isti starac Šimun obraća se Isusovoj majci riječima koje joj probijaju srce, jer će njezin sin biti znak osporavan, a to neizbježno sa sobom donosi otpore, sukobe i podjele. I sâm Isus jednom je rekao svojim učenicima: »Mislite li da sam došao mir dati na zemlji? Nipošto, kažem vam, nego razdjeljenje. Ta bit će odsada petorica u jednoj kući razdjeljena: razdijelit će se trojica protiv dvojice i dvojica protiv trojice, otac protiv sina i sin protiv oca, mati protiv kćeri i kći protiv matere, svekrva protiv snahe i snaha protiv svekrve« (Lk 12,51–53). Te riječi zvuče kao da su u suprotnosti s brojnim i snažnim biblijskim porukama mira, ali one nam zapravo osvjetljaju to da mir koji Krist daje nije nikakvo nametnuto stanje, poput onoga *mira* kada onaj tko je jači drži u podložnosti slabijega ili kada se radi *mira u kući* žive neiskreni odnosi i prikrivaju razni oblici kućnoga

nasilja, koji su gori od otvorenih sukoba i podjela. Mir koji Krist daje nije prisiljavanje na pokornost ni ušutkivanje drukčijih glasova, nego očitovanje slave Božje, to jest iskustvo njegove prisutnosti među ljudima i izvor istinske radosti. Zato su i Kristove riječi da u naše kuće donosi razdijeljenost sastavni dio evanđelja. I one su radosna vijest, jer ako ta razdijeljenost dolazi s njime, onda je riječ o procesu u kojem je on prisutan i koji konačno sve ukućane dovodi do spoznaje da pravi i trajni mir nije rezultat naših ljudskih kompromisa, nego plod našega izmirenja s Bogom (usp. Ef 2,16).

5. Taj Božji mir mogu snažno posvjedočiti Bogu posvećene osobe koje pripadaju svekolikim crkvenim ustanovama posvećenoga života. Uz one spomenute »karakteristične crte Isusa – djevičanskog, siromašnog i poslušnog« (Vita consecrata, br. 1), Bogu posvećene osobe redovito žive u bratskim ili sestrinskim zajednicama, kao što je i Krist cijeli svoj život dijelio svoju svakodnevicu u zajedništvu s drugim ljudima. Prvo u Marijinoj i Josipovoj nazaretskoj obitelji, a potom u zajednici svojih učenika. Stoga je mjesno ili kućno bratstvo prvo mjesto u kojem Bogu posvećene osobe oživotvoruju mir koji Krist ostavlja i daje svojim učenicima (usp. Iv 14,27). U tom ambijentu nadalje osjećaju i kušaju Božji mir i svi gosti, putnici i namjernici koji od davnina doživljavaju samostane i druge redovničke kuće kao oaze mira, duhovnosti i gostoprimitstva. Odatle se Kristov mir kao miomiris širi i na sva polja raznih djelatnosti koje Bogu posvećene osobe obavljaju u ne-sebičnom služenju svim ljudima.

6. U Sažetom izvješću prvoga zasjedanja (4. – 29. listopada 2023.) Biskupske sinode o sinodalnosti koja je započela 2021. godine, a završetak joj je predviđen ove, 2024. godine, jedna cjelina nosi naslov *Posvećeni život, laička društva i pokreti: karizmatičan znak*. Među ostalim, tu se nalazi i ova znakovita tvrdnja: »Ne jednom je posvećeni život bio prvi koji je uočio promjene u povijesti i shvatio pozive Duha: i danas Crkva treba njegovo proroštvo.« (Relazione-di-sintesi.pdf; synod.va) Svi znamo da se u povijesti neprestano događaju promjene, ali nije ih lako uvijek pravilno uočiti i shvatiti pozive Duha koji nas u danom trenutku nadahnjuje i potiče na prikladno djelovanje. To je dar koji se dosta na razne načine očitovao u osnivanju i djelovanju mnogih ustanova posvećenoga života. Dosta je spomenuti vremena kada u mnogim narodima i zemljama

društvo nije uočavalo ili nije znalo odgovoriti na potrebe mnoštva siromašnih, bolesnih i odbačenih ljudi, ali je Duh u Crkvi poticao mnoge muškarce i žene na osnivanje različitih ustanova posvećenoga života u kojima je posvećenost Bogu nalazila svoj najizvrsniji izraz u djelima ljubavi prema bližnjemu. Golem je broj bolnica, sirotišta, javnih kuhinja, prihvatilišta za beskućnike, osnovnih i visokih škola, pastoralnih i duhovnih centara koje su osnovala, vodile i još uvijek vode zajednice različitih crkvenih redova i ustanova posvećenoga života. I ono što je važno naglasiti jest to da su to mjesta koja su bez ikakve isključivosti otvorena svim ljudima u potrebi. U mnogim krajevima, pogotovo onim u kojima vladaju razni sukobi, često su takve crkvene ustanove jedina mjesta gdje se mirno i bez straha susreću ljudi različitih i međusobno sukobljenih naroda, kao i različitih jezika, kultura i raznih drugih pripadnosti.

7. Smatramo da u ovo naše vrijeme, opterećeno ratovima, nesuglasticama i nemirima među mnogim ljudima, skupinama i narodima, osobe i zajednice posvećenoga života mogu u Crkvi i u svijetu iznova navijestiti proroštvo Božjega mira, pokazujući na primjeru vlastitoga života i djelovanja kako je taj mir ostvariv, dobar i lijep. Stoga smo ovom prigodom osjetili potrebu da, jednako kao i na Božić, i na Dan posvećenoga života, koji slavimo na blagdan Gospodinova prikazanja u Hramu, snažnije zazvoni poruka da je naš nebeski Otac Bog mira i da smo svi pozvani primiti i zajedno živjeti mir koji nam se po Duhu Svetom daje u Isusu Kristu, Božjem Sinu.

Neka nam Marija i Josip, koji su donijeli dijete Isusa u Hram da ga prikažu Gospodinu, starac Šimun, koji ga je primio na ruke, i proročica Ana, koja je zanosno hvalila Boga govoreći svima o tom djetetu, budu primjer kako ćemo i mi primiti i svjedočiti Krista, koji je došao i navijestio mir i *onima blizu i onima daleko* (usp. Ef 2,17).

S tim mislima i poticajima želimo vam miran i blagoslovljen Dan posvećenoga života 2024. godine.

Zagreb, 27. siječnja 2024.

*Uime Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za ustanove posvećenog života i društbe apostolskog života
mons. Zdenko Križić, predsjednik*

*Uime Hrvatske redovničke konferencije
s. Lidija Bernardica Matijević SSFCR, predsjednica*

POSLANICA PREDSJEDNIKA HRVATSKOG CARITASA ZA 18. TJEDAN SOLIDARNOSTI I ZAJEDNIŠTVA S CRKVOM I LJUDIMA U BIH

3. – 10. ožujka 2024.

Solidarnost u deset riječi

Draga braćo i sestre!

Korizmeno vrijeme u kojem se nalazimo daje nam priliku za životno i vjerničko usmjerenje prema načelu ispravne molitve, sadržajne pokore i konkretnih djela milosrđa, kako nam to Gospodin Isus naznačuje u Evanđelju (Mt 6,1-18). Uvijek na polovici svoga korizmenoga puta prema svetkovini Uskrsa zastajemo i pogled usmjerujemo prema svojoj braći i sestrama u Bosni i Hercegovini, s kojima smo povezani pripadnošću istom narodu, zajedništvom, solidarnošću i, nadasve, zajedničkim hodom.

Korizma je slika puta na kojem se nalazi vjerni Božji narod, koji je u pokretu prema konačnom cilju: vječnoj Domovini. Na tom hodu Bog nikoga ne ostavlja sama. Knjiga Izlaska u dvadesetomu poglavlju, koje čitamo na današnju 3. korizmenu nedjelju, podsjetnik je da je Bog onaj koji nas izvodi iz zemlje tuđinske i kuće ropstva u slobodu i u obećanu zemlju. Bog po Mojsiju na Sinaju podsjeća narod što je sve za njega učinio. Gospodinove riječi jasno odzvanjaju i duboko se urezuju i u kamen i u srce. Bog je narod oslobodio o njega sama i postavio mu granicu, kako prema drugima tako i prema samome sebi, granicu koju nije dopušteno prijeći.

Papa Franjo nas potiče da imamo na umu kako *sve zapovijedi imaju zadaću ukazati na granicu života, granicu iza koje čovjek uništava sama sebe i svoje bližnje, narušavajući svoj odnos s Bogom. Ako tu granicu prijeđeš, uništavaš sama sebe, uništavaš i odnos s Bogom i odnos s drugima. Zapovijedi upravo na to upozoravaju.*

Iako se Božji govor čini strogim, ipak je to govor brižna Oca nebeskoga kojem je stalo do njegova naroda kada kaže: »Ja sam ljubomoran Bog i pazim na svoje!« Očeva zadaća je odgajati svoju djecu i svoje potomstvo. Vrlo je zahtjevno – katkad i nepotrebno – davati djeci objašnjenja za prijeko potrebne zabrane kojima roditelj prema njima u svoj svojoj ljubavi, širini i preglednosti životnog obzora želi osigurati sazrijevanje, odrastanje i buduću samostalnost. Do očekivanog trenutka korištenja razumom i odrasle dobi, potrebno je suočiti se s mnogo hrabrih, odlučnih, jasnih riječi punih ljubavi: NE, NE i NE!

Na simboličan način Božje NE prvi je izraz njegove ljubavi prema nama, koji vodi u buduću slobodu. Bog,

je dan kako bismo ga velikodušno i bez zadržke dijelili s onima koji ga nemaju, ili ga imaju manje, ili pak trajno oskudijevaju. Čovjek je samo privremen upravitelj Božjih dobara, i upravljajući njima mora biti solidaran s ljudima s kojima živi i koji su upućeni na njega. Svjesni smo da dane zapovijedi čuvaju i nas i drugoga, naše i njegovo dostojanstvo, kako bi svaka osoba ostala u integritetu svoga bića dok dijelimo dobra koja su nam posuđena.

»Ne ukradi!« znači: ljubi svojim dobrima, iskoristi sredstva s kojima raspolažeš da ljubiš kako možeš. Tada tvoj život postaje dobar i posjedovanje postaje doista dar, jer život nije posjedovanje, nego ljubav. Papa Franjo pogotovo naglašuje: »Ono što zaista posjedujemo jest ono što znamo darovati.«

Izabran narod nalazi se na putu, kao što i svaki čovjek putuje svome cilju. Na putu susrećemo druge ljude i oni nam postaju životni suputnici s kojima ulazimo u komunikaciju. Kako je životni put izazovan, ali često i naporan, potrebna nam je svima autentična podrška do konačnoga cilja. Knjiga Izlaska govori da je narod 40 godina putovao, lutao pustinjom ne bi li napokon došao u zemlju obećanja, koju je Bog za njega pripremio. Pustinja odgaja čovjeka u poniznosti i za poniznost. U pustinji vjetrovi brišu staze i tragove bez kojih je teško pronaći i držati željeni smjer kretanja. Stoga Bog stavlja Izraelcima kao putokaz Mojsija i 10 zapovijedi, a nama i Crkvi u cjelini u današnjim vremenitim olujama kao putokaz daje potrebite i siromašne. Ići prema potrebitima

i siromašnima i doživljavati ih kao autentične znakove znači imati sigurniji hod i učiniti se ovisnim o živim i opipljivim putokazima u okvirima Božjega promisla kako bi se sretno stiglo na željen cilj. Tako je korizma vrijeme odgajanja i vjerničkog sazrijevanja u kojem upoznajemo svoju braću i sestre kao žive putokaze, koji nam pomažu da dobrim djelima iz ljubavi prema Bogu i riječima njegova zakona, pristignemo do svoje obećane zemlje: vječnosti.

Draga braćo i sestre!

Već osamnaestu godinu zaredom – što bi se moglo nazvati i svojevrsnom punoljetnošću Tjedna solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini – nastojimo zajedno hoditi i biti solidarni. Zajedništvo i solidarnost s našim narodom u Bosni i Hercegovini i nama samima donosi sazrijevanje u odgovornosti za bližnje i čini sigurnim put prema vječnosti. Što je Mojsije zapisao u kamen, Bog želi da ostane zapisano u našem srcu. Kao odgovorni upravitelji dobara ovoga svijeta, darujmo za bližnje u Bosni i Hercegovini znajući da je blaženije davati i iskažimo solidarnost! Iskazivanjem djelatne ljubavi, caritasa, pronalazit ćemo najbolje ispravan put ravnaajući se prema *malenima* radi kojih je i sâm Gospodin Isus Krist došao na svijet i prošao njime čineći dobro!

✠ *Bože Radoš*
varaždinski biskup
predsjednik Hrvatskog Caritasa

IZJAVA KOMISIJE HBK-A *IUSTITIA ET PAX* U POVODU PREDSTOJEĆIH PARLAMENTARNIH IZBORA

Očuvati dostojanstvo politike i ustavno-pravni poredak države

Parlamentarni izbori u Republici Hrvatskoj, koji će se održati 17. travnja 2024. godine, ponovno su prigoda kada će svi građani Republike Hrvatske i hrvatske dijaspore s pravom glasa, birajući određenu političku opciju, moći izraziti svoj stav o budućem smjeru hrvatske države s obzirom na njezin cjelokupan društveni razvoj, osobito u politici, gospodarstvu, kulturi, obrazovanju, zdravstvu i socijalnoj skrbi, ali i s obzirom na njezin položaj u međunarodnoj zajednici i u međunarodnim odnosima. Ističući važnost parlamentarnih izbora, a imajući u vidu sva ozbiljna pitanja, među kojima ponajprije ističemo zabrinjavajuću demografsku situaciju, iseljavanje stanovništva te pitanje migracija, a o kojima ovisi naša budućnost i životni standard, odnosno razvoj općeg dobra, Komisija HBK-a *Iustitia et pax* (*Pravda i*

mir) želi pružiti katoličkim vjernicima, ali i svim ljudima dobre volje, određena temeljna polazišta za zauzimanje vlastitog stava o tim pitanjima, iako poštujemo izbor svakoga glasača u skladu s svojom savjesti.

Odgovornost za opće dobro

Građani, koji se ujedno izjašnjavaju i kao katolički vjernici, po svojoj su vjeri pozvani biti duboko zainteresirani za svekolik boljitak i napredak na svim područjima zajedničkoga života u Hrvatskoj. Vjera, naime, nije samo privatna stvar pojedinca već uključuje i društveno-socijalnu dimenziju te se očituje i u suodgovornosti za opće dobro društva i države. Izlazak na izbore jedan je od načina očitovanja te suodgovornosti, jer na izborima građani odlučuju kojoj će političkoj opciji dati povjerenje,

smatrajući da će upravo ona na najbolji način, u njihovo ime, promicati opće dobro društva na dobrobit svih građana. Želimo stoga podsjetiti da politička zajednica »postoji radi općega dobra« (*Gaudium et spes*, br. 74), a zadaća je države braniti i promicati zajedničko dobro građanskog društva (usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, br. 1927). Političke stranke trebaju biti svjesne da je povjerenje koje im građani daju zapravo preuzimanje odgovornosti koja se očituje u služenju svim građanima. Izbori nisu politička arena u kojoj je najvažnije pobijediti pod svaku cijenu. Zato pozivamo sve političke stranke da u predizbornoj kampanji naglasak stave na svoje političke programe i jasno predstave građanima na koji način namjeravaju promicati opće dobro i rješavati društvene probleme.

Građane zasigurno zanima koje mjere pojedine političke stranke ili koalicije političkih stranaka namjeravaju donijeti u svrhu rješavanja demografske krize, jer je ona postala temeljan problem hrvatskoga društva. Suočavamo se sa situacijom da nemamo više dovoljno radno sposobnih građana, što ozbiljno utječe na razvoj gospodarstva, te je od presudne važnosti kako se pojedine političke opcije namjeravaju odnositi prema dolasku stranih radnika, odnosno kakvu useljeničku politiku namjeravaju provoditi, te kakve mjere kane poduzeti u svrhu poticanja povratka hrvatskih iseljenika, osobito mladih obitelji, i zaustaviti daljnje iseljavanje hrvatskih građana u druge zemlje. Za hrvatske građane važno je, međutim, i rješavanje svakodnevnih problema te se od političkih stranaka ili koalicija očekuje da građanima predstave i programe zdravstvene i mirovinske reforme, politiku socijalne skrbi, agrarne reforme, kao i načine rješavanja drugih društvenih, ali i danas sve važnijih ekoloških pitanja. Vjernike, kao i sve ljude dobre volje u Hrvatskoj, pozivamo da u izboru svojih kandidata vode računa i o vrijednosnim i svjetonazorskim pitanjima poput poštovanja vjerskih sloboda u javnom životu, poštovanja života od trenutka začeca do naravne smrti, neradne nedjelje, kao i sve prisutnije pitanje rodne ideologije, itd.

Papa Franjo, u enciklici *Fratelli tutti* (2020.), jasno je naglasio da se u politici treba čuvati *nezdravog populizma* koji iskorištava kulturu naroda, odnosno »kada se pretvori u sposobnost nekog pojedinca za stjecanje potpore u svrhu političkog iskorištavanja kulture naroda, pod bilo kojim ideološkim predznakom, u službi svojih osobnih planova i vlastitog održavanja na vlasti. Ima i slučajeva gdje se teži steći popularnost na način da se raspiruje najniže sebične sklonosti nekih slojeva društva. To postaje utoliko ozbiljnije kada, bilo u grubim ili pak suptilnijim oblicima, dovodi do uzurpacije institucija zakonitosti« (br. 159). Papa Franjo ističe da takav

nezdrav populizam izobličuje riječ *narod*, jer se nastoji podilaziti zahtjevima naroda kako bi se osigurali glasovi ili podrška, a zanemaruje se politika koja mukotrpnim radom nastoji ostvarivati opće dobro i osigurati ljudima sredstva potrebna za njihov cjelovit razvoj te stvarati uvjete da se mogu uzdržavati plodovima vlastitih napora i kreativnosti. Papa Franjo potiče političare da svoju politiku usmjere prema razvoju gospodarstva koji će iskoristiti potencijale svake regije i raznim mjerama osigurati održivu jednakost. Pozivamo stoga građane da se »ne daju zavesti« od onih koji ukazuju isključivo na propuste, a ne nude pozitivne programe koji bi mogli promijeniti situaciju na bolje. Političare, pak, pozivamo, napose one koji se izjašnjavaju kao katolički vjernici, da u duhu hrvatskog demokratskog i pluralnog društva, radi općega dobra, surađuju i s onim političkim opcijama koje se u svemu ne slažu s njima, ali se zauzimaju za vrijednosni sustav većine Hrvata i hrvatskih građana.

Izbjeći ustavno-pravnu krizu državnog poretka

Međusobno optuživanje, diskreditiranje drugih političkih opcija i njihovih kandidata za Hrvatski sabor, kršenje ustavnih odredbi i narušavanje ustavno-pravnog poretka države, nisu ponašanja koja zaslužuju povjerenje građana, a imaju i iznimno negativan odgojan učinak na sva područja društva: od obiteljskoga života preko škole do javnoga i osobito svakodnevnoga života. Takva ponašanja nisu jamac sigurnosti i stabilnosti države i naroda u svjetlu zahtjeva općega dobra svih građana. Pozivamo stoga sve sudionike izbornog procesa da poštuju nepovrjedivo dostojanstvo svake ljudske osobe i pritom očuvaju dostojanstvo politike te pruže primjer političke kulture i zrelosti političkog ponašanja, jer se u demokratskom društvu samo na taj način legitimno stječe povjerenje građana. Kao Komisija koja nastoji promovirati ljudsko dostojanstvo, pravednost i mir te poštovanje zakonitosti, osuđujemo sve postupke koji dovode u pitanje zakonitost samih izbora, a birače pozivamo da na predstojećim izborima daju glas onima za koje smatraju da će biti spremni provesti prijeko potrebne reforme i služiti općem dobru u interesu svih građana.

U ovom trenutku sveopće geopolitičke nestabilnosti u Europi, osobito izazvane ruskom agresijom na Ukrajinu koja se na određen način proteže i do naših prostora, najmanje nam je potrebna politička nestabilnost i dovođenje u pitanje povjerenja u institucije, kao i u zakonitost parlamentarnih izbora koji su pred nama. Vladavina prava kao temeljno ustavno načelo obvezuje sve građane Republike Hrvatske, sve institucije, pa i političke stranke. Stoga pozivamo sve sudionike izbornoga procesa da postupaju poštujući Ustav Republike Hrvatske i relevantne zakone, ali i ljudsko dostojanstvo

svakoga kandidata za parlamentarne izbore. Posebice važnim držimo obvezu svih političkih stranaka da svojim postupanjem izbjegniju ustavnopravnu krizu te da oni, koji već imaju određene, pa makar i ograničene političke ovlasti, budu primjerom poštenoga izbornoga natjecanja. Pri tome želimo istaknuti da je Republika Hrvatska do 2000. godine imala polupredsjednički sustav, a od 2000. godine parlamentarni koji izričito predviđa zabranu stranačkog članstva za predsjednika države.

Pozivamo građane vjernike i sve ljude dobre volje u Hrvatskoj da svojim glasom podrže one političare koji se zauzimaju za slobodnu Hrvatsku u sklopu zajednice europskih naroda i za istaknuto mjesto Republike Hrvatske u Europskoj uniji, svjesni da ona nije idealna. Možemo se složiti s izjavom naslovljenom *Za odgovoran glas koji promiče kršćanske vrijednosti i europski projekt* Vijeća biskupskih konferencija Europske unije (COMECE), objavljenoj 13. ožujka 2024. godine u povodu predstojećih izbora za Europski parlament. U njoj se ističe: »Znamo da Europska unija nije savršena i da mnoge njezine politike i zakonski prijedlozi nisu u skladu s kršćanskim vrijednostima i očekivanjima mnogih njezinih građana, ali vjerujemo da smo pozvani pridonijeti i poboljšati je sredstvima koje nam nudi demokracija.«

Zaustaviti korupciju u Hrvatskoj

Među prioritete hrvatskoga društva zasigurno ulazi i borba protiv korupcije, jer ona stvara nezdrave međuljudske odnose, nepovjerenje u državne institucije, ali i rezerviranost ulagača u razna područja gospodarstva. Korupcija je zlo koje se rađa u srcima onih koji se Boga ne boje, niti za ljude mare (usp. Lk 18,4). Stoga, tko u svoj predizborni program ne stavi zadaću suzbijanja korupcije u Hrvatskoj, teško može dokazati biračima da politiku shvaća kao služenje općem dobru i da u svom obnašanju vlasti želi nultu stopu tolerancije prema koruptivnim radnjama. Pozivajući se na riječi pape Pija XI., papa Franjo ističe da politika pisana velikim P jest »jedan od najuzvišenijih oblika ljubavi prema bližnjemu. Zalagati se za 'dobru' politiku znači tjerati zemlju prema naprijed, raditi na napredovanju njezine kulture: to je politika. I to je umijeće« (Franjo, *Politika i društvo*, 23). U tom smislu, najodgovorniji za stvaranje uvjeta za prestanak korupcije jesu upravo političari, pa pozivamo da pod etičko-moralnim i političkim vidom borbu protiv korupcije stave kao osoban prioritet, ali i da etika treba biti prioritet svake političke stranke ili koalicije, odnosno politike kao brige za opće dobro. Ipak, važno je napomenuti da odgovornost za suzbijanje korupcije snose i svi građani, a ne samo političke stranke, jer se to društveno zlo može iskorijeniti samo zajedničkom akcijom koja uključuje

primjenu jasnih etičkih načela, kako u različitim oblicima društveno-gospodarskoga života i uopće javnoga života, tako i u političkom djelovanju.

Potrebno je da se institucijama koje su zadužene za otkrivanje i suzbijanje korupcije daju veće ovlasti, a sâm proces razotkrivanja korupcije učini transparentnijim, bez senzacionalističkih i selektivnih izvješća u hrvatskoj javnosti. Osobito pozivamo na odgovornost sredstava društvenih komunikacija, ali i svih drugih javnih institucija i privatnih osoba, da se suzdrže od neutemeljena optuživanja i narušavanja dobra glasa prije utvrđivanja odgovornosti. Pozvani smo ovom procesu pridonijeti argumentiranim otkrivanjem korupcije, a nadležne institucije da, u duhu poštenja i na dobrobit građana, sve slučajeve istraže, a kada se ustanovi koruptivna djelatnost da pokrenu i provedu zakonske postupke. Potrebno je podržavati i poticati kod građana hrabrost i poštenje, što uključuje i naviku prijavljivanja nadležnim institucijama onih koji čine koruptivne radnje.

Odaziv kršćana na parlamentarne izbore

Nekultura dijaloga, često prisutna u političkim raspravama, koja nerijetko graniči i s izričajima vulgarnosti, dovodi hrvatske građane u situaciju da ne žele izići na izbore. Stoga nas ne iznenađuje što se građani često pitaju: Komu dati glas? Ipak želimo napomenuti da se neizlaskom na izbore ipak glasa, ali tada drugima prepustamo da odlučuju u naše ime te sami sebi uskraćujemo mogućnost čina građanske odgovornosti i skrbi za opće dobro, odnosno »glasamo« upravo za one zbog kojih se odustalo od izlaska na izbore. Katolike vjernike, koji prema popisu pučanstva iz 2021. godine čine veliku većinu hrvatskih građana, ali i sve ostale građane, pozivamo stoga da pristupe izborima i ozbiljno promisle komu dati svoje povjerenje. Pri tome je važno da se ne glasa *protiv nekoga*, nego da svojim glasom podrže one čija dosadašnja djela pokazuju da im se može vjerovati, odnosno da svojim glasom *kazne* neispunjena obećanja onih kojima su prethodno dali glas.

Zazivajući Božju pomoć na sve građane Republike Hrvatske, a posebice na one koji se kandidiraju za budući saziv Hrvatskog sabora i preuzimanje zakonodavne i izvršne vlasti u našoj državi, upućujemo svima poziv da učinimo sve kako bismo *rehabilitirali* politiku i učinili je doista časnim poslom koji se ostvaruje u služenju građanima, a koji ne nosi sa sobom vlastiti probitak i prosperitet, nego se očituje u mukotrpnu uočavanju prioriteta i visokom stupnju etičko-moralne i političke odgovornosti u brizi za opće dobro. Istinski političar jest onaj koji se ne koristi narodom kao mitskom kategorijom, nego koji sa svojim narodom živi, prepoznaje njegove potrebe i zauzima se za

njegov boljitak. Navodeći riječi pape Franje, ističemo: »Da bi razumio narod, moraš živjeti s narodom. Samo oni koji su živjeli s narodom razumiju ga... « (Franjo, *Politika i društvo*, 101). Svjesni smo da nema idealnih političara, jer su i oni samo ljudi, ali ćemo svojim ozbiljnim pristupom izborima i savjesnim davanjem glasa određenoj političkoj opciji ipak omogućiti da u izbornom procesu izaberemo najbolje među onima koji se natječu, a time i sami pridonesemo promicanju općeg dobra hrvatskog društva i države. Pozivamo sve

da daju osoban doprinos u stvaranja pozitivnog raspoloženja kako bi i ovi parlamentarni izbori protekli mirno i dostojanstveno, u ozračju zakonitosti i pravednosti, na dobrobit svih građana Republike Hrvatske.

U Zagrebu 3. travnja 2024.

✠ Đuro Hranić
nadbiskup đakovačko-osječki
predsjednik Komisije HBK-a »Iustitia et pax«

IZJAVA KOMISIJE HBK-A IUSTITIA ET PAX U POVODU PREDSTOJEĆIH IZBORA ZA EUROPSKI PARLAMENT

Za Europu koja promiče vrijednost života i obitelji

Na izborima za Europski parlament 9. lipnja 2024. godine izabrat ćemo dvanaest hrvatskih predstavnika koji će, s predstavnicima drugih zemalja, utjecati na budući smjer Europske unije, osobito u politici, gospodarstvu, kulturi, obrazovanju, zdravstvu, socijalnoj skrbi. Komisija Hrvatske biskupske konferencije *Iustitia et pax* (*Pravda i mir*) osjeća se stoga odgovornom potaknuti katoličke vjernike, ali i sve ljude dobre volje, da u što većem broju izađu na predstojeće izbore i na taj način, poštujući izbor svakoga glasača u skladu s njegovom osobnom savjesti, pridonesu izboru kandidata koji će na najbolji način zastupati, prije svega, kršćanska stajališta u Europskom parlamentu. Naime, sveti Ivan Pavao II., kao i njegov nasljednik Benedikt XVI., bili su duboko razočarani što nakon višestrukih intervencija riječ *Bog i kršćanska civilizacija* nisu mogli ući u preambulu tada neprihvaćenog Ustava Europske unije. Ne smijemo stoga ostati ravnodušni i drugima prepustiti da odlučuju u naše ime, jer su upravo kršćanska misao i tradicija pridonijele razvoju svijesti o važnosti poštivanja dostojanstva ljudske osobe koje proizlazi iz same čovjekove naravi stvorene na sliku Božju, te je sâm Bog tvorac i jamac tih prava. Kao kršćani pozvani smo promicati i braniti dostojanstvo svake ljudske osobe i temeljna prava čovjeka, kako unutar Europe tako i izvan njezinih granica, osobito u vremenu kada su pod utjecajem određenih ideologija dovedena u pitanje.

Možemo se složiti s promišljanjima Vijeća biskupskih konferencija Europske unije (COMECE), koje je u svojoj izjavi za predstojeće izbore kandidata za Europski parlament *Za odgovoran glas koji promiče kršćanske vrijednosti i europski projekt*, objavljenoj 13. ožujka 2024., istaknulo kako znamo da »Europska unija nije savršena i da mnoge njezine politike i zakonski

prijedlozi nisu u skladu s kršćanskim vrijednostima i očekivanjima mnogih njezinih građana, ali vjerujemo da smo pozvani pridonijeti i poboljšati je sredstvima koja nam nudi demokracija«. Našim izborom predstavnika zasigurno možemo pridonijeti da *Europska unija obnovi svoje kršćanske vrijednosti putem političkih tijela, pa tako i Europskim parlamentom*. Stoga, kao kršćani pozvani smo dobro razlučiti za koga i za koju stranku glasati u ovom važnom trenutku za budućnost Europske unije. Pozvani smo glasovati za osobe i političke opcije koje jasno podržavaju europski projekt i koje će se *nedvosmisleno zalagati za kršćanske vrijednosti u Europi*, poput poštovanja i promicanja dostojanstva svake ljudske osobe, solidarnosti, jednakosti, obitelji i svetosti života, demokracije, slobode, supsidijarnosti te brige za naš *zajednički dom*.

Ovom Izjavom želimo naglasiti da izbori za Europski parlament nadilaze puki izbor za sastav Europskog parlamenta. Kandidati koji dobiju mandat na temelju iskazanog povjerenja europskih građana upravljat će mrežom europskih institucija, određujući smjer politike i inicijativâ koje utječu na živote milijuna europskih građana, među kojima su i građani Republike Hrvatske. Vrijedno je i napomenuti da će izborima pristupiti oko 360 milijuna građana Europske unije pa ovi izbori nadilaze nacionalne granice, nudeći svakom pojedincu priliku da utječe na oblikovanje zajedničke politike Europske unije. Ovogodišnji izbori imaju, međutim, i određenu povijesnu prekretnicu jer će, prvi put, mladi ljudi u dobi od 16 i 17 godina u nekim zemljama imati pravo sudjelovati i svojim glasom odlučivati o budućnosti zajedničkog suživota. Na taj način žele se uložiti naponi da se što više angažiraju i osnaže mladi ljudi, prepoznajući njihov udio u oblikovanju budućnosti Europe.

Podržati kandidate koji promiču kršćanske vrijednosti

Ističući važnost ovih izbora za Europski parlament, imamo u vidu neizvjesna vremena s nizom kriza i teških pitanja s kojima se Europska unija treba suočiti u bliskoj budućnosti i koja zahtijevaju žurnost odgovora. Među ta pitanja ubrajamo ponajprije zabrinjavajuću demografsku situaciju u cijeloj Europskoj uniji, odnos politike spram migranata i stranih radnika, te zaustavljanje rata u Europi i susjedstvu. Nije manje važno ni pitanje klimatskih promjena, sve veća digitalizacija i uporaba umjetne inteligencije, kao i izazovi daljnjega proširenja Europske unije. Kao vjernike, zabrinjavaju nas nastojanja da se zaniječu kršćanski korijeni Europe, a osobito zauzimanje određenih skupina da se u nacionalne ustave unese pravo na pobačaj i tako nerođenima uskrati temeljno pravo na život.

Poštujući pravo svake osobe na *vlastitu savjest i djelovanje u skladu s njom*, kao Komisija HBK-a ipak želimo pružiti neke smjernice koje mogu pripomoći, prije svega katoličkim vjernicima, ali i ljudima dobre volje, kao polazišta za zauzimanje vlastitog stava u odabiru kandidata za Europski parlament. Prednost bi trebalo dati onim kandidatima koji su spremni nadići osobne interese i zauzeti se *nedvosmisleno za imperativ* općeg dobra Europske unije, među kojima ističemo:

- *promicanje dostojanstva ljudske osobe*. Temeljne slobode – poput slobode vjere, uvjerenja, prava na priziv savjesti, govora i informiranja – temelj su europskih vrijednosti te smo ih pozvani zagovarati i snažno braniti.
- *zauzimanje da pobačaj nikada ne može biti temeljno pravo*. Crkva je više puta istaknula da potpuno zanemarivanje prava nerođenih u korist drugih, pogotovo kada oni ne mogu govoriti sami za sebe, predstavlja kulturnu regresiju. Kao kršćani moramo dati prednost životu u svim njegovim uzrastima, oblicima i vidovima, *posebice kad je riječ o onima koji su najranjiviji*. Europa koja stavlja naglasak isključivo na osobna prava, isključujući obveze prema drugima, nema budućnosti. Crkva je stoga najoštrije osudila odluku Europskog parlamenta da se pravo na pobačaj uvrsti u Povelju EU-a o temeljnim pravima, te ovu odluku promatra kao korak unatrag u ljudskom i kulturnom smislu. Davanje prednosti individualnim pravima i osobnim interesima pred općim dobrom nagriza osjećaje međusobne povezanosti i zajedničarske odgovornosti prema životu. Od budućih se europskih parlamentaraca očekuje da učine sve kako bi zaštita života postala apsolutan prioritet. Za Katoličku Crkvu obrana života nije ideologija, nego bitno poslanje

primljeno od Boga, koje uključuje djelovanje na religioznoj, kulturnoj i odgojnoj razini kako bi se budućim naraštajima prenio stav da kultura života nije isključiva baština kršćana, nego pripada svima onima koji radeći na izgradnji bratskih odnosa prepoznaju vrijednosti svake pojedine osobe.

- *promicanje kršćanskih vrijednosti braka kao zajednice muškarca i žene, obitelji i međugeneracijske solidarnosti te zauzimanje za donošenje mjera pronatalitetne politike*. Kao kršćani pozvani smo stoga podržati one kandidate koji će promicati kršćanske vrijednosti braka, obitelji i međugeneracijske solidarnosti jer, kako je naglašeno u deklaraciji *Dignitas infinita* (2024.), postaje neprihvatljivo da se »neke od tih ideologija, koje teže odgovoriti na određene, katkad neshvatljive težnje, nastoje nametnuti kao neko jednoulmje koje određuje također kako treba odgajati djecu. Ne smije se zaboraviti da se biološki spol (*sex*) i društveno-kulturna uloga spola (*gender*) mogu razlučiti, ali ne i odijeliti« (br. 59), te se moraju odbaciti svi oni pokušaji koji *brišu biološke, tj. spolne razlike između žena i muškaraca*. S druge strane, kada se cijela Europa suočava s dubokim demografskim problemima, zajedno s nadolazećim zdravstvenim krizama, potrebni su inovativni politički odgovori koji daju prednost uključivosti i socijalnoj povezanosti, s konkretnim koracima u korist socijalne pravde, te s učinkovitim mjerama za opći pristup obrazovanju i zdravstvu. Važno je stoga prednost dati onim kandidatima koji će se zauzimati za mjere pronatalitetne politike i pomoći mladim obiteljima u stjecanju socijalne neovisnosti. Današnje vrijeme zahtijeva i žurnu potrebu za sveobuhvatnom zdravstvenom skrbi i sustavima podrške koji zadovoljavaju potrebe svih građana, osobito onih starijih.
- *poticanje moralnog imperativa suosjećanja i solidarnosti sa stradanjima izbjeglica i migranata*. Europa se već više godina suočava s valom izbjeglica i migranata koji su u teškim okolnostima prisiljeni potražiti utočište unutar europskih granica. Osobito se tražiteljima azila mora omogućiti pravičan i human tretman, odražavajući europsku predanost poštovanju univerzalnih ljudskih prava. Potrebno je stoga podržati one kandidate koji će se zauzimati za prava migranata, ali i za razumnu i realnu politiku prihvaćanja ekonomskih migranata, te iznjedrili mjere za njihovu integraciju u europsko društvo.
- *podržavanje procesa proširenja Europske unije*. Proces proširenja, koji sada uključuje ne samo jugoistok Europe već i Ukrajinu, Moldaviju i Gruziju, bit će od velike važnosti za sljedeći europski ciklus. On obećava njegovanje vladavine prava i

promicanje stabilnosti u susjednim regijama. Od budućih europskih zastupnika očekuje se podrška ovom proširenju, kao i solidariziranje s narodima koji se bore za svoju neovisnost.

- *pružanje potpore i humanitarne pomoći za ublažavanje ljudske patnje i vraćanje nade usred očaja.* Narod Ukrajine, koji pati od brutalnog napadačkog rata koji je pokrenula ruska vlada, zaslužuje nepokolebljivu solidarnost i sveobuhvatnu potporu europskih institucija. Štoviše, sljedeći Europski parlament trebao bi pokrenuti veliku inicijativu za ponovnu izgradnju novog međunarodnog mirovnog poretka.
- *očuvanje neovisnog novinarstva.* Danas se suočavamo s mnogim dezinformacijama u medijskom prostoru koje prijete potkopavanju samih temelja demokracije. Kampanje dezinformiranja nastoje posijati razdor i narušiti povjerenje u demokratske institucije. Stoga se od budućih europskih parlamentaraca očekuje zauzimanje za očuvanje neovisnih novinskih kuća i promicanje kvalitetnog novinarstva, jer je to moćan bedem protiv podmuklog napada neistinâ.
- *promicanje odgovornosti za očuvanje zdrava okoliša i bioraznolikosti.* Budući članovi Europskog parlamenta pozvani su poduzeti sve moguće mjere u rješavanju klimatske krize i ugroze bioraznolikosti. To nije samo pitanje sadašnjeg trenutka, već i duboka odgovornost pred mladim naraštajem koji s pravom zahtijeva odlučnu akciju kako bi zaštitio svoju budućnost i planet koji će naslijediti. S tim je pitanjem usko povezano i pitanje ekološke poljoprivrede pa se od budućih europskih parlamentaraca očekuje i snažnije zauzimanje za promicanje ekološke proizvodnje organski zdrave hrane.

Ne ostati ravnodušan

Katolici su pružili nemjerljiv doprinos u stvaranju Europske unije s namjerom da se zajamče mir, sloboda i napredak. Mnogi od utemeljitelja Europske unije bili su praktični katolici koji su zadržali čvrsto uvjerenje u dostojanstvo svakog ljudskog bića i važnost zajednice. Kao Komisija koja promiče pravdu i mir, uvjereni smo da se ovaj projekt – koji je započeo prije više od 70 godina kao gospodarski projekt, ali je uključivao i društvenu i političku dimenziju, kao i njegovanje zajedničkih vrijednosti – mora podržati i nastaviti. Za nas katolike nije prihvatljiv euroskepticizam, iako smo svjesni i svih poteškoća i često za nas neprihvatljivih utjecaja koji dolaze iz Europe.

Izbori za Europski parlament predstavljaju, međutim, svjedočanstvo trajnih načela demokracije i solidarnosti koji povezuju naš kontinent. U obnašanju svoje građanske dužnosti, pružena nam je moć oblikovati budućnost prožetu pravdom i mirom za sve. S druge strane, svjesni smo da nema idealnih političara, jer su i oni samo ljudi, ali ćemo svojim ozbiljnim pristupom izborima i savjesnim davanjem glasa određenom kandidatu ili političkoj opciji pridonijeti promicanju općeg dobra Europske unije, ali i hrvatskoga društva i države kao njezina sastavnog dijela. Pozivamo stoga sve s pravom glasa da izađu na predstojeće izbore i daju osoban doprinos na dobrobit svih građana Europske unije i Republike Hrvatske.

U Zagrebu 5. lipnja 2024.

*✠ Đuro Hranić
nadbiskup đakovačko-osječki
predsjednik Komisije HBK-a »Iustitia et pax«*

PRIOPĆENJA

PRIOPĆENJE S IZVANREDNOG ZASJEDANJA HBK-A

22. siječnja 2024.

Izvanredno zasjedanje Sabora Hrvatske biskupske konferencije pod predsjedanjem predsjednika HBK-a zagrebačkog nadbiskupa Dražena Kutleše održano je u ponedjeljak 22. siječnja 2024. godine, u sjedištu HBK-a u Zagrebu.

Nakon uvodne molitve nazočne je pozdravio predsjednik HBK-a nadbiskup Kutleša koji je istaknuo kako su danas tradicionalne vrijednosti i moralni temelji dovedeni u pitanje te da je dužnost pastira Crkve čvrsto stajati u vjeri i pružati duhovno vodstvo koje će vjernicima pomoći da ostanu vjerni Bogu i postojani u Njegovoj ljubavi. Osobit naglasak je stavio na značaj vjere, jedinstva i zajedništva, te potrebu evangelizacije u našim župama i zajednicama. Podsjetio je i na važnost ekumenskog nastojanja oko jedinstva kršćana, zahvalivši požeškom biskupu Antunu Škvorčeviću, predsjedniku Biskupske komisije HBK-a za ekumenizam, na njegovoj predanosti i trudu u organizaciji ekumenskog susreta koji je u povodu Molitvene osmine za jedinstvo kršćana održan jučer, 21. siječnja 2024., u Bogoslužnom prostoru bl. Alojzija Stepinca u Zagrebu.

U radnom dijelu, nakon usvajanja zapisnika s prošlog zasjedanja, biskupi su zajednički promišljali o nekim dimenzijama pripreme jubilejskih proslava 2025. godine. Ova će 2024. godina biti posvećena molitvenoj pripremi za Svetu godinu te će u tome smislu biti priređeni posebni molitveni materijali s naglaskom na snažniju prisutnost časoslova naroda Božjega u našim vjerničkim zajednicama. Što se tiče pripreme za proslavu velikog jubileja 1100. obljetnice splitskih crkvenih sabora u vrijeme hrvatskoga kralja Tomislava, bilo je govora o odboru koji će koordinirati program proslave te velikom znanstvenom skupu i vjeronaučnoj olimpijadi na temu jubileja, kao i nacionalnom hodočašću u Rim. Biskupi su posebnu pozornost posvetili dušobrižništvu hrvatskih branitelja kako bi na što učinkovitiji način pridonijeli njihovim duhovnim potrebama i zacjeljenju ratnih rana.

Na zasjedanju bilo je govora i o nekim mandatima u tijelima HBK-a, kao i o aktualnim pitanjima u Crkvi i društvu.

Tajništvo HBK-a

PRIOPĆENJE SA 26. ZAJEDNIČKOG ZASJEDANJA HBK-A I BK BIH

Sarajevo, 13. ožujka 2024.

Članovi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i Hrvatske biskupske konferencije, 13. ožujka 2024. godine u biblioteci Nadbiskupske rezidencije u Sarajevu, održali su svoje 26. redovito zasjedanje pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog i apostolskog upravitelja Vojnog ordinarijata u BiH mons. Tome Vukšića, predsjednika BK BiH, i nadbiskupa metropolita zagrebačkog mons. Dražena Kutleše, predsjednika HBK-a.

Na zasjedanju su također sudjelovali svi članovi BK BiH iz Banje Luke i Mostara, a na početku se pridružio i nadbiskup vrhbosanski u miru kardinal Vinko Puljić. Sudjelovali su i svi aktivni nadbiskupi i biskupi Hrvatske biskupske konferencije, uključujući i jednog biskupijskog upravitelja.

Na početku zasjedanja pridružio se i apostolski nuncij u BiH nadbiskup Francis Assisi Chullikatt koji je u svom obraćanju, među ostalim, kazao da su

zajednički susreti dviju biskupskih konferencija uvijek lijepa i dragocjena prigoda za definiranje mogućih prijedloga za zajedničke pastoralne planove, ali i osobito aktualni u kontekstu sinodalnosti koju Sveti Otac snažno podupire. Istaknuo je da upravo toga dana jedanaesta obljetnica izbora pape Franje te potaknuo sve na molitvu za nastavak Petrove službe na dobro sveopće Crkve.

Nakon što su upoznati s radom Vijeća HBK-a i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu, biskupi su saslušali prikaz godišnjeg izvješća o djelovanju Ravnateljstva za Hrvate u inozemstvu u 2023. godini. Doneseni su podatci o stanju hrvatske inozemne pastve koja obuhvaća 181 hrvatsku katoličku župu, misiju, zajednicu ili centar u kojima djeluje ukupno 186 dijecezanskih i redovničkih svećenika. Također su upoznati s personalnim promjenama, potrebama, događanjima, planiranim aktivnostima i financijskim stanjem. I ovom prigodom izražavaju zahvalnost svima koji su aktivno uključeni u pastoralnu skrb Hrvata katolika u brojnim zemljama svijeta. Zahvalili su i nacionalnom ravnatelju Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu vlč. Tomislavu Markiću, te ga izabrali na nov petogodišnji mandat.

Biskupi su saslušali izvješće o službenom pohodu predsjedatelja Biskupskog povjerenstva Papinskom hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu sredinom siječnja 2024. godine. Zahvaljuju Upravi, djelatnicima i svim stanovnicima toga Zavoda u kojem se trenutačno nalaze 23 svećenika: Đakovačko-osječke, Zagrebačke, Vrhbosanske, Splitsko-makarske, Riječke i Zadarske nadbiskupije, te Varaždinske, Sisačke, Bjelovarsko-križevačke i Požeške biskupije, te Križevačke eparhije koji studiraju na devet crkvenih (sve)učilišta u Rimu.

Nakon što su saslušali izvješće o akciji koju, u skladu s odlukom HBK-a, provodi Hrvatski Caritas pod nazivom Tjedan solidarnosti s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini, članovi BK BiH zahvalili su svima koji na bilo koji način doprinose da članovi biskupijskih zajednica i brojni drugi ljudi u potrebi u BiH na konkretan način osjete blizinu i potporu Crkve i ljudi u Hrvatskoj. Posebno ih raduje da u posljednje vrijeme ta potpora raste. Zahvaljuju i svim medijima koji u svemu daju svoj važan doprinos.

Saslušavši izvješća predsjednika Biskupske komisije za liturgiju HBK-a i dosadašnjeg predsjednika Vijeća za liturgiju BK BiH, biskupi su izrazili posebnu zahvalnost svim stručnim osobama koje već dulje

marljivo rade na novom prijevodu Rimskog misala. Također su upoznati s djelovanjem Hrvatskog instituta za liturgijski pastoral.

Biskupi su pobliže upoznati i s radom Vijeća HBK-a za misije. Raduje ih dobra suradnja Nacionalnih uprava u Zagrebu i Sarajevu, te svih dijecezanskih ravnatelja. Zahvalni su njima i brojnim djelatnicima i djelatnicama u pastoralu, a na osobit način vjernicima koji molitvom i svojom konkretnom potporom pomažu svećenicama, redovnicima, redovnicama i sve većem broju vjernika laika aktivnih u misijama u brojnim zemljama širom svijeta.

Predsjednici Vijeća za sjemeništa i duhovna zvanja HBK-a i Vijeća za kler i sjemeništa BK BiH upoznali su biskupe s radom tih tijela na usklađivanju dokumenta o svećeničkom odgoju i obrazovanju poznatom pod latinskim nazivom *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotialis*. Biskupi su izrazili suglasnost da bude izrađen zajednički dokument za obje biskupske konferencije te dali potrebne smjernice.

Biskupi su saslušali prijedloge za uključivanje biskupijskih zajednica na područje obje biskupske konferencije u proslavu Svete godine 2025. Pozivaju sve svoje vjernike da se, u skladu s poticajima Svetoga Oca, tijekom ove godine uključe u njezinu pripremu, ponajprije na molitven način. Također su razmotrili prijedloge za obilježavanje 1100. obljetnice nacionalnih splitskih crkvenih sabora u vrijeme hrvatskog kralja Tomislava i dali potrebne smjernice.

Biskupi su izrazili podršku zaštiti hrvatskih manjina po svijetu, među kojima su i Hrvati na Kosovu. Oni su Katoličkoj Crkvi dali dva blaženika – bl. Serafina Glasnovića Kodića i bl. Antona Muzića. Raduju se širenju štovanja prema njima i najavi skorog dovršetka procesa za beatifikaciju fra Alojzija Palića. Također, daju potporu čuvanju uspomene i na njihovu hrvatsku narodnu pripadnost.

Biskupi su, 12. ožujka 2024., uz sudjelovanje Božjega naroda, slavili svetu misu u katedrali Srca Isusova u Sarajevu. Euharistijsko slavlje predvodio je nadbiskup Vukšić, a prigodnu propovijed uputio apostolski nuncij Chullikatt. Također su, 13. ožujka 2024. godine, slavili euharistiju u kapelici Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa uz sudjelovanje bogoslovne zajednice. Predsjedao je i propovijedao nadbiskup Dražen Kutleša.

Tajništva BK BiH i HBK-a

PRIOPĆENJE SA 68. ZASJEDANJA SABORA HBK-A

Zagreb, 9. – 11. travnja 2024.

Plenarno zasjedanje Sabora Hrvatske biskupske konferencije (HBK), 68. po redu, održalo se od 9. do 11. travnja 2024. u sjedištu HBK-a u Zagrebu, pod predsjedanjem zagrebačkog nadbiskupa Dražena Kutleše. Na početku zasjedanja, sudionike je pozdravio i apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giorgio Lingua. Među gostima bili su predsjednik Slovenske biskupske konferencije novomeški biskup Andrej Saje; delegat Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine banjolučki biskup Željko Majić; delegat Talijanske biskupske konferencije tršćanski biskup Enrico Trevisi; delegat Mađarske biskupske konferencije kapošvarki biskup László Varga; barski nadbiskup i apostolski upravitelj kotorski Rrok Gjonlleshaj; srijemski biskup Fabijan Svalina; subotički biskup Ferenc Fazekas; te umirovljeni đakovačko-osječki nadbiskup Marin Srakić.

Na početku zasjedanja, predsjednik Hrvatske biskupske konferencije pozdravio je sve prisutne članove i goste. Posebno je izrazio dobrodošlicu i čestitao mons. Ivi Martinoviću, koji je prvi put sudjelovao na zasjedanju nakon nedavnog imenovanja za požeškog biskupa. Nadbiskup je također čestitao delegatu Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine mons. Željku Majiću, na biskupskom ređenju i preuzimanju pastirske službe u Banjolučkoj biskupiji.

U nastavku, nadbiskup Kutleša osvrnuo se na deklaraciju *Dignitas infinita*, dokument Dikasterija za nauk vjere o ljudskom dostojanstvu, objavljen 8. travnja 2024. godine. Dokument ističe temeljna načela kršćanske antropologije, posebice neprocjenjivo dostojanstvo svake ljudske osobe. »Deklaracija jasno osuđuje pobačaj, eutanaziju, surogat majčinstvo, rodnu teoriju, ratove, siromaštvo, teške položaje migranata, nasilje nad ženama, seksualno zlostavljanje i trgovinu ljudima, ističući kako svako od ovih zala krši temeljno ljudsko dostojanstvo«, naglasio je nadbiskup, dodajući da se Crkva zalaže za nepovredivo dostojanstvo svake osobe, stvorene na sliku i priliku Božju. Deklaracija također osuđuje iskrljavanje pojma ljudskog dostojanstva koje neki koriste za stvaranje novih prava, zaboravljajući da se prava i dostojanstvo ne temelje na subjektivnim željama ili preferencijama. Deklaracija nije samo teološki ili doktrinarni dokument, već i poziv na akciju, suosjećanje i obnovljen angažman za obranu dostojanstva svake ljudske osobe, zaključio je nadbiskup Kutleša, te je na kraju ukratko predstavio glavne teme zasjedanja.

Nakon usvajanja zapisnika s izvanrednog zasjedanja u siječnju, biskupi su upoznati s pripremama za proslavu

Svete godine i 1100. obljetnice nacionalnih splitskih crkvenih sabora u vrijeme hrvatskog kralja Tomislava, koje će se održati 2025. godine. Odbor HBK-a za jubilejske proslave, osnovan na prošlom izvanrednom zasjedanju, održao je svoju prvu i konstituirajuću sjednicu pod predsjedanjem vojnog ordinarija Jure Bogdana. U sklopu proslave planirano je održavanje Vjeronaučne olimpijade na nacionalnoj razini, a Nacionalni katehetski ured HBK-a i Agencija za odgoj i obrazovanje već su uključili ovaj događaj u svoj redovit program za iduću školsku godinu. Također se priprema znanstveni skup o 1100. obljetnici Splitskih crkvenih sabora iz 925. i 928. godine, koji će se održati u Splitu. Cilj skupa je osvijetliti povijesni, kulturni, crkveni, društveni i međunarodni kontekst ovih sabora, kao i proučiti njihove zaključke, posljedice i plodove na crkvenom i općedruštvenom planu srednjovjekovne Hrvatske i Crkve u hrvatskom narodu, a time i u sveopćoj Crkvi. HBK je pokrovitelj znanstvenog skupa, koji će biti organiziran u suradnji s Hrvatskim katoličkim sveučilištem i drugim znanstvenim i kulturnim ustanovama. U pripremi je i pastirsko pismo hrvatskih biskupa u povodu Svete Godine 2025. i visokih nacionalnih crkvenih jubileja. Tijekom jubilarne godine, organizirat će se i hrvatsko nacionalno hodočašće u Rim, čiji će termin biti naknadno određen.

Budući da je Hrvatska postala useljenička zemlja s rastućim brojem stranih radnika, biskupi su posvetili posebnu pozornost pastoralu stranaca. U tom kontekstu, analizirana je situacija i praksa u drugim zemljama koje imaju velik broj useljenika. Biskupi su upoznati s dosadašnjim pastoralom stranaca koji se odvija u pojedinim biskupijama. Na euharistijska slavlja na engleskom i drugim jezicima, koja se održavaju nedjeljom i na velike blagdane, okupljaju se katolički vjernici iz različitih zemalja, posebice iz Filipina, Indije, i Ukrajine. Očekuje se dolazak svećenika s Filipina sredinom ove godine, koji će biti zadužen za pastoral svojih sunarodnjaka u Zagrebu i drugim dijelovima Hrvatske. Biskupi pažljivo prate ovu situaciju te nastoje osigurati prikladnu pastoralnu skrb za sve vjernike, kako bi se svi osjećali dobrodošlo u našim crkvenim zajednicama.

Na zasjedanju je posebna pozornost posvećena ovisnosti o kocki, prepoznajući njezinu sve veću raširenost i razorne posljedice na pojedince, obitelji i društvo. Stručnjaci navode da se radi o teškoj bolesti ovisnosti koja se teško liječi i koja nosi mnoge teške posljedice. Procjenjuje se da je do pola milijuna Hrvata izravno ili posredno pogođeno problemima vezanim uz ovisnost

o kockanju, s povećanjem broja osoba koje su bile na liječenju od te ovisnosti za više od 35 % u posljednjih nekoliko godina. Upozoreno je na lako dostupne različite oblike kockanja, nedostatnu zaštitu djece i mladih, te na veliku raširenost *online* kockanja i agresivno oglašavanje igara na sreću. Biskupi pozivaju na posvećivanje dužne pozornosti problemu kocke na svim društvenim razinama, naglašavajući važnost sustavne prevencije, osobito među mladom populacijom, te potrebu za kvalitetnim zakonodavstvom i učinkovitim sustavom kontrole njegovog provođenja.

Biskupi su također upoznati s nacrtom Ugovora o katoličkim odgojno-obrazovnim ustanovama u Republici Hrvatskoj, koji je trenutačno u etapi prijedloga i usuglašavanja stavova između crkvenih i državnih predstavnika. Ugovor će regulirati status katoličkih osnovnih i srednjih škola, te katoličkih vrtića i đačkih domova. Posebno će biti definiran status katoličkih škola, koje se prema Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi ne mogu izjednačiti s drugim privatnim školama, jer nisu osnovane radi stjecanja dobiti, nego kako bi katolički roditelji imali mogućnost odgoja svoje djece u skladu s njihovim svjetonazorom, što im jamči i Ustav. Biskupi očekuju da će u dogledno vrijeme doći do potpisivanja tog Ugovora, što bi trebalo pridonijeti daljnjem razvoju i unaprjeđenju katoličkih odgojno-obrazovnih ustanova. Osim promišljanja o ugovoru, biskupi su prihvatili Program stručnog usavršavanja

nastavnika i djelatnika u katoličkim školama, interdisciplinarni program edukacije koji ima za cilj omogućiti stjecanje znanja, vještina i kompetencija radi unaprjeđenja intelektualnog i duhovnog razvoja, te kvalitete rada. Nositelj projekta je Hrvatsko katoličko sveučilište u suradnji s Nacionalnim uredom za katoličke škole Hrvatske biskupske konferencije.

U skladu s dosadašnjom brigom za hrvatske branitelje, biskupi su odobrili osnivanje Odbora za pastoral branitelja, članova njihovih obitelji i stradalnika Domovinskog rata. Odbor će koordinirati postojeće pastoralne aktivnosti i promicati nove inicijative s ciljem poboljšanja kvalitete života branitelja i njihovih obitelji. U suradnji s povjerenicima za pastoral branitelja u pojedinim biskupijama, Odbor će poticati organiziranje znanstveno-stručnih skupova, predavanja, tribina i formativnih susreta za biskupijske povjerenike u pastoralu branitelja i stradalnika Domovinskog rata. U sklopu Odbora djelovat će Nacionalni ured HBK-a za pastoral branitelja, članova njihovih obitelji i stradalnika Domovinskog rata.

Potvrđen je i mandat pročelniku Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve prof. dr. Stjepanu Balobanu, a predsjednici pojedinih Komisija, Vijeća i Odbora HBK-a podnijeli su izvješća o radu od proteklog zasjedanja.

Tajništvo HBK-a

PRIOPĆENJE S IZVANREDNOG ZASJEDANJA SABORA HBK-A

Zagreb, 6. lipnja 2024.

Izvanredno zasjedanje Sabora Hrvatske biskupske konferencije (HBK) održano je u četvrtak 6. lipnja 2024. godine, u sjedištu HBK-a u Zagrebu.

Pozdravljajući na početku nazočne, predsjednik HBK-a zagrebački nadbiskup Dražen Kutleša osvrnuo se na aktualni sinodalni proces u Crkvi koji se ogleda u spremnosti da se čuje glas Duha koji u Crkvi pokreće različite oblike karizmi i služenja. Sukladnosti, a osobito otvorena pitanja i prijedlozi koje donosi *Sažeto izvješće prvog zasjedanja Sinode*, svjedoče da proces razlučivanja u mnogim važnim segmentima života Crkve još uvijek nije dovršen, rekao je nadbiskup Dražen, te primijetio kako bi bilo nepravедno ustvrditi da Biskupska sinoda donosi nešto radikalno novoga. Istaknuo je kako svaki biskup u sinodskoj auli predstavlja svoju Crkvu, narod Božji koji mu je povjeren, te je vjerno obnašanje njegove redovite službe prema nauku i smjernicama Drugog vatikanskog sabora, najveće jamstvo i

najučinkovitije sredstvo provedbe načela sinodalnosti. Podsjetio je kako se trenutačno nalazimo između dviju etapa Sinode o sinodalnosti, nastavljajući sinodalan hod traženjem, na poziv pape Franje, načina kako naša Crkva može biti sinodalna u poslanju, poštujući biblijsku objavu, povijesnu tradiciju i crkveno učiteljstvo. Upoznao je zatim biskupe s načinom kako je pripremljen *Sažetak Hrvatske biskupske konferencije za Sinodu o sinodalnosti 2021. – 2024.* koji je poslan mjerodavnom dikasteriju, te će uskoro biti i objavljen na mrežnoj stranici Hrvatske biskupske konferencije.

U radnom dijelu zasjedanja predstavljena je deklaracija Dikasterija za nauk vjere *Dignitas infinita* o ljudskom dostojanstvu. Istaknuto je kako se radi o dokumentu koji predstavlja nastavak i aktualizaciju crkveno-učiteljske brige o ljudskom dostojanstvu te upozorava na neke suvremene ozbiljne povrede ljudskog dostojanstva koje često ističe i papa Franjo:

siromaštvo i nepravedna raspodjela dobara, rat, patnje migranata i trgovanje ljudima, seksualno zlostavljanje, nasilje nad ženama, pobačaj, surogat-majčinstvo, eutanazija i potpomognuto samoubojstvo, odbacivanje osoba s invaliditetom, rodna teorija, promjena spola, digitalno nasilje. Deklaracija uz to jasno pokazuje da očuvanje ljudskog dostojanstva uključuje i poštivanje odgovarajućih granica, koje su čovjeku kao Božjemu stvorenju zadane, ne da bi zbog toga bio nečim *uskraćen*, nego da bi sebe razvijao u skladu s Božjom pozivom i duhovnom svrhom svojega života.

Na zasjedanju su biskupi izrazili suglasnost da Hrvatsko biblijsko društvo kao svoje izdanje objavi studijski ekumenski prijevod Svetoga pisma na hrvatski govorni jezik, na čijem su prijevodu radili katolički bibličari i bibličari drugih kršćanskih denominacija.

Biskupi su zajednički promišljali i o prijedlogu preustroja ureda i ustanova Hrvatske biskupske konferencije u skladu s novim uređenjem Rimske kurije prema apostolskoj konstituciji *Praedicate evangelium*. Preustrojem se želi ostvariti veća povezanost i učinkovitost pojedinih tijela HBK-a, kao i njihova komunikacija s nadležnim dikasterijima Svete Stolice. Prijedlog je upućen na daljnju doradu te će o njemu biti govora na idućim zasjedanjima.

Nastupi crkvenih osoba u medijima te poboljšanje komunikacije i javnog predstavljanja crkvenih stavova i aktivnosti bila je jedna od tema kojoj su biskupi posvetili posebnu pozornost. Naglašena je potreba snažnije edukacije na području komunikacijskih i prezentacijskih vještina, kao i medijske pismenosti budućih svećenika i Bogu posvećenih osoba, kao i vjernika laika te izrada smjernica za nastupe i sudjelovanje u medijima. U tome smislu dani su poticaji za osmišljavanje programa edukacije kao i afirmiranje stručnjaka koji će moći kompetentno nastupati u medijima kad su posrijedi pojedine teme iz crkvenoga područja.

Među ostalim, biskupi su upoznati s pojedinostima susreta pape Franje s Hrvatskom nogometnom reprezentacijom u Vatikanu, u srijedu 5. lipnja 2024. godine, kojemu je nazočio i član HBK-a pomoćni zagrebački biskup Ivan Šaško.

Na zasjedanju je mr. sc. Zvonimir Ancić imenovan za v.d. ravnatelja Hrvatske katoličke mreže.

Na kraju zasjedanja predsjednik HBK-a zahvalio je dosadašnjem požeškom biskupu Antunu Škvorčeviću na sudjelovanju u radu Konferencije u kojoj je obnašao brojne odgovorne službe, napose na području ekumenizma i katoličkog odgoja i obrazovanja.

Tajništvo HBK-a

PRVI SUSRET STALNOG VIJEĆA HRVATSKE BISKUPSKE KONFERENCIJE S BISKUPIMA U MIRU

Prvi susret članova Stalnog vijeća Hrvatske biskupske konferencije (HBK) s biskupima u miru upriličen je u ponedjeljak 29. travnja 2024. godine, na blagdan svete Katarine Sijenske, crkvene naučiteljice i zaštitnice Europe, u zgradi Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu. Susret je predvodio predsjednik HBK-a zagrebački nadbiskup Dražen Kutleša, a bili su prisutni svi članovi Stalnog vijeća HBK-a: đakovačko-osječki nadbiskup mons. Đuro Hranić, splitsko-makarski nadbiskup mons. Zdenko Križić, vojni ordinarij mons. Jure Bogdan i krčki biskup mons. Ivica Petanjak te generalni tajnik HBK-a dr. Krunoslav Novak, kao i deventorica od jedanaest umirovljenih biskupa: zagrebački nadbiskup u miru kardinal Josip Bozanić, zadarski nadbiskup u miru Želimir Puljić, đakovačko-osječki nadbiskup u miru Marin Srakić, splitsko-makarski nadbiskup u miru Marin Barišić, vojni ordinarij u miru Juraj Jezerinac, porečki i pulski biskup u miru Ivan Milovan, varaždinski biskup u miru Josip Mrzljak, šibenski biskup u miru Ante Ivas te križevački vladika u miru Nikola Kekić.

Nakon zajedničke molitve, okupljene je pozdravio nadbiskup Kutleša najavivši program cjelodnevnog susreta koji je uključivao i odlazak umirovljenih biskupa na misu i hodočašće u Krašić. »Ponajprije bih spomenuo da je na 67. plenarnom zasjedanju u studenom prošle godine jedna od točaka koju je obradio mons. Želimir Puljić bila o biskupima u miru. Ovaj današnji susret je plod zaključka te točke, kada smo zaključili da će se jednom godišnje pozvati na susret umirovljene biskupe, te će se s njima susresti predsjednik HBK-a i po mogućnosti i drugi članovi Stalnoga vijeća«, kazao je nadbiskup Kutleša, upoznavajući biskupe u miru sa sadržajem nekoliko prethodnih zasjedanja.

»Na 68. plenarnom zasjedanju u travnju ove godine usvojen je prijedlog za osnivanjem Odbora i Ureda za pastoral branitelja, članova njihovih obitelji i stradalnika Domovinskog rata kako bi se pospješila koordinacija pastoralne skrbi za braniteljsku populaciju i pokazalo im poštovanje i zahvalnost za njihovu žrtvu tijekom Domovinskog rata. Na istom zasjedanju počeli smo raspravljati i o pitanju pastora stranaca, koji dolaze s različitih

strana svijeta kao radnici u Hrvatsku, te ih prema nekim podacima danas ima više od 170 000. Hrvatska udruga poslodavaca predviđa da bi već za pet godina u Hrvatskoj moglo biti više od pola milijuna stranih radnika. Drugim riječima, svaki četvrti radnik bi tada mogao biti stranac«, naglasio je predsjednik HBK-a Dražen Kutleša. Potom ih je upoznao sa sinodskim hodom Crkve, kazavši kako je trenutačno u pripremi drugi sažetak Hrvatske biskupske konferencije koji će biti poslan

u Generalno tajništvo Biskupske sinode u Vatikan uoči nastavka XVI. Plenarne skupštine Biskupske sinode *Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje, poslanje* koja će se održati u listopadu. Zaključno je nadbiskup Kutleša najavio obilježavanje dviju velikih obljetnica – Svete godine 2025. i 1100. obljetnice nacionalnih splitskih crkvenih sabora u vrijeme hrvatskoga kralja Tomislava.

Tajništvo HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE PODODBORA ZA OSOBE S INVALIDITETOM PRI VIJEĆU HBK-A ZA LAIKE

Sjednica Pododbora za osobe s invaliditetom koji djeluje u sklopu Vijeća HBK-a za laike održana je u utorak 23. siječnja 2024. u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu.

Povod održavanju sjednice bila je želja novoimenovanoga predsjednika Vijeća, riječkoga nadbiskupa mons. Mate Uzinića, da se upozna s članovima pododbora te stekne uvid u aktualne i planirane aktivnosti toga tijela.

Osim osobnoga predstavljanja, članovi su izvijestili nadbiskupa o svojim nastojanjima u profesionalnom, unutar crkvenom i pastoralnom kontekstu, kao i u civilnom društvu, a koja poduzimaju u cilju poboljšanja uvjeta života osoba s invaliditetom i njihovih obitelji.

Susret je započeo razinom pododbora nastojati uputiti konkretne poticaje u cilju održavanja sastanaka s nadležnim službama, kao i poduzeti korake prema biskupijama u pogledu omogućavanja pristupa sakralnim i pastoralnim objektima teže pokretnim osobama, te u opremanju crkava tehničkim pomagalicama poput induktivnih petlji koje omogućuju praćenje bogoslužja osobama s oštećenjem sluha.

Također, zaključeno je da, uz korištenje ispravne terminologije, treba poraditi na sustavnom promicanju i usvajanju pravila uljudnog odnosa i kulture komunikacije (bonton) prema osobama s invaliditetom, na formaciji volontera, kao i svećenika u sklopu njihove trajne formacije, prema uzoru na ono što se već čini u nekim (nad)biskupijama. Razgovaralo se i o mogućnostima funkcionalnijeg djelovanja pododbora u nastavku mandata.

Voditelj Ureda HBK-a za život i obitelj dr. Petar-Krešimir Hodžić potom je izvijestio o aktivnostima koja se odvijaju i koje su planirane za ovu pastoralnu godinu u sklopu trogodišnjeg pastoralnog ciklusa *Obitelji osoba s invaliditetom u krilu Crkve*. Posebno se osvrnuo na pripremu tematskog pastoralno-katehetskog ciklusa za svećenike koji će se održati 5. i 6. ožujka 2024. u Zagrebu. Promišljalo se i o nastavku ciklusa koji bi trebao završiti Nacionalnim susretom hrvatskih katoličkih obitelji 2025. godine u Aljmašu.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE S TEAM BUILDINGA I SJEDNICE ODBORA HBK-A ZA MLADE

Godišnji *team building* za članove Odbora za mlade Hrvatske biskupske konferencije održan je od 5. do 7. veljače 2024. godine u Pastoralnom centru Varaždinske biskupije u Ludbregu.

Susret je započeo misnim slavljem u župnoj crkvi Presvetog Trojstva u Ludbregu kojim je predsjedao varaždinski biskup Bože Radoš u zajedništvo sa šibenskim biskupom Tomislavom Rogićem, predsjednikom Odbora, te povjerenicima za pastoral mladih i studentskim kapelanima iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

U večernjem dijelu programa, vlč. Marko Domiter, predstojnik Ureda za pastoral mladih Varaždinske biskupije, održao je izlaganje u kojem je predstavio Varaždinsku biskupiju i aktivnosti koje organizira Ured za pastoral mladih Varaždinske biskupije. Uslijedila je rasprava i razmjena iskustava.

Drugog dana susreta, u prijepodnevnim satima, održana je sjednica Odbora HBK-a za mlade. Središnja tema sjednice bio je predstojeći Susret hrvatske katoličke mladeži koji će se održati 4. svibnja 2024. godine u

Gospiću. Članovi Organizacijskog odbora SHKM-a vlč. Josip Tomljanović, povjerenik za mlade Gospičko-senjske biskupije, i đakon Karlo Špoljarić izvijestili su povjerenike o tijeku prijave i planiranom programu na dan susreta. Jedna od tema susreta bila je i nacionalna završnica Katoličke malonogometne lige čiji će domaćin ove godine biti Zagrebačka nadbiskupija, a raspravljalo se i o drugim aktivnostima pastorala mladih u Hrvatskoj i BiH, s naglaskom na ljetni program i kampove.

U poslijepodnevnom satima sudionici su pohodili Lepoglavu. Domaći župnik Nenad Piskač proveo je povjerenike kroz lepoglavski samostan i crkvu, upoznao ih s bogatom kulturnom, povijesnom, znanstvenom i duhovnom baštinom, te životom pavlina u tome kraju. Posebno je progovorio o zatočeništvu blaženoga Alojzija Stepinca u lepoglavskoj kaznionici. Nakon pohoda samostanu i crkvi, povjerenici su zajedno s mons. Rogićem posjetili lepoglavsku kaznionicu, odnosno kaznioničku kapelu blaženoga Alojzija Stepinca i njegovu

spomen-ćeliju gdje je boravio od 19. listopada 1946. do 5. prosinca 1951. godine. Tamo su uputili molitvu po zagovoru blaženoga Alojzija za sve zatvorenike i djelatnike kaznionice.

Biskup Rogić je u večernjim je satima, u zajedništvu s povjerenicima, predslavio svetu misu u župnoj crkvi Dobroga Pastira u Varaždinu. Nakon mise, domaći župnik Ivica Cujzek izrazio je dobrodošlicu gostima te im progovorio o župnoj crkvi Dobrog Pastira i povijesti Župe sv. Fabijana i Sebastijana u Varaždinu. Program drugoga dana povjerenici su zaključili večernjom šetnjom središtem grada Varaždina.

Treći dan susreta započeo je slavljem svete mise nakon koje je uslijedila evaluacija susreta te donošenje zaključaka i prijedloga za daljnji rad Odbora. Susret je završio zajedničkim objedom u Pastoralnom centru u Ludbregu.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE VIJEĆA HBK-A ZA LAIKE U NOVOM SAZIVU

Sjednica Vijeća HBK-a za laike u novoizabranom sastavu održana je u ponedjeljak 19. veljače 2024. godine, u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu, pod predsjedanjem riječkoga nadbiskupa mons. Mate Uzinića. Nakon uvodne molitve, nadbiskup je pozdravio novoizabrane članove Vijeća: Blaženku Jančić, Anu Marčinko, Maju Petranović, Irenu Sever Globan, Marinu Šijaković, Brunu Velčić, Krešimira Cerovca, Tomislava Kovača, Vjerana Martića, Marka Medveda, Branka Murića i Šimu Zupčića. Zahvalio im je što su prihvatili biti članovima toga savjetodavnog tijela Hrvatske biskupske konferencije te je svima zaželio plodonosan zajednički rad. Istaknuo je kriterije kojima se vodio prilikom odabira članova i članica Vijeća. Prije svega da su laici, potom da je temeljem dosadašnje suradnje prepoznao ljubav koju imaju prema Crkvi, te da podjednako budu zastupljeni žene i muškarci.

Predsjednik je potom upoznao članove sa zadaćama Vijeća te pravima i dužnostima vijećnika u njihovu petogodišnjem mandatu, kao i s temeljnim dokumentom Vijeća *Za život svijeta; Pastoralne smjernice za apostolat vjernika laika u Crkvi i društvu*, koji je svima uručen.

Nakon međusobnog predstavljanja i upoznavanja, članovi su izrazili svoju zahvalnost na ukazanom povjerenju iskazujući želju da pridonesu radu toga tijela prema dostupnim mogućnostima u cilju boljeg i

djelatnijeg angažmana laika u Crkvi i društvu. Za tajnicu je izabrana Ana Marčinko.

Tajnica Ureda HBK-a za laička društva, pokrete i zajednice Marija Žebec u sažetom je obliku upozнала nazočne s radom Vijeća u prethodnome razdoblju, a novoimenovani članovi redom su iznijeli svoja promišljanja o budućem djelovanju Vijeća. Istaknuli su potrebu upoznavanja postojećeg stanja laikata naslanjajući se na sinodalne zaključke mjesne Crkve. Ukazali su na potrebu ažuriranja podataka o udrugama i pokretima, kao preduvjeta za osmišljavanje ciljeva poput potrebne formacije laika, novih oblika djelovanja, boljeg poznavanja socijalnog nauka Crkve, povezivanja s postojećim unutar crkvenim tijelima i strukturama, boljem korištenju medijskog prostora, upoznavanju praksi i iskustava laičkog pitanja iz drugih zemalja, dijaloziranju kao preduvjetu svih aktivnosti.

Osim načelnih promišljanja, izneseni su i konkretniji prijedlozi poput obilježavanja 60. obljetnice od Drugog vatikanskog koncila iduće godine, kao prilike da se sa stručne i praktične pastoralne stvarnosti sagleda ostvarenje tada donesenih smjernica i zaključaka koji su i danas veoma aktualni.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SASTANKA BISKUPSKE KOMISIJE HBK-A ZA HRVATSKI CARITAS

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE VIJEĆA HBK-A ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA

Redovita sjednica Vijeća Hrvatske biskupske konferencije (HBK) za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, pod predsjedanjem predsjednika Vijeća splitsko-makarskog nadbiskupa Zdenka Križića, održana je u ponedjeljak, 4. ožujka 2024. godine.

Sjednici su nazočili članovi Vijeća: predsjednica Hrvatske redovničke konferencije (HRK) s. Lidija Bernardica Matijević, SSFCR, potpredsjednik HRK-a fra Miljenko Honti, OFM Conv, fra Zvonimir Brusač, TOR, p. Blaženko Nikolić, SI, don Mladen Delić, SDB, Blanka Pavlović, Suradnice Krista Kralja, fra Tomislav Glavnik, OFM Conv, fra Domagoj Runje, OFM i s. Krista Mijatović, SCSC.

Na sjednici se, među ostalim, raspravljalo o susretu članova HBK-a s višim redovničkim poglavarima i poglavaricama, o susretu Vijeća HBK-a za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života s (nad) biskupijskim povjerenicima, o sudjelovanju ustanova posvećenog života na Susretu hrvatske katoličke mladeži u Gospiću, te o prijedlozima za obilježavanje Svete godine 2025. s obzirom na članove ustanova posvećenog života.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE UPRAVNOG VIJEĆA CENTRA ZA PROMICANJE SOCIJALNOG NAUKA CRKVE

Upravno vijeće Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve Hrvatske biskupske konferencije, pod predsjedanjem predsjednika Vijeća đakovačko-osječkog nadbiskupa mons. dr. Đure Hranića, održalo je svoju 11. sjednicu u srijedu 6. ožujka 2024. godine u prostorima Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu.

Izvešće o radu Centra u razdoblju od prethodne sjednice podnio je njegov pročelnik prof. dr. sc. Stjepan

Baloban. Od brojnih aktivnosti i događanja istaknuo je objavljivanje dvaju zbornika sa simpozija *Opće dobro u crkvenom i društvenom životu u Hrvatskoj i sa Šestog hrvatskoj socijalnog tjedna Demografija – iseljavanje – migracije. Dvadeset i peta obljetnica službenog otvaranja Centra obilježena je svečanom akademijom i dvodnevnom simpozijem Promicanje i oživotvorenje socijalnog nauka Crkve u Hrvatskoj*, koji je okupio dosta sudionika.

Velik projekt Centra bio je i priprema materijala za vjeronaučnu olimpijadu koja se ove školske godine održava s temom socijalnog nauka Crkve. U proteklom je razdoblju Centar nastavio s redovitim ostvarivanjem emisija Blago socijalnog nauka Crkve i Socijalni govor Crkve, koje se emitiraju u programu Hrvatskoga katoličkog radija. U međuvremenu je pri Centru počela djelovati i povjerenica za ekološka pitanja gospođa Tihana Mojsinović.

Uz to, s obzirom na to da je na kraju petogodišnjeg mandata, prof. dr. Stjepan Baloban dao je kratak osvrt

na to razdoblje te zahvalio suradnicima i članovima Upravnog vijeća, na čelu s nadbiskupom Đurom Hranićem, na suradnji i potpori u ostvarenju planova i projekata koji su uspješno privedeni kraju.

Naposljetku je nadbiskup Đuro Hranić zahvalio pročelniku Stjepanu Balobanu na predanom i uspješnom radu te ostvarenim vrijednim projektima u proteklom petogodišnjem mandatu.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SASTANKA BISKUPA IVANA ŠAŠKA S NOVOIMENOVANIM HRVATSKIM ČLANOVIMA KOMISIJA COMECE-A

Delegat Hrvatske biskupske konferencije (HBK) pri Vijeću biskupskih konferencija zemalja Europske unije (COMECE) pomoćni zagrebački biskup Ivan Šaško se u četvrtak 7. ožujka 2024. godine, u prostorijama HBK-a u Zagrebu, sastao s novoimenovanim hrvatskim članovima određenih komisija toga Vijeća.

Na sastanku je sudjelovao generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije vlč. Krunoslav Novak te sljedeći predstavnici: u Komisiji za pravna pitanja prof. dr. sc. Ivan Milotić; u Komisiji za etička pitanja doc. dr. sc. Odilon Singbo; u Komisiji za vanjske poslove dr. sc. Jakov Žižić; u Komisiji za društvena pitanja dr. sc. Igor Jakobfi; u Komisiji za migracije i azil fra Tomislav Glavnik; u Komisiji za obrazovanje i kulturu doc. dr. sc. Snježana Mališa.

Na sastanku je bilo govora o radu COMECE-a u smislu suradnje biskupskih konferencija s tijelima Europske unije u područjima i u pitanjima koja se na osobit način tiču poslanja Crkve.

Nakon što su novi članovi predstavili dosadašnju komunikaciju s tijelima u koja su imenovani, kratko su razmotreni oblici što učinkovitije suradnje i razmjene iskustava koja bi pomogla da ta dragocjena služba pomogne Crkvi u Hrvatskoj, ali jednako tako da budu što zastupljeniji naši doprinosi u životu Crkve i društva u Europi.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE VIJEĆA HBK-A ZA NAUK VJERE

Sjednica Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za nauk vjere, pod predsjedanjem sisačkog biskupa mons. dr. Vlade Košića, održana je u ponedjeljak 18. ožujka 2024. godine u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu. Sjednici su, uz predsjednika mons. Vladu Košića, nazočili: prof. dr. sc. Željko Tanjić, prof. dr. sc. Tonči Matulić, prof. dr. sc. Mijo Nikić, prof. dr. sc. Mladen Parlov i tajnica izv. prof. dr. s. Valerija Kovač.

Glavna tema sjednice bila je rasprava o novom dokumentu koji je u pripremi, a razmatra odnos kršćana

prema svemu stvorenome. Članovi su razgovarali o rezultatima znanstvenih istraživanja glede suvremene klimatske krize, o teološkom utemeljenju i pastoralnoj važnosti suvremenoga govora o stvorenome, kao i o specifično našim mjesnim implikacijama toga pitanja. Vijeće je, osim toga, raspravljalo i o nekim aktualnim pitanjima u Crkvi i društvu.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE VIJEĆA HBK-A ZA SJEMENIŠTA I DUHOVNA ZVANJA

Sjednica Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za sjemeništa i duhovna zvanja, pod predsjedanjem predsjednika Vijeća pomoćnog đakovačko-osječkog biskupa Ivana Ćurića, održana je u srijedu 20. ožujka 2024. godine u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu.

Na sjednici je, među ostalim, bilo govora o Susretu hrvatske katoličke mladeži u Gospiću i načinu kako će biti promovirana duhovna zvanja i predstavljena bogoslovna sjemeništa na tome susretu. Članovi Vijeća zajedno su promišljali o pripremi i dostupnosti materijala za Svjetski dan duhovnih zvanja, koji se svake godine slavi u nedjelju Dobroga Pastira, a to je ove godine 21. travnja. Bilo je govora i o održavanju kongresa bogoslovnih

sjemeništa iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, kao i o radnom susretu sjemenišnih odgojitelja. Na sjednici je istaknuto da je u tijeku izrada novog dokumenta *Ratio nationalis* Hrvatske biskupske konferencije u skladu s važećim dokumentom Dikasterija za kler *Ratio fundamentalis*, koji sadrži glavne smjernice za odgoj i izgradnju svećeničkih kandidata. U sklopu toga, promišljalo se kako u formaciju kandidata za svećeništvo uključiti odgoj za sinodalno poslanje Crkve, kako osmisliti početnu propedeutsku etapu odgoja i razvijati personaliziran i cjelovit pristup u svećeničkoj formaciji bogoslova.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE ODBORA HBK-A ZA SREDSTVA DRUŠTVENIH KOMUNIKACIJA

Sjednica Odbora Hrvatske biskupske konferencije za sredstva društvenih komunikacija, pod predsjedanjem predsjednika Odbora pomoćnog zagrebačkog biskupa Mije Gorskoga, održana je u četvrtak 21. ožujka 2024. godine u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu.

Nakon uvodne molitve i usvajanja zapisnika s prethodne sjednice, članovi Odbora upoznati su s pripremama susreta hrvatskih i slovenskih katoličkih medijskih djelatnika koji će se u organizaciji Odbora HBK-a za sredstva društvenih komunikacija i Koordinacije katoličkih medija Slovenske biskupske konferencije održati 12. listopada 2024. u Ljubljani. Istaknuta je važnost toga susreta u smislu boljeg upoznavanja i produblivanja suradnje između katoličkih medijskih djelatnika i medija iz dviju zemalja, kao i uzajamnog

pružanja potpore u što boljem ostvarivanju zajedničkog poslanja evangelizacije na području medija.

Na sjednici je predstavljena ovogodišnja poruka pape Franje za Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija, koja je vrlo aktualna i upozorava na dramatične izazove s kojima se susreću suvremeni mediji.

Članovi Odbora upoznati su i s projektom *Kritička analiza dezinformacija o vjerskim temama*, čiji je nositelj Hrvatsko katoličko sveučilište u partnerstvu s Hrvatskim katoličkim radijem i Hrvatskim društvom katoličkih novinara.

Odbor je istaknuo potrebu održavanja redovitih susreta voditelja i djelatnika (nad)biskupijskih tiskovnih ureda kako bi produbili suradnju i spremnije odgovorili na izazove aktualnoga trenutka.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE S GODIŠNJE SJEDNICE VIJEĆA HBK-A I BK BIH ZA HRVATSKU INOZEMNU PASTVU

U sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu održana je 4. travnja 2024. godine, pod predsjedanjem predsjednika Vijeća mons. Tome Vukšića, nadbiskupa vrhbosanskog i apostolskog upravitelja Vojnog ordinarijata u BiH, godišnja sjednica Vijeća HBK-a i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu. Na sjednici su, uz tajnika Vijeća vlč. Tomislava Markića, nacionalnog ravnatelja Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu, sudjelovale predsjednice Hrvatske redovničke konferencije s. Lidija

Bernardica Matijević i Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica Bosne i Hercegovine s. Željka Dramac, te delegati hrvatske inozemne pastve za Austriju fra Zdravko Lazić, za Njemačku don Ivica Komadina, za Zapadnu Europu fra Ljubomir Šimunović, za Skandinaviju mons. Stjepan Biletić, za Kanadu vlč. Božidar Tenšek, za Sjedinjene Američke Države fra Nikola Pašalić, za Oceaniju fra Davor Dominović, predstavnik pastoralnih suradnika Željko Galić i predstavnica časnih

sestara s. Gordana Davidović. Zapisnik je vodila Marija Žebec, tajnica Ravnateljstva.

Sjednicu je otvorio predsjednik Vijeća mons. Vukšić pozdravivši nazočne članove, a svoj pozdrav na početku sjednice uputio je i generalni tajnik Hrvatske biskupske konferencije vlč. dr. sc. Krunoslav Novak. Potom je predsjednik Vukšić izvjestio o godišnjem zasjedanju BK BiH i HBK nedavno održanom u Sarajevu, a ravnatelj Markić podnio je godišnje izvješće o djelovanju Ravnateljstva. U prvom dijelu izvješća govorio je o aktualnom stanju hrvatske inozemne pastve, istaknuvši kako u 181 hrvatskoj katoličkoj župi, misiji, zajednici i centru diljem svijeta djeluje ukupno 186 hrvatskih svećenika. Najveći broj misija i zajednica djeluje u Njemačkoj (ukupno 95), zatim Kanadi (17), SAD (15), Oceaniji (14), Švicarskoj (12), Austriji i

Zapadnoj Europi (po 8), Skandinaviji (6), Sloveniji (3), Južnoj Americi (2) i Južnoj Africi (1). Prisutne vijećnike upoznao je s personalnim potrebama u upražnjenim misijama te predstavio pastoralni kalendar Ravnateljstva za tekuću godinu. U raspravi se razgovaralo o pravnoj kanonskoj regulativi hrvatske inozemne pastve te su razmijenjena mišljenja o nekim otvorenim pastoralnim pitanjima.

U nastavku sjednice područni delegati podnijeli su godišnja izvješća za svoja područja upoznavši jedni druge s pastoralnim izazovima na koje nailaze u povjerenim im područjima. Dogovoreno je kako će se sljedeća sjednica Vijeća održati u Zagrebu 24. travnja 2025. godine.

vlč. dr. Tomislav Markić, nacionalni ravnatelj

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE VIJEĆA HBK-A ZA ŽIVOT I OBITELJ

Sjednica Vijeća HBK-a za život i obitelj, pod predsjedanjem dubrovačkog biskupa mons. Roka Glasnovića, održana je u ponedjeljak 8. travnja 2024. u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu. Nakon što su izmolili prigodnu molitvu pape Franje za Jubilej 2025. godine, članovi Vijeća osvrnuli su se na Jedanaesti pastoralno-katehetski kolokvij za svećenike održan u početku ožujka ove godine te razmotrili daljnje korake u sklopu aktualnog pastoralnog ciklusa *Obitelji osoba s invaliditetom u krilu Crkve*. Zaključeno je kako i nakon završetka ciklusa treba nastaviti s promicanjem uključivanja osoba s invaliditetom u redovit pastoral, a da putem struktura obiteljskog pastoral valja i ubuduće nastojati pridonositi razvoju pastoralna osoba s invaliditetom i njihovih obitelji u svim hrvatskim (nad)biskupijama.

Najveći dio vremena bio je posvećen zajedničkom promišljanju o planu i programu rada Vijeća do kraja mandata aktualnog saziva u sklopu pojedinih pastoralnih područja, o obilježavanju ključnih dana tijekom pastoralne godine, o relevantnim događanjima u sklopu predstojeće Svete godine, te o drugim odrednicama koje pripadaju u djelokrug rada Vijeća. U kontekstu jačanja bračne i obiteljske duhovnosti, kao temelja zajedništva i otpornosti, istaknuta je važnost poticanja obitelji na aktivnije uključivanje u Godinu molitvene priprema za Jubilej, za što je potrebno prirediti i ponuditi odgovarajuće sadržaje.

Kao uvod u raspravu o mogućnostima doprinosa obiteljskoga pastoralna demografskoj obnovi Hrvatske, meritorni stručnjaci upoznali su vijećnike s ključnim informacijama vezanim za iznimno nepovoljna demografska kretanja te s nekim demografskim i socijalnim vidovima ulaganja u djecu i obitelj u Hrvatskoj. Vijećnici su sa zabrinutošću prokomentirali slabije poznate podatke da je u Hrvatskoj od 2001. došlo do pada ukupnog izdvajanje za dječji doplatu u postotku BDP-a, da je ukupno izdvajanje za djecu i obitelj ispod europskog prosjeka, te da u Hrvatskoj postoji relativno visoka prisutnost siromaštva među djecom, što negativno utječe na dječju dobrobit i optimizaciju razvojnih prilika.

Na tragu deklaracije sa Šestog hrvatskog socijalnog tjedna *Demografija – iseljavanje – migracije* i nedavne izjave Komisije HBK-a *Iustitia et pax* uoči parlamentarnih izbora, ponovno je podcrtano kako pojedinačne nesustavne mjere ni izbliza nisu dovoljne čak niti za usporavanje sadašnjih alarmantnih trendova. Vijećnici su se naposljetku usuglasili da Crkva najviše može učiniti u području senzibilizacije i informiranja u kontekstu isticanja i promicanja obiteljskih vrijednosti, te nadasve stvaranja pozitivnog ozračja kao jednoga od preduvjeta održive demografske obnove Hrvatske.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SASTANKA ODBORA HBK-A ZA MLADE

Sastanak Odbora za mlade HBK-a održan je u ponedjeljak 15. travnja 2024. godine, pod predsjedanjem šibenskog biskupa Tomislava Rogića, u prostorijama Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu. Na sastanku je sudjelovalo dvadesetak povjerenika za mlade pojedinih (nad)biskupija te redovničkih zajednica iz Hrvatske i BiH.

Nakon uvodne molitve, povjerenici su se osvrnuli na održani *team building* u Ludbregu te istaknuli važnost takvih susreta za razvoj pastora mladih.

Potom je bilo govora o programu Susreta hrvatske katoličke mladeži koji će se održati 4. svibnja 2024. u Gospiću. Subotnji program započet će susretom mladih u župama gospićko-senjske biskupije, nakon čega će se mladi uputiti u središte Gospića gdje ih od podneva očekuje bogat duhovan program. Procesija prema stadionu Balinovac započet će u 14 sati, a središnja sveta misa u

17 sati koju će predslaviti splitsko-makarski nadbiskup Zdenko Križić u zajedništvu s brojnim biskupima i svećenicima. Poslije mise mladi će se uputiti natrag prema trgu, gdje ih očekuje koncert duhovne glazbe.

Sljedeća točka dnevnog reda bila je Završnica katoličke malonogometne lige koja će se igrati 1. i 2. lipnja 2024. godine u Zagrebačkoj nadbiskupiji. Nastupit će 10 pobjedničkih momčadi biskupijskih liga iz Požeške, Varaždinske, Dubrovačke, Mostarsko-duvanjske i Sisačke biskupije, te Zagrebačke, Splitsko-makarske, Đakovačko-osječke i Vrhbosanske nadbiskupije.

U dogovoru s povjerenicima, Ured za mlade će tijekom svibnja objaviti letak s informacijama o kampovima za mlade, koji će se ovo ljeto održavati diljem Hrvatske.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE VIJEĆA HBK-A ZA LAIKE

Sjednica Vijeća Hrvatske biskupske konferencije (HBK-a) za laike, pod predsjedanjem riječkog nadbiskupa Mate Uzinića, predsjednika Vijeća, održana je u četvrtak 16. svibnja 2024. godine u sjedištu HBK-a u Zagrebu.

Na sjednici su temeljito razmotreni kratkoročni i dugoročni ciljevi rada Vijeća. Dugoročno je zaključeno kako će se Vijeće usredotočiti na umrežavanje i formaciju laika putem raznih susreta, edukativnih programa, te aktivnim sudjelovanjem u zajedničkim inicijativama. U sljedećoj godini Vijeće će intenzivno raditi na izradi mrežne stranice, stvaranju baze podataka laičkih udruženja i organizacija, te organizaciji znanstveno-stručnog skupa u povodu 60. obljetnice zatvaranja Drugoga vatikanskog koncila. Također će se posvetiti obilježavanju i

aktualiziranju tema i obljetnica važnih za laike, kako bi se ojačala uloga laika u Crkvi i društvu.

Na sjednici je formiran Odbor za organizaciju Znanstveno-stručnog skupa, koji će biti odgovoran za planiranje, koordinaciju i provedbu toga značajnoga događaja.

Vijeće također pozdravlja objavu *Sažetka* Hrvatske biskupske konferencije za Sinodu o sinodalnosti, prepoznajući njegovu iznimnu važnost u identifikaciji potreba i izazova s kojima se suočava Crkva. Ovaj dokument pruža jasnoću Vijeću u odabiru prioriteta za intenzivniji rad u idućem razdoblju.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE PODODBORA ZA OSOBE S INVALIDITETOM PRI VIJEĆU HBK-A ZA LAIKE

Sjednica Pododbora za osobe s invaliditetom (OSI), koji djeluje u sklopu Vijeća HBK-a za laike, održana je u utorak 21. svibnja 2024. godine u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu.

Sjednica je sazvana s ciljem da se sagleda ono što je ostvareno od prošle sjednice te da se dogovore i planiraju daljnje aktivnosti u sklopu pastoralnog ciklusa posvećenog obiteljima osoba s invaliditetom, koji se provodi u suradnji s Vijećem i Uredom HBK-a za život

i obitelj. Nakon molitve i pozdrava nadbiskupa mons. Mate Uzinića, predsjednika Vijeća HBK-a za laike, nazočni su se osvrnuli na 11. katehetsko-pastoralni kolokvij za svećenike održan u ožujku ove godine. Također, dan je prikaz sudjelovanja na 3. nacionalnoj konferenciji *Mi ne oni – u svakoj životnoj dobi* održanoj u Napulju u travnju u organizaciji Nacionalne službe za osobe s invaliditetom Talijanske biskupske konferencije, s osobitim naglaskom na primjere dobre prakse u Italiji.

Promišljalo se i planirao nastavak ciklusa uz provođenje aktivnosti poput medijske vidljivosti, dovršetka kateheza, formativnih susreta i drugo.

Članovi Pododbora, ujedno i biskupijski povjerenici za Đakovačku-osječku nadbiskupiju te Sisačku i Varaždinsku biskupiju, izvijestili su o svojim biskupijskim događanjima, održanima i planiranima za iduće razdoblje, poput formacijskih susreta za srednjoškolce, duhovnih obnova za obitelji OSI, biskupijskih susreta za OSI, hodočašća i sl. Posvjedočili su i o sve češćim upitima roditelja u vezi s primanjem sakramenata djece s teškoćama u razvoju. Izražena je radost zbog sve veće medijske pozornosti temi, kao i zbog imenovanju novih biskupijskih povjerenika za OSI, primjerice u Dubrovačkoj biskupiji, zauzetijem djelovanju nedavno imenovanih, primjerice u Riječkoj nadbiskupiji, a tamo gdje ih još nema primijećen je veći angažman pojedinih povjerenika za obiteljski pastoral, kao u Krčkoj biskupiji.

Na sjednici je istaknuta potreba da se za buduće planiranje u obzir uzme i Sažetak priloga zaprimljenih od osoba s invaliditetom tijekom sinodalnog savjetovanja u organizaciji Dikasterija za laike, obitelj i život. Dokument je priređen s ciljem da se i u nastavku Sinode o sinodalnosti čuje glas OSI-ja, s obzirom na to da su sudionici savjetovanja ponudili svoje odgovore na pitanje: Kako se u sinodalnoj Crkvi u poslanju može poticati suodgovornost vjernika s invaliditetom?

Sjednica je, također, poslužila za dogovaranje projekata i aktivnosti za iduću pastoralnu godinu 2024./2025. uključujući Jubilej osoba s invaliditetom, koji će se održati u Rimu od 28. do 30. travnja 2025. u sklopu programa Svete jubilarne godine.

Tiskovni ured HBK-a

PRIOPĆENJE SA SJEDNICE ODBORA HBK-A ZA BRAČNA I OBITELJSKA SAVJETOVALIŠTA I SASTANKA POVJERENIKA ZA OBITELJSKI PASTORAL

Pod predsjedanjem dubrovačkog biskupa mons. Roka Glasnovića, predsjednika Odbora HBK-a za bračna i obiteljska savjetovališta, u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu je u ponedjeljak 10. lipnja 2024. godine održana sjednica toga Odbora, a u utorak 11. lipnja 2024. održan je i sastanak (nad)biskupijskih povjerenika za pastoral braka i obitelji.

Članovi Odbora razmotrili su aktualnu situaciju crkvenih bračnih i obiteljskih savjetovališta u Republici Hrvatskoj, polazeći od toga da su djelatnici savjetovališta pod sve većim pritiskom korisnika (pojedinaца, supružnika, obitelji i dr.) koji traže pomoć u nošenju sa sve brojnijim i težim problemima i krizama s kojima se suočavaju. Zaključeno je kako bi, uz pomoć ciljanih upitnika, valjalo preciznije ustanoviti stanje u postojećim savjetovalištim a iz perspektive i djelatnika i korisnika, temeljem čega će potom biti lakše planirati buduće djelovanje. Predstavljeni su i neki uspješno provedeni pilot-projekti, poput projekta osnaživanja udomiteljstva, prevencije nasilja u obiteljima, kao i problema koji nastaju zbog pretjeranog korištenja mobitela među djecom i mladima.

Povjerenici su, pak, raspravljali o mogućnostima i načinima poticanja obitelji na molitvu u pripravi za Jubilej 2025., kao i o daljnjim koracima unapređenja pripreve za bračni život u skladu s aktualnim smjernicama, s osobitim naglaskom na potrebu formacije pastoralnih djelatnika, te suradnje s pastoralom mladih i studenata. Posebna pozornost pridana je pastoralu samaca, odnosno neoženjenih i neudanih, uviđajući kako ta sve brojnija skupina (35,3 % neoženjenih muškaraca i 24,7 % neudanih žena prema podacima Popisa 2021.), koju se nerijetko marginalizira, zapravo već daje velik doprinos vjerničkoj i društvenoj zajednici. S druge strane, ukazano je da samci predstavljaju i neprepoznat potencijal koji uključuje pastoralne pa i demografske vidove. Povjerenici su na tom tragu upoznati s nekim pozitivnim primjerima, poput Katoličke udruge *Prilika za susret*, zaključivši kako bi ta hvalevrijedna nastojanja valjalo prepoznati i poduprijeti u širem crkvenom kontekstu.

Također, zaključeno je kako bi osnivanje zajednica obitelji u župama trebalo sve više isticati kao pastoralni prioritet u idućem razdoblju.

Tiskovni ured HBK-a

IMENOVANJA

FRA IVO MARTINOVIĆ IMENOVAN NOVIM POŽEŠKIM BISKUPOM

Apostolska nuncijatura u Republici Hrvatskoj objavila je u ponedjeljak 11. ožujka 2024. godine da je papa Franjo imenovao fra Ivu Martinovića novim požeškim biskupom.

»Apostolska Nuncijatura u Republici Hrvatskoj ima čast obavijestiti da je sveti otac Franjo imenovao požeškim biskupom fra Ivu Martinovića, TOR, dosadašnjeg provincijala franjevaca trećoredaca glagoljaša, Provincije sv. Jeronima u Hrvatskoj«, piše u priopćenju.

Tiskovni ured Svete Stolice objavio je da je Sveti Otac ujedno prihvatio odreknuće mons. Antuna Škvorčevića od pastoralnog upravljanja Požeškom biskupijom, zbog navršene kanonske dobi. Mons. Škvorčević bio je prvi biskup Požeške biskupije koju je sv. Ivan Pavao II., papa, ustanovio 5. srpnja 1997. godine.

Fra Ivo Martinović rođen je 28. lipnja 1965. u Županji. Odrastao je i niže je razrede osnovne škole završio u Maticima u župi Tolisa, u Bosni i Hercegovini, a više razrede u susjednoj Oštroj Luci. U sjemenište franjevaca trećoredaca primljen je 1980. godine, klasično gimnazijsko školovanje završio je u Međubiskupijskoj srednjoj školi za spremanje svećenika u Zagrebu, te diplomirao na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Filozofsko-teološki studij završio

je u Zagrebu, svečane redovničke zavjete položio je 4. listopada 1990. godine u Provinciji franjevaca trećoredaca glagoljaša u Zagrebu, a za svećenika je zaređen 28. lipnja 1992. u zagrebačkoj katedrali.

Pastoralne službe obnašao je kao župni vikar u Bešliću (1992. – 1993.), Splitu (1993. – 2001.) i Zadru (2011. – 2013.), te kao gvardijan i župnik u Zadru (2001. – 2005.) i Zagrebu (2005. – 2009.). U dva navrata bio je član Provincijske uprave (2005. – 2009. i 2011. – 2013.), a 2009. godine je poslan na poslijediplomski studij pastoralne teologije u Rim, koji je pohađao na Papinskom Lateranskom sveučilištu, gdje je postigao magisterij 2011. godine. Nakon povratka sa studija, obnašao je službu gvardijana i odgojitelja u malom sjemeništu u Samostanu sv. Josipa u Splitu (2013. – 2017.), službu župnika Župe Svete Obitelji te službu mjesnog i područnog asistenta Franjevačkog svjetovnog reda. Od 2013. do 2018. godine bio je član Prezbiterskog vijeća Splitsko-makarske nadbiskupije. Bio je i voditelj Povjerenstva za trajnu formaciju redovnika i redovnica pri Hrvatskoj redovničkoj konferenciji (2017. – 2020.). Od 2017. godine do danas obnašao je službu provincijalnog ministra franjevaca trećoredaca glagoljaša.

Tiskovni ured HBK-a

**VLČ. TOMISLAV MARKIĆ IZABRAN NA NOV MANDAT NACIONALNOG RAVNATELJA
DUŠOBRIŽNIŠTVA ZA HRVATE U INOZEMSTVU**

Na 26. zajedničkom zasjedanju članova Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine te Hrvatske biskupske konferencije, koje je održano 13. ožujka 2024. godine u Sarajevu, dotadašnji nacionalni ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu vlč. Tomislav Markić izabran je na nov petogodišnji mandat.

Tiskovni ured HBK-a

**PROF. DR. STJEPAN BALOBAN IZABRAN NA NOV MANDAT PROČELNIKA CENTRA
ZA PROMICANJE SOCIJALNOG NAUKA CRKVE HBK-A**

Na 68. plenarnom zasjedanju sabora Hrvatske biskupske konferencije, koje je održano od 9. do 11. travnja 2024. u Zagrebu, dotadašnji pročelnik Centra za promicanje socijalnog nauka Crkve HBK-a prof. dr. Stjepan Baloban izabran je na nov petogodišnji mandat.

Tiskovni ured HBK-a

**ZVONIMIR ANCIĆ IMENOVAN V. D. RAVNATELJEM
HRVATSKE KATOLIČKE MREŽE**

Na izvanrednom zasjedanju Sabora Hrvatske biskupske konferencije u Zagrebu, 6. lipnja 2024. godine, mr. sc. Zvonimir Ancić imenovan je v. d. ravnateljem Hrvatske katoličke mreže.

Tiskovni ured HBK-a

VIJESTI

REĐENJE POŽEŠKOG BISKUPA IVE MARTINOVIĆA

Imenovani požeški biskup Ivo Martinović zaređen je za biskupa u subotu 8. lipnja 2024. godine, u požeškoj katedrali sv. Terezije Avilske.

Misnom slavlju nazočili su brojni (nad)biskupi, među kojima su bili glavni zaređitelj zagrebački nadbiskup metropolit i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije Dražen Kutleša, suzareditelji đakovačko-osječki nadbiskup metropolit Đuro Hranić i umirovljeni požeški biskup Antun Škvorčević, te apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj Giorgio Lingua. Sudjelovali su i predstavnici redovničkih zajednica, među kojima i generalni ministar franjevac trećoredaca fra Amando Trujillo Cano, predstavnici drugih kršćanskih Crkava, javni dužnosnici i brojni vjernici iz Požeške biskupije i Đakovačko-osječke nadbiskupije.

Na početku mise, nazočnima se obratio dosadašnji požeški biskup Antun Škvorčević izrazivši posebnu radost, duboko poštovanje i veliku zahvalnost. Poželio je biskupu Martinoviću dobrodošlicu u Požešku biskupiju. »Dočekala Vas je u našoj katedrali i sv. Terezija, koju je bečki slikar Franz Caspar Sambach, prema narudžbi kraljice i carice Marije Terezije, naslikao na glavnom oltaru u zanosu pred Presvetim Trojstvom. Svojim mističnim iskustvom ona danas hrabri i Vas uvjeravajući: 'Sólo Dios basta! – Samo je Bog dostatan!' Zahvatio i Vas u biskupskom ređenju sveti zanos snagom Duha Svetoga, te u posvemašnjoj predanosti Bogu pod geslom *Radost i mir* služite Božjem narodu Požeške mjesne Crkve, napose onima kojima je potrebna Vaša ruka pomoćnica, riječ tješiteljica, a nadalasve suosjećajno srce zajedništva u patnjama, siromaštvu, bolesti i osami s nemalim brojem onih koji su povjereni Vašoj pastirskoj brizi«, rekao je biskup Antun Škvorčević svome nasljedniku.

Nakon naviještenih liturgijskih čitanja, uslijedilo je predstavljanje izabranika za biskupsko ređenje te čitanje apostolskog naloga o biskupskom imenovanju, koje je pročitao nuncij Lingua. U homiliji koja je uslijedila, nadbiskup Dražen Kutleša podsjetio je kako je Požeška biskupija utemeljena 5. srpnja 1997. godine, kada je imenovan i njezin prvi biskup mons. Antun Škvorčević,

te da je relativno mlada biskupija, iako je Požega još od 13. stoljeća bila važno crkveno središte. Zahvalio je mons. Škvorčeviću na predanom biskupskom služenju kako u Požeškoj biskupiji tako i u Hrvatskoj biskupskoj konferenciji. Biskupu Martinoviću poručio je da je pred njim posve novo razdoblje, da je biskupska služba nešto posve drugo u odnosu na njegovo dosadašnje redovničko služenje, te da ta služba »vodi nas kamo i ne želimo i ne planiramo, za što se ne pripremamo, ali čemu se u poslušnosti vjere predajemo«. Na tragu Pavlovih poticaja Timoteju, pozvao ga je na ustrajnost u službi. »Često je, znamo to iz svakodnevnoga života, lako započeti određen pothvat. No, teško ga je s jednakom lakoćom i oduševljenjem privesti kraju. To je osobito teško u suvremenoj kulturi u kojoj ustrajnost nije vrlina, nego je na cijeni sposobnost prilagođavanja trendovima, a stalne promjene slabe osjećaj za nepromjenjive vrijednosti koje zaslužuju naš trud, pozornost i snagu volje. Pavao svoje poticaje Timoteju temelji na perspektivi cilja. Timoteju poručuje da bije dobar boj vjere kako bi postigao cilj: osvajanje vječnoga života na koji je pozvan«, poručio je propovjednik istaknuvši da je vječnost perspektiva svakog kršćanina, a napose biskupa koji je pozvan predvoditi zajednicu vjernika prema tom cilju. Potom je govorio o bježanju na koje Pavao potiče Timoteja. »Od čega to Timotej treba bježati? Iz redaka prije zaključujemo da je to pohlepa, neuredna sklonost novcu, a zapravo je riječ i o širem kontekstu povoda za onim što je svjetovno, za požudom tijela, za požudom očiju i ohološću života (usp. 1 Iv 2,16). Požuda tijela odnosi se na snažne želje da sami sebi udovoljimo živeći prema osjećajima, umjesto po poslušnosti Bogu. Požuda očiju odnosi se na neurednu želju za stjecanjem stvari i vanjskog ugleda, umjesto izgradnje pobožnog karaktera. Oholost života odnosi se na život usredotočen na samoga sebe, bez obzira na Boga i vječnost. Dragi brate Ivo, od toga bježi! Lažnim naukama i navikama svjetovnosti nije dovoljno suprotstaviti se samo teorijskim neslaganjem, već odlučnim bijegom u suprotnom smjeru«, istaknuo je nadbiskup Kutleša. Pojasnio je da bijeg od svjetovnosti znači

okretanje u suprotnom smjeru, u smjeru pobožnosti koju Pavao izražava u šest kvaliteta: pravednost, pobožnost, vjera, ljubav, ustrajnost i blagost.

Kazao je da je Crkva tijekom cijele svoje povijesti napadana i kušana na području zdravoga nauka, često putem suptilnih pogrešaka i neuravnotežene istine, istaknuvši da ni danas nije drukčije. »Možda je i teže jer se u ime političke korektnosti, da se nekoga ne bi povrijedilo u njegovu uvjerenju, više uopće ne ustaje na glasnu obranu istina vjere. Eto izazova za svakog biskupa! Eto velike arene današnjice u kojoj će biti kušana duhovna snaga svakoga pastira. Borba koju je pastir pozvan voditi jest onkraj krutih podjela na prijatelje i neprijatelje; ne sastoji se ni u strogom razlikovanju pobožnih i nepobožnih, kao ni u fundamentalističkom prosuđivanju ispravnog od neispravnog. Njegova je borba u tome da ustrajući u tim napetostima očuva moć zdravoga rasuđivanja. Osim što je dar Duha Svetoga, dar rasuđivanja je plod pouzdanja u Boga«, istaknuo je propovjednik.

Na kraju euharistijskoga slavlja, čestitku novoza-ređenom biskupu Martinoviću u ime biskupa Hrvatske biskupske konferencije uputio je nadbiskup Đuro Hranić. U ime svećenika Požeške biskupije čestitku je izrekao vlč. Krunoslav Juraković, a u ime redovnika i redovnica predsjednica Hrvatske redovničke konferencije s. Lidija Bernardica Matijević. U ime laika čestitku je uputila voditeljica Biskupijskoga obiteljskog centra *Pro vita et familia* Ana Matković, a Gabriel Rašić u ime mladih Požeške biskupije.

Nakon upućenih čestitki, biskup Martinović prošao je katedralom blagoslivljajući okupljen narod.

Potom je uputio svoj zahvalni govor. »Na kraju ovog svetoga slavlja u kojem smo slavili Gospodina i u kojem je mene nedostojnoga i nevrijednoga slugu učinio pastirom Požeške biskupije, prvo svoje zahvale izričem Bogu Stvoritelju koji me je imao u svom promislu i iz ničega stvorio po životima mojih dragih i pokojnih roditelja: oca Martina i majke Marije, kao peto dijete od nas sedmero djece. Posebnu zahvalnost i pozdrave upućujem papi Franji za povjerenje koje mi je iskazao«, rekao je te zamolio nuncija Linguu da prenese Papi njegovu sinovsku odanost, pozdrave i molitvenu blizinu.

Zahvaljujući svima nazočnima na sudjelovanju, istaknuo je: »Kad promatram svoj život od začeca do današnjeg dana, zapažam i zastajem pred tajnom Božje providnosti, pred Bogom koji sve stvara i svime upravlja. Nikad mu dovoljno neću moći zahvaliti za milosni dar života, jer mogao sam i ne postojati. U ovom čudu života, On je izvor moje radosti i mira; radosti koja nije naivnost, koja i u poteškoćama daje smisao i ljepotu života. Ona se nikada ne može kupiti, ali se uvijek i na različite načine drugome može darovati.«

Svoje obraćanje biskup Ivo Martinović zaključio je riječima: »Dok vam svima iskreno zahvaljujem na svim vašim čestitkama, molitvama, darovima, željama, sve vas povjeravam zagovoru i zaštiti Bezgrešnog Srca naše nebeske majke Marije, te obećavam svoje molitve za vas i sve vaše. Još jednom svima srdačno zahvaljujem i neka vas sve prati Božji blagoslov.«

IKA – HKM / Tiskovni ured HBK-a

MONS. ŽELJKO MAJIĆ ZAREĐEN ZA BANJOLUČKOG BISKUPA

Imenovani banjolučki biskup Željko Majić zaređen je za biskupa tijekom svečanog euharistijskog slavlja u subotu 2. ožujka 2024. godine u banjolučkoj katedrali sv. Bonaventure.

Misno slavlje predvodio je glavni zareditelj, vrhbosanski nadbiskup metropolit i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH Tomo Vukšić, u zajedništvu sa suzarediteljima banjolučkim biskupom u miru i apostolskim upraviteljem Franjo Komaricom te mostarsko-duvanjskim biskupom i apostolskim upraviteljem trebinjsko-mrkanskim Petrom Palićem, i svim članovima Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, te brojnim nadbiskupima i biskupima iz Hrvatske, Srbije, Crne Gore, Slovenije, Austrije i Norveške.

Ređenju je nazočila ređenikova majka Matija, braća, sestre, rodbina i drugi iz rodne župe Drinovci.

Na misi su sudjelovali i brojni predstavnici vlasti, među njima i predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković. Od predstavnika drugih vjerskih zajednica bili su nazočni banjolučki vikarni episkop Sava i predstavnici Islamske zajednice na čelu s muftijom banjolučkim Ismailom ef. Smajlovićem.

Prije početka mise pozdravnu riječ uputio je biskup Komarica koji je sve pozvao: »Molite jedan za drugoga« (Jak 5,16). (...) Posebno molite za onoga, koji će pred Bogom i Crkvom od sada biti najodgovorniji za vaš duhovan život i za vaše vječno spasenje! To je nov naš biskup, današnji ređenik, naš dragi brat i prijatelj mons. Željko Majić. On je našoj biskupiji osobit Božji dar! Budite mu svi od svakovrsne pomoći kako bi i on mogao što vjernije i plodnije svakodnevno izvršavati svoju tešku i odgovornu službu!« poručio je biskup Franjo Komarica.

Nakon naviještenih misnih čitanja, prezbiteri o. Dragan Majić i fra Josip Mioč dopratili su ređenika Željka Majića pred glavnog zaređitelja. Nakon toga je nuncij Chullikatt na hrvatskom jeziku pročitao apostolski nalog o biskupskom imenovanju. Nadbiskup Vukšić je u homiliji, tumačeći pročitani odlomak iz Matejeva evanđelja prema kojemu je Isus poslanje svojih učenika u svijetu definirao kroz prikaze soli i svjetla, istaknuo da su Kristovi učenici poslani da, poput kvasca, utječu na ljude u svijetu pomažući im otkriti smisao života, napustiti *neukusan* način života i postajati boljima, te da je dio njihova poslanja također u tomu da, kao svjedoci evanđelja, pomognu »ljudima i svijetu sačuvati se od kvarenja«.

Podsjetivši da je Krist Gospodin »za upravljanje Božjim narodom ustanovio različite službe koje teže za dobrom cijeloga Tijela«, nadbiskup Vukšić kazao je da u toj »rasporedbi providnosti Božje« biskupu Željku »Crkva Kristova danas povjerava službu predstojnika svoga časnog dijela, zajednice svjedoka Božjih koja nosi ime po ovomu gradu«. »Neka te uvijek prati Božji blagoslov kako bi u služenju i molitvi mogao biti revan. A budući da biskupsko služenje uključuje također prorokovanje, molimo da ono uvijek bude primjereno vjeri. Ono je i poučavanje koje neka bude cjelovito i potvrđeno tvojim djelima. To se služenje sastoji i u hrabrenju zdvojnih, koje nikada nemoj zaboraviti. Ono je i u dijeljenju potrebitima. U tome imaš mnogo iskustva. I nastavi biti darežljiv. Također, u svakom drugom obliku djela milosrđa budi radostan«, poželio mu je nadbiskup Tomo Vukšić.

Poslije homilije uslijedio je obred ređenja. Na kraju slavlja nazočnima se prvo obratio nuncij Chullikatt, zahvalivši biskupima Komarici i Semrenu za njihovu dragocjenu pastirsku službu na dobrobit biskupije i cijele zemlje. Potom se obratio novozaređenom biskupu: »Tebi, dragi novi biskupe Željko, pružamo svoju potporu, poštovanje i naklonost, uz obećanje da ćemo te pratiti iskrenim molitvama u svemu što budeš htio ostvariti za dobro ove biskupije kao i cijele Crkve u Bosni i Hercegovini, uvijek imajući na umu da, u konačnici, sve treba pripisati Božjoj milosti i milosrđu.«

Predsjednik Hrvatske biskupske konferencije zagrebački nadbiskup i metropolit Dražen Kutleša uputio je potom svoju čestitku biskupu Majiću. »Povijest Banjolučke biskupije puno je više od kronike događaja. To je priča o ljudima, o vjernicima čija je vjera bila i ostaje temelj njihova identiteta. U njezinu središtu je posljednjih 35 godina kao stijena stajao mons. Franjo Komarica, simbol otpornosti i vodstva u najtežim trenucima povijesti ove biskupije. Zbog toga, u ime biskupa HBK-a, želim izraziti duboku zahvalnost

biskupu Franji na ljubavi i predanosti kojima je vodio Banjolučku biskupiju.« Nadbiskup Kutleša je nastavio: »Dok se otvara novo poglavlje u povijesti Banjolučke biskupije, s velikim zadovoljstvom i očekivanjima pozdravljamo mons. Željka Majića, novog banjolučkog biskupa. Čestitamo biskupu Željku na izboru i povjerenju koje mu je ukazao Sveti Otac, papa Franjo. Dok preuzimate biskupsku službu, upućujemo naše molitve Ocu nebeskomu za blagoslov i zaštitu. Neka Vam On, u svojoj beskrajnoj dobroti, udijeli razboritost u donošenju odluka, pravednost koja će u svakom Vašem djelu odražavati Božju ljubav prema svakom čovjeku, i neka Vas ispuni hrabrošću u obrani vrijednosti koje su temelj naše vjere i našega zajedništva«, poželio je nadbiskup Kutleša.

Prigodnu čestitku uputili su i vrhbosanski nadbiskup u miru kardinal Vinko Puljić, u ime redovnika i redovnica provincijal Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Zdravko Dadić, te u ime svećenika preč. Vladislav Žarko Ošap.

Na kraju je riječ uputio je novozaređeni biskup Majić koji je prvo zahvalio svima nazočnima koji su njegov život svojom ljubavlju i duhovnošću bogatili. Uputio je pozdrav i predstavnicima Eparhije banjolučke i Islamske zajednice, ističući da »otvara svoje ruke i usmjerava korake na put ekumenskoga i dijaloškoga zbližavanja koje je uvijek i svuda prijeko potrebno, posebice na ovim našim prostorima i u ovim vremenima ispunjenima traumama prošlosti i neugodnih izazova sadašnjosti i budućnosti«. Pozdravio je i sve predstavnike vlasti. »Poštovani i dragi oci, biskupi Franjo i Marko, braćo svećenici, redovnici, redovnice i dragi Božji narode Banjolučke biskupije! Uza svu svijest da dolazim u biskupiju koja je u prošlom ratu najviše stradala od svih mjesnih Crkava i vjerskih zajednica ne samo u BiH, sa zahvalnošću Bogu uočavam kako u ovoj biskupiji žive dobri vjernici koji imaju pravo na duhovnu skrb i sakramentalnu okrepju. U jednom od intervjuja koji sam u posljednje vrijeme dao na postavljeno pitanje o svom biskupskom programu, rekao sam: Moj projekt će biti – biti blizak svećenicima i narodu. Što je vjernikovo pravo, to je moja dužnost. Da se zajedno ohrabrujemo i da idemo naprijed u istini, pravdi i miru; da rastemo u vjeri, da nam, unatoč tolikih poteškoća, ne umre nada i unatoč tolikih rana srca, umnaža se ljubav«, kazao je mons. Željko Majić, ističući da ne voli »kada se o vjernicima ove biskupije govori kao o ostatku ostataka ili građanima drugoga reda«. Uputio je i izraze zahvalnosti svima koji su došli i koji su organizirali euharistijsko slavlje i biskupsko ređenje.

BISKUP ŽELJKO MAJIĆ U ZAJEDNIŠTVU S BISKUPOM BOŽOM RADOŠEM PREVDODIO MISNO SLAVLJE U SKLOPU TJEDNA SOLIDARNOSTI

Svečano euharistijsko slavlje u sklopu Tjedna solidarnosti s Crkvom i ljudima u BiH predvodio je banjolučki biskup Željko Majić, predsjednik Caritas Banjalučke biskupije, u zajedništvu s predsjednikom Hrvatskog Caritas varaždinskim biskupom Božom Radošem, 3. ožujka 2024. godine u župnoj crkvi sv. Josipa u Prijedoru.

Geslo Tjedna bilo je *Solidarnost u deset riječi*. U BiH ta se nedjelja obilježava i kao Nedjelja solidarnosti, a članovima prijedorske župne zajednice pridružili su se pojedini djelatnici iz sva tri biskupijska Caritas sa sjedištima u Banjoj Luci, Mostaru i Sarajevu te Caritas BiH, kao i djelatnici Hrvatskog Caritas te biskupijskih Caritas sa sjedištem u Zagrebu, Varaždinu, Sisku, Gospiću i Splitu. Među njima bile su i ravnateljica Caritas Zagrebačke nadbiskupije s. Jelena Lončar te zamjenica s. Kata Ostojić.

Ravnatelj Caritas Banjalučke biskupije mons. Miljenko Aničić uputio je na početku mise pozdrav i dobrodošlicu svima nazočnima i svima koji su se duhom ujediniли prateći televizijski i radijski prijenos, podsjetivši kako je župa Prijedor prva koju biskup Željko Majić posjećuje nakon preuzimanja biskupije.

Uvodeći u misno slavlje, biskup Željko Majić istaknuo je da Tjedan solidarnosti uvijek želi podsjetiti na Kristov poziv da ga prepoznamo u onima koji su potrebiti, kako bi i On nas prepoznao u našim potrebama. Propovijedao je biskup Radoš koji je na početku posebno pozdravio novozaređenoga biskupa Majića te ujedno podsjetio da se nalazimo u korizmenom vremenu, koje je milosno.

Na kraju misnog slavlja župnik Marko Vidović zahvalio je biskupu Majiću što je prvo pohodio župu Prijedor, te zahvalio biskupima što su izabrali upravo tu župu za središnje misno slavlje u okviru Tjedna solidarnosti, kao i svim sudionicima i onima koji su ostvarili izravan prijenos.

Riječi zahvale svima uputio je i biskup Željko Majić prije završnog misnog blagoslova, te svima, a posebno karitativnim djelatnicima, poželio da se ne umore u činjenu dobra, jer je dobro činiti dobro.

IKA – HKM / Tiskovni ured HBK-a

JEDANAESTI PASTORALNO-KATEHETSKE KOLOKVIJ ZA SVEĆENIKE

Jedanaesti pastoralno-katehetski kolokvij za svećenike s temom *Idi pa i ti čini tako (Lk, 10,37) – Crkva ususret osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima* održan je 5. i 6. ožujka 2024. godine u Nadbiskupijskom pastoralnom institutu u Zagrebu. Kolokvij su zajednički organizirala tijela Hrvatske biskupske konferencije (HBK) – Vijeće za kler, Vijeće za katehizaciju i novu evangelizaciju, Vijeće za život i obitelj i Vijeće za laike.

Na početku je sve nazočne pozdravio predsjednik HBK-a zagrebački nadbiskup Dražen Kutleša. Poručio je da se odabiranjem teme kolokvija podsjeća »da je Crkva obitelj te da obitelj predstavlja povlašten prostor u kojem svaka osoba, posebice ona najranjivija, zauzima posebno mjesto«. Završivši na kraju blagoslov na sudionike, poželio im je da u darivanju sebe najslabijima otkriju »duboku istinu da od njih daleko više primamo, nego što im možemo dati«.

Uvodne misli u rad kolokvija uputio je predsjednik Vijeća HBK-a za laike riječki nadbiskup Mate Uzinić. Napomenuo je da se kolokvij uklapa u širi kontekst pastoralnog ciklusa usmjerenog osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima, koji je otvoren na Nacionalnim studijskim danima za djelatnike u obiteljskom pastoralu

i pastoralu osoba s invaliditetom u Topuskom, u ožujku 2023. godine. Kao razloge pokretanja ciklusa naveo je slabu uključenost osoba s invaliditetom u crkvene zajednice zbog postojanja prepreka i predrasuda, nedovoljno razvijen pastoral osoba s invaliditetom i njihovih obitelji u hrvatskim biskupijama, i izostanak sustavnije izobrazbe pastoralnih djelatnika za rad s osobama s invaliditetom. Stoga je kao tri glavna cilja ciklusa izdvojio senzibilizaciju ponajprije crkvene javnosti o problematici osoba s invaliditetom, razvoj pastoralne skrbi osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju i njihovih obitelji, te potaknuti vjernike na dodatan angažman u korist osoba s invaliditetom / djece s teškoćama u razvoju, i njihovih obitelji. Najavio je da je u planu objavljivanje pojmovnika za ispravno korištenje terminologije, kao i katehetskog materijala s priručnikom za voditelje.

Otvorenju su, među ostalima, nazočili predsjednik Vijeća za katehizaciju i novu evangelizaciju đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić, predsjednik Vijeća za kler zadarski nadbiskup Milan Zgrablić, predsjednik Vijeća za život i obitelj dubrovački biskup Roko Glasnović, predsjednik Vijeća za sjemeništa i duhovna zvanja đakovačko-osječki pomoćni biskup Ivan Čurić,

predsjednik Vijeća za kler i sjemeništa BK BiH mostarsko-duvanjski biskup i trebinjsko-mrkanski apostolski upravitelj Petar Palić, generalni tajnik HBK-a vlč. Krunoslav Novak i predstojnik Nacionalnoga katehetskog ureda HBK-a mons. Ivica Pažin.

Radni dio kolokvija započeo je predavanjem doc. dr. sc. Martine Vuk Grgić o temi *Teologija Invaliditeta. O teološko-pastoralnim odrednicama invaliditeta*. O talijanskim iskustvima iz pastorala osoba s invaliditetom govorili su dr. sc. s. Veronica Amata Donatello, odgovorna osoba Nacionalne službe za pastoral osoba s invaliditetom Talijanske BK i dr. sc. don Marco Gallo. Popodnevni dio prvoga dana započeo je predavanjem *Prijeći prag inkluzije. Osobe s invaliditetom pred zrcalom društva*, koje je održala prof. dr. sc. s. Zdravka Leutar. Drugo izlaganje održala je predsjednica Pododbora za osobe s invaliditetom pri Vijeću Hrvatske biskupske konferencije za laike gospođa Željka Šemper s naslovom *O nama s nama. Lice i naličje invaliditeta očima iskustvenog stručnjaka*. Na kraju prvoga dana predstavljeno je i djelovanje udruga, zajednica i zaklada metodom postera i letaka.

Molitvom i predavanjem *Crkva je naš dom. Preduvjeti i izazovi u formiranju pastorala osoba s invaliditetom i njihovih obitelji u župnoj zajednici* vlč. Leonarda Šardija, povjerenika za pastoral osoba s invaliditetom

i njihovih obitelji Varaždinske biskupije, započeo je drugi dan kolokvija. O izazovima i iskustvima u svojim zajednicama govorili su župnik Župe sv. Antuna Padvanskoga na zagrebačkom Svetom Duhu fra Ivan Marija Lotar, vjeroučitelj mentor Ivica Suvalj, koji djeluje u Centru za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju *Podravske sunce* u Koprivnici, povjerenik za pastoral osoba s invaliditetom i njihovih obitelji Đakovačko-osječke nadbiskupije vlč. Alojz Kovaček, te predstavnik Caritasa Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije, u sklopu kojega djeluje Centar za radno osposobljavanje osoba s razvojnim teškoćama *Nazaret*, Blaženko Tikvić.

Nakon prenesenih izazova i iskustava dobre prakse na župnoj i biskupijskoj razini, održan je i okrugli stol s osobama s invaliditetom koji je moderirala Tanja Maleš. Sudjelovali su magistrica farmacije Antea Katić, profesorica španjolskog jezika te talijanskog jezika i književnosti Marija Kotarski, dramski umjetnik Vojin Perić i paraolimpijac Mihovil Španja.

Kolokvij je završio sintezom koju je iznio mons. dr. sc. Đuro Hranić, predsjednik Vijeća HBK za katehizaciju i novu evangelizaciju.

IKA – HKM / NKU / Tiskovni ured HBK-a

SUSRET HRVATSKE KATOLIČKE MLADEŽI U GOSPIĆU

Svečana misa, koja je u subotu 4. svibnja 2024. godine okupila u Gospiću više od 10 000 mladih na stadionu Balinovac, bila je vrhunac 12. susreta hrvatske katoličke mladeži. Predvodio ju je splitsko-makarski nadbiskup Zdenko Križić, pročitana je i poruka Svetoga Oca, te na samom kraju objavljeno je tko će biti domaćin idućeg SHKM-a.

Nakon velike i duge procesije ulicama grada, koji je za ovu prigodu imao vrlo ograničen promet, kao uvod u misu mladi su na stadionu Balinovac imali priliku za sakrament pomirenja – što su im omogućili nebrojeni svećenici prispjeli u Gospić – a molila se i Gospina krunica.

Misu je suslavila većina hrvatskih nadbiskupa i biskupa predvođena predsjednikom Hrvatske biskupske konferencije zagrebačkim nadbiskupom Draženom Kutlešom, a na početku je apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj nadbiskup Giorgio Lingua pročitao pozdrav mladima koji im je uputio papa Franjo.

Izrazivši radost jer s njima može biti duhovno prisutan, Sveti Otac u poruci se osvrnuo na geslo 12. SHKM-a, istaknuvši: »Ovogodišnja predložena tema koja vam je dana na razmatranje *Raduj se za svoje mladosti* (Prop 11,9), ujedno je i poziv da se vrijeme mladosti

doživljava kao Božji dar, iskazujući zanos i darežljivost koji su vlastiti mladenačkoj dobi. Dragi prijatelji, samo hodajući s Isusom može se steći radost, ona istinska radost! Ne bojte se povjeriti Njemu, jer je On *zaglavni kamen* na kojemu je moguće čvrsto utemeljiti zdanje vlastitog bića.«

Posebnost ovog događaja bilo je i to što je u procesiji nošen kip Gospe Krasnarske, zaštitnice Gospičko-senjske biskupije, a predvoditelj slavlja splitsko-makarski nadbiskup Zdenko Križić imao je, među biskupskim insignijama, i štap krbavskih biskupa. Propovijedao je predsjednik Odbora HBK-a za mlade šibenski biskup Tomislav Rogić, a u uvodu mise mlade goste iz svih krajeva Crkve u Hrvata pozdravio je dijecezanski upravitelj Gospičko-senjske biskupije mons. Richard Pavlič, koji im je rekao: »Ovaj velik događaj organizirala je mala ali vrlo vrijedna ekipa koja je – unatoč lošim vremenskim prognozama – izmolila lijepo vrijeme.« Dobili su velik pljesak od svih prisutnih, a podsjetio je također da je predvoditelj mise mons. Križić prije godinu i pol dana, tada još kao njihov mjesni biskup, osnovao Organizacijski odbor 12. SHKM-a i predložio geslo, teme kateheza i sastavio molitvu za uspjeh i blagoslov susreta.

Uvodeći u misno slavlje, nadbiskup Zdenko Križić je, pak, rekao da Isus »ne želi da njegov učenik bude osoba koja će samo druge tješiti, drugima izražavati sućut, već drugima donositi radost koja proizlazi iz Radosne vijesti evanđelja«.

»Isusova želja nije da budemo radosni s vremena na vrijeme, nego da njegova radost bude u nama kao trajno stanje. On nam jamči da nam njegovu radost nitko i ništa neće moći uzeti. Radost ima svoj izvor u vjeri u Isusa koji je obećao da nas neće nikada napustiti, jer je s nama u sve dane do svršetka svijeta«, poručio je splitsko-makarski nadbiskup, a biskup Rogić mladima u propovijedi da su tri »molitvena raspoloženja naše duše pred Bogom«.

To su, kako je rekao: »Hvala, oprost i pomozi. Radost zahvaljivanja, poniznost kajanja i potreba pomoći Božje. Prvo – hvala! Kad prvo zahvališ na primljenim dobrima, tada i potrebe izgledaju manje, pa možda i sami grijesi za koje treba moliti oprostjenje.« Naglasio je: »Hvala Ti, Bože, na ovoj okupljenoj mladosti! Hvala Ti na upućenoj riječi, na ovom susretu, na ovom zajedništvu, na ovoj nadi i na ovoj radosti.«

Rekao im je da su sve njihove mladenačke želje podvrgnute sudu prolaznosti, kazavši: »Sjeti se prolaznosti i sjeti se tko je iznad svega toga – Bog jedini!«

»Sve stavi pred njega da jasnije vidiš što će doista usrećiti tvoje srce, dane tvoje mladosti ispuniti pravim životom i radošću«, rekao im je također, pa pojasnio da – oslanjajući se na misli sv. Augustina – danas ima toliko ponuda: i laskanja i zastrašivanja, pa stoga u svemu tome »moramo usvojiti važnu lekciju koja se zove: *To mi ne treba!*«

Šibenski biskup im je u nastavku i osvijestio: »Isuse, zoveš nas da ostanemo u tvojoj ljubavi, kao što je Otac ljubio tebe: dopustio je da trpiš – tražio da ispuniš Njegovu volju, i Ti si prigrlio križ, podnio muku i pobijedio. Otac te uskrisio, zauvijek učinio našim bratom, suputnikom i spasiteljem.«

Zapitavši se nadalje kako ćemo ostati u Božjoj ljubavi, ponudio im je odgovor: »Tvoja je zapovijed da ljubimo Boga svim svojim bićem i životom, a bližnjega svoga kao sebe samoga. Tvoje zlatno pravilo kaže: da

činimo drugima samo ono što bismo voljeli da drugi čine nama.«

Rekao je i da »naša radost može biti potpuna samo ako smo Tvoji, ako smo s Tobom, ako si nam na prvom mjestu, ako si nam jedini Bog«, kao i da po svojim zapovijedima »daješ nam snage da se odupremo napasti, lažnim ponudama, ovisnostima svake vrste: droge, pornografije, kocke, nasilja, bilo kojeg zlostavljanja«.

Uz to, pozvao je mlade da budu spremni doći pred Gospodina, pred Uskrsloga i ponizno moliti oprostjenje, ali i da ga mole kako bi čvršće stajali u Božjoj blizini te da »odbacimo ono što nas od Tebe udaljuje, umanjuje tvoju milost, naklonost i prisutnost u našem životu«.

Propovijed je biskup Tomislav Rogić zaključio riječima Pape sa Svjetskog susreta mladih u Lisabonu, kada im je rekao: »>Ustanite!> Trgnimo se iz sna, izađimo iz ravnodušnosti, otvorimo rešetke zatvora u koji smo se katkad zatvarali, da svaki od nas uzmogne otkriti svoj poziv u Crkvi i svijetu i postati hodočasnik nade i mirotvorac.« »Budite Kristovi sijači vedrine, nade i radosti«, završio je predsjednik Odbora HBK-a za mlade.

Na misi su zajednički pjevali Zbor mladih Gospičko-senjske biskupije i Zbor mladih Varaždinske biskupije.

Na samom kraju objavljeno je tko će biti domaćin 13. susreta hrvatske katoličke mladeži. To su grad Požega i Požeška biskupija, i oni su od mladih iz Gospičko-senjske biskupije – predvođeni imenovanim požeškim biskupom Ivom Martinovićem i povjerenikom za pastoral mladih vlč. Marijanom Pavelićem – preuzeli križ Susreta hrvatske katoličke mladeži, koji već godina na takav način prelazi iz naraštaja u naraštaj, iz biskupije u biskupiju.

Prije mise u gradu je na Korzu bila prilika mladima da bolje upoznaju karizmu, poslanje i rad velikog broja muških i ženskih redovničkih zajednica, a nakon mise na gradskome Trgu Stjepana Radića sve je nastavljeno u slavljeničkom tonu uz pjesmu i molitvu članova molitvene zajednice Božja pobjeda.

IKA – HKM / Tiskovni ured HBK-a

PREDSTAVLJENA IZJAVA KOMISIJE HBK-A *IUSTITIA ET PAX* U POVODU PARLAMENTARNIH IZBORA

Izjava Komisije Hrvatske biskupske konferencije *Iustitia et pax* u povodu predstojećih parlamentarnih izbora s naslovom *Očuvati dostojanstvo politike i ustavno-pravni poredak države*, predstavljena je u srijedu 3. travnja 2024. godine u sjedištu HBK-a u Zagrebu.

Izjavu su predstavili tajnik komisije prof. dr. Vladimir Dugalić, članica komisije prof. dr. Dubravka Hrabar i član komisije prof. dr. Stjepan Baloban. Kako bi se bolje shvatio kontekst unutar kojega je donesena Izjava, tajnik Dugalić je istaknuo da Crkva sebe poima kao sakrament spasenja u svijetu te da je njezina zadaća posvećivanje svijeta. »Jasno da iz te uloge ona i ima određen moralni autoritet u određenom društvu. Jest da smo kao ljudi koji činimo Crkvu grešni i slabi pa možda katkad zasjenimo to svoje poslanje, ali upravo je ova Izjava koju danas želimo predstaviti na tom tragu poslanja Crkve«, rekao je. Dodao je da žele podijeliti svoja razmišljanja i tražiti najbolja rješenja za hrvatsko društvo. U nastavku je izdvojio tri temeljna cilja Izjave. »Prvi cilj: ovom Izjavom jasno i nedvosmisleno želimo pozvati vjernike i ljude dobre volje na izbore i želimo reći da izlazak na izbore nije samo građanska dužnost, već da to proizlazi iz naše vjere kao vjerska dužnost. Vjera ima svoju društveno-socijalnu dimenziju i kao takvu, svaki vjernik ima odgovornost skrbiti za opće dobro«, istaknuo je dodavši da je izlazak na izbore minimum skrbi za opće dobro. Kao drugi cilj naveo je pomoć vjernicima i ljudima dobre volje u donošenju suda. »Nažalost, postoji tendencija zbog određenih nedavnih pojava da se mnogi obeshrabre i odustanu od izlaska na izbore. U ovoj Izjavi rekli smo da to ne smije obeshrabriti. Ako imamo prisutnost političke nekulture, pa čak možda i određenoga ponašanja koje graniči sa zakonitošću, to nije razlog da se obeshrabrimo i ne izađemo na izbore«, rekao je. Poručio je da u trećem dijelu pozivaju ljude dobre volje da obrate pozornost na određene stvari. »Prvo, da promotre političke programe. Nas jako zanima kako pojedina politička opcija želi rješavati demografsko pitanje, pitanje iseljavanja, pitanje migracija, ali i niz drugih društvenih pitanja koje smo ovdje naveli«, rekao je. Potom je kazao da su istaknuli da im nije svejedno i kakav svjetonazor ima određena politička opcija, naglasivši da vjernici po savjesti ne mogu podržati one koji bi pobačaj stavili u Ustav ili koji promiču rodnu ideologiju. Također je naglasio da treba promotriti kako pojedina politička opcija želi suzbijati i boriti se protiv korupcije.

Član komisije prof. dr. Stjepan Baloban govorio je o značenju općega dobra. »U Izjavi se obraćamo katoličkim vjernicima, ali i svim ljudima dobre volje, svim

građanima Republike Hrvatske, jer je za sve najvažnije kako u Hrvatskoj ostvariti opće dobro«, rekao je te pojasnio da je opće dobro, prema učenju socijalnog nauka Crkve, skup onih uvjeta društvenoga života koji skupinama i pojedincima omogućuju da potpunije i lakše dođu do vlastitoga savršenstva. »Drugim riječima, opće dobro omogućuje svakom čovjeku da može živjeti dostojno čovjeka. A cilj društvenoga života jest povijesno ostvarivo opće dobro. Središnje pitanje, stoga, ovih izbora jest koje je povijesno ostvarivo opće dobro u ovom trenutku u Hrvatskoj«, kazao je. Naglasio je da Crkva ima legitimno pravo, kao i svaka kršćanska zajednica u Hrvatskoj, da javno iznese svoje mišljenje o predstojećim izborima. Ponovio je da Izjava nije političko ni vjersko-duhovno obraćanje, nego da je riječ o socijalnom govoru Crkve koji se temelji na socijalnom učenju Katoličke Crkve. Spomenuo je dio Izjave koji govori o ključnim problemima u Hrvatskoj s kojima se treba suočiti u nadolazećem vremenu. »To je prvenstveno demografska kriza, dolazak stranih radnika, odnosno pitanje useljeničke politike, i u tom kontekstu poticanje povratka hrvatskih iseljenika, kao i zaustavljanje daljnjeg iseljavanja hrvatskih građana u druge zemlje«, naglasio je, te podsjetio da Crkva u Hrvatskoj dulje upozorava na demografsku krizu. Spomenuo je i druga pitanja koja se navode u Izjavi. Glede vrijednosnih i svjetonazorskih pitanja, istaknuo je da se spominju poštovanje vjerskih sloboda u javnom životu, poštovanje života od trenutka začeća do prirodne smrti, neradna nedjelja i pitanje rodne ideologije. »Potrebno je posvijestiti da se ne samo u osobnom i obiteljskom životu, već i u javnom životu, moramo boriti za sustav vrednota u kojem želimo živjeti u budućnost«, rekao je te dodao da se na kraju prvoga dijela Izjave govori o populizmu. »Na kraju ovog dijela Izjave stoji poziv svim hrvatskim građanima da se ne daju zvesti od onih koji ukazuju isključivo na propuste, a ne nude pozitivne programe koji bi mogli promijeniti situaciju na bolje. Političare pak, napose one koji se izjašnjavaju kao katolički vjernici, pozivamo da u duhu hrvatskog demokratskog i pluralnog društva, surađuju i s onim političkim opcijama koje se u svemu ne slažu s njima, ali se zauzimaju za vrijednosni sustav većine Hrvata i hrvatskih građana«, poručio je. Zaključio je pozivom političarima u »nadmetanju u pozitivnom«.

Članica komisije prof. dr. Dubravka Hrabar govorila je o ustavno-pravnom poretku. Rekla je da međusobno optuživanje, diskreditiranje drugih političkih opcija i njihovih kandidata za Hrvatski sabor, kršenje ustavnih odredbi i narušavanje ustavno-pravnog poretka države,

nisu ponašanja koja zaslužuju povjerenje građana. »A imaju uz to iznimno negativan odgojan učinak na sve segmente društva: od obiteljskoga života preko škole do javnoga i osobito svakodnevnoga života«, poručila je te dodala da stoga pozivaju sve sudionike izbornog procesa da poštuju nepovredivo dostojanstvo svake ljudske osobe i pritom očuvaju dostojanstvo politike te pruže primjer političke kulture i zrelosti političkog ponašanja. Istaknula je da komisija poziva birače da na predstojećim izborima daju glas onima za koje smatraju da će biti spremni provesti prijeko potrebne reforme i služiti općem dobru u interesu svih građana. »U ovom trenutku sveopće geopolitičke nestabilnosti u Europi, osobito izazvane ruskom agresijom na Ukrajinu koja se na određen način proteže i do naših prostora, najmanje nam je potrebna politička nestabilnost i dovođenje u pitanje povjerenja u institucije, kao i u zakonitost parlamentarnih izbora koji su pred nama«, kazala je. »Pozivamo građane vjernike i sve ljude dobre volje u Hrvatskoj da svojim glasom podrže one političare koji se zauzimaju za slobodnu Hrvatsku u sklopu zajednice europskih naroda i za istaknuto mjesto Republike Hrvatske u Europskoj uniji, svjesni, naravno, da ona nije idealna«, poručila je prof. dr. Dubravka Hrabar. Istaknula je na kraju da izlazak građana na parlamentarne izbore predstavlja ostvarenje demokracije u svakoj državi, pa tako i u Hrvatskoj. »Slobodna volja pri odabiru saborskih zastupnika odraz je dugo očekivane demokracije koju smo ostvarili državnim osamostaljenjem. Međutim, to je samo jedna strana pluralne demokracije. Drugu čini ozračje u kojem se izbori odvijaju«, ustvrdila je naglasivši važnost poštivanja državnih institucija.

Tajnik komisije prof. dr. Vladimir Dugalić govorio je na kraju o zaustavljanju korupcije u Hrvatskoj, istaknuvši da je Hrvatska još uvijek percipirana kao zemlja u kojoj je u višem stupnju prisutna korupcija. »Zato

smatramo i slažemo se sa svima onima koji kažu da među prioritete moramo staviti borbu protiv korupcije, jer ona stvara nezdrave međuljudske odnose, nepovjerenje u državne institucije, ali i rezerviranost ulagača u razna područja gospodarstva«, rekao je, naglasivši da je korupcija zlo koje se rađa u srcima onih koji se Boga ne boje i za ljude ne mare. »Najodgovorniji za stvaranje uvjeta za prestanak korupcije jesu političari, i zato borbu protiv korupcije svi moraju staviti kao svoj prioritet, uz jasno pitanje demografije i druga pitanja. Isto tako smo pozvali da sve političke opcije i koalicije prihvate etiku kao stup svoga života i ponašanja«, rekao je te istaknuo da borba protiv korupcije nije samo stvar političara, već i odgovornost svih građana, jer se to društveno zlo može iskorijeniti samo zajedničkom akcijom. »A to znači da je potrebno institucijama koje su zadužene za otkrivanje i suzbijanje korupcije dati veće ovlasti, a sâm proces razotkrivanja korupcije učini transparentnijim, bez senzacionalističkih i selektivnih izvješća u hrvatskoj javnosti«, dodao je. Potom je rekao da je komisija na kraju uputila završni apel, jer nekultura dijaloga, koja je često prisutna u političkim raspravama, dovodi hrvatske građane u situaciju da ne žele izaći na izbore. »Želimo naglasiti da i neizlaskom na izbore, ipak se glasa, ali tada prepuštamo drugima da odlučuju u naše ime«, naglasio je, kazavši da su pozvali građane da ne glasaju protiv nekoga, nego da svojim glasom podrže one čija djela pokazuju da im se može vjerovati te time kazne one koji nisu ispunili obećanja. »Pozivamo sve da daju osoban doprinos u planu stvaranja pozitivnog raspoloženja kako bi i ovi parlamentarni izbori protekli mirno i dostojanstveno, u ozračju zakonitosti i pravедnosti, na dobrobit svih građana Republike Hrvatske«, zaključio je prof. dr. Vladimir Dugalić.

IKA – HKM / Tiskovni ured HBK-a

PREDSTAVLJENA IZJAVA KOMISIJE HBK-A *IUSTITIA ET PAX* U POVODU IZBORA ZA EUROPSKI PARLAMENT

Izjava Komisije Hrvatske biskupske konferencije *Iustitia et pax* u povodu predstojećih izbora za Europski parlament, s naslovom *Za Europu koja promiče vrijednost života i obitelji*, predstavljena je na konferenciji za medije u srijedu 5. lipnja 2024. godine u sjedištu HBK-a u Zagrebu.

Izjavu su predstavili tajnik komisije prof. dr. Vladimir Dugalić i član prof. dr. Nenad Hlača s Pravnog fakulteta u Zagrebu.

Prof. Dugalić rekao je da je izjava usklađena s izjavama Europske konferencije komisijâ za pravdu i mir

(*Iustitia et pax* Europe) i Vijeća biskupskih konferencija Europske unije (COMECE). Predstavljajući prvi dio izjave, izdvojio je njene temeljne ciljeve. »Želimo potaknuti vjernike, ali i sve ljude, da izađu na izbore, da ne ostanu ravnodušni. Ovo su važni izbori i tiču se svih nas. Nije svejedno tko će nas predstavljati jer odluke Europskog parlamenta utječu na gospodarstvo, zdravstvo, itd.; utječu na naše živote«, naglasio je.

Potom je govorio o povijesnom doprinosu katolika koji su utemeljili Uniju. »Europska unija je kršćanski projekt. [Alcide] De Gasperi, [Konrad] Adenauer i

[Robert] Schuman bili su praktični katolici. Adenauerov sin bio je katolički svećenik, a Schuman i De Gasperi u procesu su beatifikacije. Zato ne smijemo biti zatvoreni europskom ujedinjenju. Svjesni smo da ima poteškoća poput toga da se odbija spomenuti Boga u europskom ustavu. Osim toga, u europskom društvu su prisutne mnoge ideologije. Unatoč tome, ne smijemo biti euroskeptici. Moramo poboljšati EU sredstvima koje nudi demokracija«, istaknuo je.

Prof. Vladimir Dugalić poručio je da birači, u prvom redu vjernici, moraju dobro razmisliti o tome kome će dati svoj glas i da trebaju birati po savjesti, te da je zato komisija i donijela određene smjernice. Njih je izložio prof. Nenad Hlača, naglašavajući da treba birati one koji podržavaju europske i kršćanske vrijednosti kao što su život, obitelj, dostojanstvo ljudske osobe i solidarnost. »Poštujemo savjest svakoga i ne želimo propagirati bilo koga, ali se ponuđeni politički programi trebaju prosuditi u svjetlu donesenih smjernica. Dodao bih da je ideja komisije ta da potaknemo ljude da izađu na izbore sada, kada smo još u etapi gdje više dobivamo, nego dajemo. Izlaskom na izbore iskazujemo zahvalnost i poštovanje prema zajednici koje smo član. Izlaznost na izbore govori koliko je ideja Europske unije prihvaćena. Odgovornost je velika«, objasnio je.

Zatim je govorio o smjernicama iznesenim u Izjavi. »Prva i temeljna smjernica, iz koje proizlaze sve ostale, jest promicanje dostojanstva ljudske osobe, i to treba promicati. Nadalje, pobačaj nikada ne može biti temeljno pravo i ući u europsko zakonodavstvo. Treba podržati kandidate koji brak vide kao zajednicu muškarca i žene, te koji se zalažu za pronatalitetnu politiku. K tome,

treba birati one koji izražavaju suosjećanje i solidarnost s onima koji pate, s izbjeglicama i migrantima. Podržavamo proširivanje Europske unije, napose u kontekstu bliskog okruženja. Važno je zalagati se za pružanje potpore humanitarnim akcijama koje pomažu unesrećeni. Ovdje posebno mislimo na Ukrajinu. Da bi građani imali pristup točnim i otvorenim informacijama, treba se zalagati za neovisno i transparentno novinarstvo. I na kraju, svima nam je jasno kako je proces zelene tranzicije u tijeku i tome se prijeko potrebno treba prilagoditi«, poručio je prof. Hlača.

Nakon predstavljanja Izjave, uslijedila su pitanja novinara. Na pitanje o tome krši li se ovim smjernicama Ustav RH, prof. Vladimir Dugalić je odgovorio da komisija već sada priprema izjavu o sekularizmu koja bi trebala izaći u listopadu, te dodao da su »Crkva i država razdvojeni, ali osim države postoji i društvo. I ono je pluralno. Crkva je dio tog pluralnog društva pa ima pravo izraziti mišljenje. I državi je u interesu da vjerske zajednice preuzimaju neke društvene uloge, a onda je normalno da imaju pravo i na slobodno izražavanje mišljenja.« Na pitanje o tome podržava li HBK inicijativu za ukidanjem nekih tjednika, odgovorio je da za to, kao i za obustavu financiranja državnim novcem nekih novina, treba imati dobre razloge. »Želimo novinarstvo koje je slobodno, a koje nije pod velikim kapitalom koji ga guši«, izjavio je Dugalić.

U kontekstu europskih izbora, spomenuto je i pitanje priznanja Palestine, na što su članovi komisije rekli da će se o tome sigurno dugo i argumentirano raspravljati, pa i u Crkvi, ali da to trenutačno nije u fokusu.

IKA – HKM / Tiskovni ured HBK-a

OBJAVLJEN HRVATSKI PRIJEVOD SAŽETOG IZVJEŠĆA SINODALNE SKUPŠTINE SINODALNA CRKVA U POSLANJU

Na mrežnim stranicama Hrvatske biskupske konferencije (HBK) potkraj siječnja 2024. godine objavljen je prijevod na hrvatski jezik sažetog izvješća *Sinodalna Crkva u poslanju*, s prvog zasjedanja XVI. redovne opće skupštine Biskupske sinode koje je održano od 4. do 9. listopada 2023. godine u Rimu.

Nakon otvaranja sinodskog procesa 9. listopada 2021. godine, sve su se Crkve, iako različitim tempom, uključile u proces slušanja koji je imao biskupijske, nacionalne i kontinentalne etape, čiji su rezultati ugrađeni u odgovarajuće dokumente. Zasjedanje u listopadu 2023. godine u Rimu otvorilo je »etapu u kojoj cijela Crkva prima plodove ovog savjetovanja kako bi u molitvi i dijalogu razaznala putove koje Duh traži od nas

da njima idemo«, navodi se u uvodu teksta Sažetog izvješća. Ova etapa trajat će do listopada 2024. godine, kada će drugo zasjedanje skupštine dovršiti svoj rad i ponuditi ga Rimskom biskupu.

Voljom Svetoga Oca, na skupštini su se zajedno s biskupima i oko njih okupili i drugi članovi Božjega naroda. Biskupi, ujedinjeni među sobom i s Rimskim biskupom, očitivali su Crkvu kao zajedništvo Crkava. Laikinje i laici, redovnici i redovnice, đakoni i svećenici bili su s biskupima svjedoci procesa koji želi zahvatiti cijelu Crkvu i sve u Crkvi. Podsjetili su kako skupština nije izoliran događaj, nego sastavni dio i neophodan korak sinodskog procesa.

Među ostalim članovima opće Crkve, na zasjedanju sinodalne skupštine u listopadu 2023. godine sudjelovali su trojica hrvatskih biskupa: zagrebački nadbiskup metropolit Dražen Kutleša, kojega je članom Sinode imenovao papa Franjo, zatim predstavnik HBK-a đakovačko-osječki pomoćni biskup Ivan Ćurić i predstavnik BK BIH mostarsko-duvanjski biskup i trebinjsko-mrkanski apostolski upravitelj Petar Palić. Na skupštini su, među ostalima, bili i mons. Severino Dianich, teolog rođen u Rijeci, te kardinal hrvatskih korijena, čikaški nadbiskup Blase Joseph Cupich, kojega je također pozvao papa Franjo.

Tekst Sažetog izvješća strukturiran je u tri dijela. Prvi dio ocrtava *Lice sinodalne Crkve*, iznoseći teološka načela koja osvijetljavaju i temelje sinodalnosti. Ovdje se pojavljuje stil sinodalnosti kao način postupanja i djelovanja u vjeri koja proizlazi iz kontemplacije Trojstva te osnažuje jedinstvo i raznolikost kao crkveno bogatstvo. Drugi dio naslovljen *Svi učenci, svi misionari* bavi se svima koji sudjeluju u životu i poslanju Crkve i njihovim relacijama. U ovom se dijelu sinodalnost predstavlja uglavnom kao

zajednički hod Božjeg naroda i kao plodan dijalog karizmi i ministerija u službi dolaska Kraljevstva. Treći dio nosi naslov *Tkati poveznice, izgrađivati zajednicu*. Ovdje se sinodalnost pojavljuje uglavnom kao skup procesa i mreža raznih tijela koji omogućuju uzajamnu razmjenu Crkava i dijalog sa svijetom.

U svakom se od triju dijelova pojedinačna poglavlja objedinjuju sukladnosti ili konvergencije, pitanja koja treba razmotriti, te prijedloge koji su proizašli iz dijaloga. »*Sukladnosti* identificiraju utvrđene točke koje orijentiraju refleksiju: one su poput karte koja nam omogućuje da se orijentiramo u hodu i ne izgubimo put. *Pitanja koja treba razmotriti* sažimaju teme za koje je potrebno nastaviti teološko, pastoralno i kantsko proučavanje: one su poput raskrižja na kojima valja zastati kako bismo bolje razumjeli smjer kojim trebamo ići. *Prijedlozi* pak ukazuju na moguće putove kojima valja ići: jedni se predlažu, drugi preporučuju, treći se zahtijevaju s više snage i odlučnosti.«

IKA – HKM / Tiskovni ured HBK-a

BISKUP IVAN ŠAŠKO SLAVIO EUHARISTIJU ZA SINODU TE ZA ŽRTVE RATOVA U UKRAJINI I SVETOJ ZEMLJI

Na poticaj Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE) da se u korizmi svakodnevno u jednoj biskupskoj konferenciji slave mise za Sinodu te za žrtve ratova u Ukrajini i Svetoj zemlji, u sjedištu Hrvatske biskupske konferencije (HBK) u četvrtak 22. veljače 2024. godine euharistijsko slavlje predvodio je zagrebački pomoćni biskup Ivan Šaško. U koncelebraciji je bio generalni tajnik HBK-a dr. Krunoslav Novak.

Uvodeći u misno slavlje, biskup Šaško istaknuo je kako je u tome slavlju molitveno prisutna cijela Crkva u Europi. »Ona nam povjerava da mi, vjernici u Hrvatskoj, danas nebeskomu Ocu prinesemo molitvu hvale i prošnje, osobito za Sinodu, za zajednički hod Crkve, i za mir, povezani sa žrtvama ratnoga nasilja u Ukrajini i u Svetoj zemlji«, rekao je biskup.

Biskup Šaško homiliju je prozeo misnim psalmom *Gospodin je pastir moj: ni u čem ja ne oskudijevam*, zapitavši kakav je okus i miris, kakav je zvuk toga psalma pomiješan s parajućim zavijanjem sirena u ukrajinskim gradovima? »Što može bolje provjeriti koliko je duboka riječ da je *Gospodin moj pastir i da ni u čemu ne oskudijevam* od ljudi koji ne znaju hoće li danas doći do malo hrane i vode za sebe i za svoju djecu? Neće preskočiti redak o zelenim poljanama i odmoru ni oni koji vide samo blato rovova i ugasle oči pokraj izgorjele izbačene tenkovske kupole. I čovjek koji danas živi

radost u prolaznomu blagostanju osjetit će da je u tim kiticama neizostavna ispovijed: *da mi je i dolinom smrti proći, zla se ne bojim jer si ti sa mnom*«, kazao je mons. Šaško.

Dotaknuvši se blagdana Katedre sv. Petra, primijetio je da danas prva asocijacija na riječ *katedra* nije ni ona apostola Petra ni biskupska sjedišta u katedralama. Prevladavajući okvir je sveučilišni, »ali znamo da se u toj slikovitosti misli na razna mjesta koja su postala stvarni ili pak umišljeni ili željeni autoriteti«. »Kaže se da se na katedrama rađaju, da s katedra dolaze revolucije i ratovi. Nije se teško s time složiti, osobito ako katedra izgubi odrednicu životnoga hoda i usudi se zanemariti životnost. Tada se rađaju ideologije koje život umanjuju, gase, što je ujedno i suprotnost smislu i značenju autoriteta, a to je doslovno povećanje, razvoj i rast«, rekao je mons. Šaško.

Govoreći o Šimunu Petru, »svjedoku Kristovih patnja«, biskup je istaknuo da Petar koji je prošao kušnju ljubavi upozorava starješine u Crkvi, »ali to vrijedi za sve kojima je povjerena odgovornost za zajednicu, od obiteljske do narodne: *pasite stado*, brinite se za ljude, *ne radi prljava dobitka, nego oduševljeno*. Tamo gdje je prljav, nepošten, sramotan dobitak posrijedi (bez obzira koje vrste) nastaju sukobi, a u konačnici ratovi. Tamo gdje se ne njeguje istina pročišćena brigom

za bližnje, nema uporišta i nema oslonca; nema poučavanja i zajedničkih traženja; nema poticaja za zajedničkim hodom i nema otajstva ni smisla koji bi ga nosio.« Biskup je poručio da je jedina katedra na kojoj nema ni trunka prljavoga dobitka Kristov križ.

»Dok molimo za našega Papu da na Petrovoj katedrali naviješta Radosnu vijest i poučava, utvrđuje Crkvu u vjeri i jača oslonce u Istini koja otvara sva vrata za zajedništvo vječnoga života, ponajprije danas, braćo i sestre, gledajmo sebe u tome daru. U liturgijskim molitvama danas nakane su sažete ovako: da nas ne

pokolebaju pomutnje, zablude ovoga svijeta; da prispijemo vječnoj baštini; da pričest bude zalogom jedinstva i mira«, zaključio je biskup Šaško.

Na kraju je preč. Novak potaknuo okupljene da i nakon mise pronađu vrijeme kada će u svojoj molitvi iskazati Gospodinu vapaj za žrtve stradale u ratu i za Sinodu o sinodalnosti. Misu je uživo prenosio Hrvatski katolički radio, a na njoj su sudjelovali djelatnici uredâ i ustanova HBK-a.

IKA – HKM / Tiskovni ured HBK-a

HRVATSKI CARITAS I ZAGREB DOMAĆINI REGIONALNE KONFERENCIJE CARITASA EUROPA 2026.

Hrvatski Caritas bit će domaćin Regionalne konferencije Caritasa Europa 2026. godine u Zagrebu, odlučeno je 7. svibnja 2024. godine na Regionalnoj konferenciji koja se održava u Bruxellesu.

Nominacija Hrvatskog Caritasa prihvaćena je na konferenciji u Bruxellesu na kojoj su od 6. do 8. svibnja 2024. godine sudjelovali ravnatelji 48 nacionalnih Caritasovih organizacija članica.

Nakon što je ravnatelj Hrvatskog Caritasa fra Tomislav Glavnik predstavio nacionalni Caritas, strukturu biskupijskih Caritasa, Zagreb i Hrvatsku, stotinjak delegata organizacija članica Caritasa Europa jednoglasno je prihvatilo kandidaturu. Hrvatski Caritas će tako imati prigodu u svibnju 2026. godine drugi put od svog osnutka (1993.) organizirati taj skup europske Caritasove mreže.

»Vjerujemo da ćemo, ugošćujući Regionalnu konferenciju Caritasa Europa 2026. u Zagrebu, imati jedinstvenu mogućnost izraziti Caritasovu predanost, osjetljivost i zauzetost u služenju siromašnima, ugroženima

i marginaliziranim. Istodobno, nastojat ćemo, kao domaćini, stvoriti plodan okvir za razmjenu iskustava, suradnju, odlučivanje i planiranje da bismo, kao Caritas Europa, slijedom svog poslanja i odgovornosti, zajedno mogli što učinkovitije odgovoriti brojnim izazovima s kojima se u Europi i svijetu suočavamo«, rekao je fra Tomislav Glavnik pri predstavljanju okupljenim Caritasovim delegatima.

Caritas Europa je zajednica 48 nacionalnih Caritasovih organizacija članica europskih zemalja, sa sjedištem u Bruxellesu. Ujedno je jedna od sedam kontinentalnih regija konfederacije Caritasa Internationalisa sa sjedištem u Rimu. Regionalne se konferencije u pravilu održavaju naizmjenično u Belgiji i nekoj od članica Caritasa Europa. Hrvatski Caritas bio je domaćin Regionalne konferencije 2004. godine u Dubrovniku.

IKA – HKM / Hrvatski Caritas / Tiskovni ured HBK-a

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA

HR-10000 ZAGREB, Ksaverska cesta 12A

Tel. 01 5635 001

e-mail: info@hbk.hr

www.hbk.hr

ISSN 1332-2354

GODIŠTE XXIII. □ ZAGREB 2024. □ BROJ 1 (35)

